

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ:
ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО»**

09-10 жовтня 2025 року

**ЗАПОРІЖЖЯ
2025**

УДК 81'24:378.026](063)

А 43

Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство» зареєстрована Державною науковою установою «Український Інститут науково-технічної експертизи та інформації» МОН України (Посвідчення № 525 від 16 червня 2025 року).

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Колесник Юрій Михайлович – голова оргкомітету, ректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Туманський Валерій Олексійович – співголова, проректор з наукової роботи Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Авраменко Микола Олександрович – співголова, перший проректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Моргунцова Світлана Андріївна – співголова, проректор з науково-педагогічної, навчальної роботи та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат біологічних наук, доцент.

Рагріна Жанна Михайлівна – секретар, радник ректора з питань міжнародної діяльності Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки.

Гейченко Катерина Іванівна – завідувач кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Дмитрієв Вадим Сергійович – керівник Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Притула Віктор Анатолійович – керівник Центру комп'ютерних технологій.

А 43 **Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції.** – Запоріжжя, ЗДМФУ, 2025. – 120 с.

Матеріали збірника актуалізують питання підвищення якості мовної підготовки майбутніх спеціалістів в сучасних умовах, що спонукає викладачів до пошуку нових методів, форм і технологій навчання та впровадження їх в освітній процес.

За зміст і достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК 81'24:378.026](063)

© Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, 2025.

КУЛЬТУРОМОВНИЙ АСПЕКТ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Олександр Антончук

доцент кафедри української мови

Рівненського державного гуманітарного університету

Учені-методисти пропонують різні підходи до формування у студентів професійної мовнокомунікативної компетентності, проте кожний з авторів дбає про те, щоб майбутні фахівці досконало володіли сучасною українською літературною мовою, яка відповідає усталеним і загальноприйнятим нормам та засвідчує належний культурний рівень особистості.

У науковій літературі культуру мови потрактовують як «свідоме й цілеспрямоване використання мовних засобів, дотримання норм усної та писемної форм літературної мови у різних сферах суспільної комунікації відповідно до мети й змісту висловлювання» [Єрмоленко 2005: 22].

Забезпечити високоякісну підготовку студентів не спроможні викладачі лише навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням», адже ж професійну інформацію студенти сприймають і від інших викладачів, довіряючи їхнім професійним знанням та їхньому мовленню.

Автори посібників з української мови за професійним спрямуванням бачать навчальний процес по-різному, проте культуру мови вважають обов'язковим компонентом цього процесу. Наприклад, С.В. Шевчук, ставлячи за мету допомогти державним службовцям підняти рівень культури усного й писемного мовлення, розробляє жанри усного та письмового ділового спілкування [Шевчук 2004], З. О. Мацюк та Н. І. Станкевич акцентують, зокрема, увагу на комунікативних ознаках культури мовлення та ролі словників у підвищенні мовної культури, пропонують зразки типових помилок у слововживанні [Мацюк 2007]. С. О. Караман, О. А. Копусь, В. І. Тихоша зауважують, що «культура мовлення має велике національне і соціальне значення: вона забезпечує високий рівень мовного спілкування, ефективно здійснення всіх функцій мови, ошляхетнює стосунки між людьми,

сприяє підвищенню загальної культури особистості та суспільства в цілому [Караман 2013: 39].

Кожен із проаналізованих посібників містить відомості про комунікативні ознаки культури мови, що їх методисти кваліфікують як вимоги до культури мовлення. З-поміж них на перше місце ставимо правильність (відповідність чинним літературним нормам), а це означає, що зі студентами треба повторювати ті мовні норми, які найчастіше вони мають враховувати у своїй мовленнєвій діяльності.

Дуже важливо утверджувати переконання про необхідність дотримання точності мовлення, тобто використовувати мовні одиниці відповідно до їхнього денотативного та конотативного значення, закріпленого у тлумачному словнику, у словнику іншомовних слів та термінологічному відповідної професійної галузі. На заняттях важливо практикувати індивідуальну роботу з лексикографічними джерелами, що забезпечують формування навичок самоосвіти – бажання і здатність відшукувати необхідну інформацію у словнику, який кодифікує цю норму. Культуромовне наповнення занять з української мови за професійним спрямуванням, з нашого досвіду, може складатися з таких видів роботи, як повідомлення з культури мови, аналіз типових порушень у сучасному мовному середовищі, перехресне опитування.

Дидактична метою занять є засвоєння основних понять і критеріїв культури фахової мови і мовлення; формування комунікативної професіограми майбутнього фахівця; збагачення фахового словникового запасу; засвоєння правил поведінки, які регламентують взаємини між людьми у різних спілкувальних ситуаціях; вироблення умінь і навичок послуговування впорядкованою парадигмою знаків у різних етикетних комунікативних ситуаціях; виховання ввічливості, поваги, гречності, толерантності, чемності.

Пропонуємо серед інших такі завдання:

1. *Доберіть синоніми до формул мовного етикету, які використовуватимете, спілкуючись з колегами.*

Добрий день; дякую; вибачте; шановний; дозвольте; я не погоджуюсь.

2. Побудуйте діалог за правилами спілкування на тему: «Моя улюблена телепередача (блог, сайт, сторінка соціальної мережі) про музику».

3. Доберіть правильний варіант. Запишіть у дві колонки: неправильно і правильно.

Гвоздь програми, здавати іспит, вибачаюся, міроприємства, приймати участь, повістка денна, з наступаючим святом, саме головне.

4. Підготувати презентацію «Культура мовлення сучасних музичних виконавців».

Майбутні історики, політологи вказали на причини низької мовленнєвої культури, серед них виділимо такі:

1. Відсутність внутрішньої мотивації (самоконтролю) до навчання рідної мови.

2. Недостатньо висока мовленнєва культура викладачів.

Студенти запропонували цілу низку заходів для якісного підвищення мовленнєвого етикету:

1. Створювати україномовний інформаційний продукт для використання сучасними мобільними додатками.

2. Збільшити кількість годин для вивчення дисципліни «Української мови за професійним спрямування».

3. Запровадити безкоштовні курси з фахової мовної підготовки.

4. Залучати до читання художньої літератури, інсценування драматичних творів.

5. Проводити дебати на історичні теми.

6. Організувати факультетський тиждень української мови.

7. Переглядати україномовні фільми й обговорювати їх.

8. Організувати публічні виступи із фахової тематики.

На нашу думку, життя сучасного університету у контексті культурного розвитку молоді насичене різноманітною інформацією переважно розважального змісту, яка впливає на почуття, але не сприяє духовному удосконаленню майбутніх педагогів.

Таким чином, підготовка студентів нефілологічних факультетів педагогічних ЗВО – складний і багатогранний процес, у якому важливе місце займає духовний аспект. Його студент повинен осмислити й засвоїти на рідномовній основі під час професійної підготовки. Сучасне суспільство суцільного матеріального споживацтва насаджує цінності відповідного характеру, серед яких не є пріоритетною культура мовлення, її духовні основи.

Сфера бізнесу передбачає діловий характер відносин, який можливий тільки за умови дотримання правил ефективної комунікації і моральності її учасників. Правила мовленнєвого етикету базуються не лише на народних традиціях, ментальності, а й на онтологічних джерелах релігійного характеру.

Література

1. Єрмоленко С. Довідник з культури мови /С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, Н. М. Сологуб, Г. М. Сюта, С. Г. Чемеркін. Київ: Вища школа, 2005.
2. Караман С. Українська мова за професійним спрямуванням / С. О. Караман, О. А. Копусь, В. І. Тихоша. Київ : Літера ЛТД, 2013. 544 с.
3. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування / З. О. Мацюк, Н. І. Станкевич. Київ : Каравела, 2007. 352 с.
4. Шевчук С.В. Ділове мовлення для державних службовців. Київ: Літера ЛТД, 2004. 400 с.

ДОМАШНЄ ЧИТАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Інна Апоненко

старший викладач кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук

Дніпровського державного медичного університету

Катерина Шубкіна

викладач кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук

Дніпровського державного медичного університету

Вступ. У сучасних умовах глобалізації та інтернаціоналізації освіти особливої актуальності набуває проблема якісного навчання української мови як іноземної. Для студентів-іноземців, що навчаються у вищих навчальних закладах

України, опанування мовою є необхідною передумовою успішного засвоєння програмового матеріалу з різних дисциплін. Одним з важливих компонентів мовленнєвої діяльності виступає читання, яке не лише розвиває мовленнєві навички, а й сприяє розширенню світогляду та формуванню міжкультурної комунікації. У цьому контексті організація домашнього читання є методологічно значущою та практично необхідною.

За словами Н. Стеценко, читання особливо важливе для вищої школи, оскільки компетентним спеціалістом вважається той, хто здатен продуктивно засвоювати інформацію, перетворювати її на особистісне знання й активно використовувати для розв'язання різноманітних завдань у професійній діяльності [4, с. 145].

До проблеми навчання читанню зверталось багато дослідників. Зокрема, зміст та завдання навчання читання розкрито у роботах Т. Ворони [1], В. Євченко, С. Сидоренко [2], Н. Петрушової, В. Люлько [3] та ін. Однак, використання такої форми навчання як “домашнє читання” в підготовці іноземних студентів не знайшло достатнього висвітлення в науково-методичній літературі.

Метою цієї роботи є визначення ролі та значення домашнього читання в процесі формування мовленнєвої компетенції студентів-іноземців, а також обґрунтування доцільності поєднання читання з іншими видами мовленнєвої діяльності.

Викладення основного матеріалу. Мовленнєва діяльність не може бути повноцінною без оволодіння навичкою читання. У світлі зростаючих вимог до самостійної роботи студентів-іноземців нефілологічних спеціальностей саме домашнє читання стає більш актуальним і методологічно необхідним.

Систематичне та планомірне домашнє читання є важливим джерелом і засобом збільшення лексичного запасу та розвитку навичок усного мовлення студентів. За характером розуміння – це синтетичне читання, бо мовна форма текстів у цьому випадку не потребує значних зусиль для його розкриття, а головна увага спрямована на отримання інформації.

Існують різні точки зору щодо доцільності використання домашнього читання з української мови. Так, дехто вважає, що домашнє читання повинно бути вправою лише в читанні та його не треба ускладнювати іншими видами мовленнєвої діяльності (наприклад, обговорення прочитаного, застосування індивідуально-диференційованих завдань, контроль за розвитком навички читання тощо). Але таке судження викликає суперечності. На наш погляд, ускладнення процесу читання вправами та завданнями – необхідна умова, що мотивує в подальшому мовленнєву діяльність при вивченні української мови.

Читаючи текст, студенти повторюють звуки, букви, слова, розвивають навички з граматики мови, візуально запам'ятовують написання слів, збільшують лексичний запас, а це є головним при удосконаленні знання мови, що вивчається.

Основними етапами формування мовного компонента комунікативної компетенції є формування лексичної та граматичної компетенції. Це досягається за допомогою низки лексичних та граматичних завдань. Лексичні вправи і завдання є різними за своїм рівнем і спрямованістю. За метою і складністю їх можна розподілити на три рівні:

- 1) читання з метою зрозуміти текст;
- 2) читання як підготовка до бесіди за матеріалом прочитаного;
- 3) читання як спосіб навчання бачити стильову та художньо-експресивну різноманітність лексики: на цій основі формується уміння адекватного використання лексичних одиниць у повсякденному житті.

Від уміння читати правильно і швидко залежать успіхи студентів у навчанні, вихованні розвитку грамотності. Таким чином, чим швидше сформується навичка читання, тим успішніше студенти оволодіють програмовим матеріалом.

Разом з організацією домашнього читання має значення і зміст навчального матеріалу, призначеного для читання. Саме домашнє читання надає унікальну можливість вивчати мову в найбільш розвинутій формі її існування: у художньому, авторському тексті, який несе в собі незрівнянне з жодною іншою

формою мовної реалізації багатство мовних засобів та соціокультурної інформації. Адже художній текст розглядається як одна з важливих форм комунікації, яка є механізмом становлення індивіда як соціальної особистості. Тематика текстів для домашнього читання повинна, хоча б частково, збігатися з лексичними темами, які вивчаються на цьому етапі: отже вибір тексту для домашнього читання не повинен бути випадковим.

Висновки. При опануванні іноземними студентами курсу української мови як іноземної важливим засобом формування мовленнєвої компетенції є домашнє читання. Воно забезпечує:

- розвиток лексичної та граматичної компетенцій;
- розширення словникового запасу та вдосконалення навичок усного мовлення;
- формування умінь роботи з текстом різних стилів і жанрів;
- підвищення рівня мовної грамотності й загальної успішності навчання.

Важливою умовою ефективності домашнього читання є ретельний добір текстів, які мають не лише відповідати рівню підготовки студентів, а й співвідноситися з лексичними темами навчальної програми. Таким чином, систематичне й методично організоване домашнє читання сприяє не лише мовному розвитку, але й соціокультурній інтеграції іноземних студентів у навчальне середовище України.

Література

1. Ворона Т. О. Домашнє читання як спосіб розвитку мовленнєвої компетенції студента-перекладача. *Young Scientist*. № 4 (56), 2018. С. 561–563.
2. Євченко В. В., Сидоренко С. І. Використання домашнього читання як засобу формування комунікативної компетенції студентів. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/425/1/04evvkks.pdf> (дата звернення: 14.09.2025).
3. Петрушова Н. В., Люлько В. М. Принципи організації домашнього читання іноземною мовою студентами непрофільних спеціальностей. *Калейдоскоп мов*. № 2 (179), 2018. С. 46–48.

4. Стеценко Н. Домашнє читання як засіб формування іншомовної професійно-комунікаційної компетентності студентів технічних університетів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 48. Т. 3, 2022. С. 145–149.

ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ірина Бакаленко

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури
Запорізького національного університету*

В умовах глобалізації освіти та інтенсивного міжкультурного обміну проблема ефективного викладання української мови як іноземної набуває особливого значення. Україна активно інтегрується у світовий освітній простір, а отже, зростає потреба у фахівцях, здатних не лише викладати українську мову, а й репрезентувати українську культуру засобами сучасної педагогіки.

Сучасний етап розвитку методики викладання української мови як іноземної позначений переходом від традиційних лінгвоцентричних підходів до комунікативно-культурних і технологічно орієнтованих моделей навчання. Впровадження інноваційних технологій у процес вивчення української як іноземної відкриває нові можливості для персоналізації, інтерактивності та мотивації студентів-іноземців, що й зумовлює актуальність даної теми.

Метою наукової розвідки є систематизація та аналіз лінгводидактичного потенціалу інноваційних технологій та методик у викладанні української мови як іноземної й пошуки практичних кейсів для інтеграції в освітній процес.

Для досягнення мети визначено такі завдання: проаналізувати методичні підходи до викладання української мови як іноземної; визначити шляхи ефективної інтеграції інноваційних технологій в освітній процес; презентувати практичні кейси застосування інновацій у процесі викладання української мови як іноземної.

Сучасні дослідження з української лінгводидактики демонструють інтенсивний пошук ефективних підходів, методів та прийомів навчання, зокрема

й у сфері методики викладання української мови як іноземної. Серед провідних українських науковців варто відзначити С. Воробйову, Н. Зайченко, І. Кочан, Н. Станкевич, О. Туркевич, Г. Швець та інших, які узагальнили власний педагогічний досвід у наукових статтях, навчальних посібниках, словниках і дисертаційних дослідженнях. До формування теоретичних засад методики викладання української мови як іноземної та її практичного втілення долучилися й зарубіжні дослідники: С. Амір-Бабенко, Г. Бідер, І. Гук, А. Гумецька, М. Кавецька, Й. Капралі, Е. Кучарська, Й. Співак, Б. Шкандрій, Д. Ярчак та інші. Водночас низка методичних напрацювань потребує подальшої систематизації й уточнення щодо використання традиційних та інноваційних підходів до навчання.

Українські науковці активно досліджують інтеграцію інноваційних технологій у викладання української мови як іноземної, переважно фокусуючись на контексті закладів вищої освіти: використання мультимедійних презентацій для візуалізації та засвоєння лексики з тематичних блоків (М. Опанасюк, В. Корженок); вивчення фонетики та шляхи подолання фонетичної інтерференції (Т. Донченко, О. Качала); імерсивні технології (VR/AR) у мовній освіті як засіб формування міжкультурного контексту (Т. Лещенко, І. Самойленко, В. Юфименко). Останні роки ознаменувалися сплеском досліджень, присвячених новим лінгводидактичним стратегіям та методам організації навчання, зокрема гнучкого та диференційованого дистанційного навчання. Дослідження науковців підкреслюють необхідність гнучкості дистанційних курсів, їхньої комунікативної спрямованості та підтримки синхронного та асинхронного режимів.

Проблема інтеграції інноваційних технологій у викладання української мови як іноземної безпосередньо пов'язана з низкою стратегічних завдань. З наукової точки зору необхідна розробка та емпірична валідація нових лінгводидактичних стратегій, ефективних в умовах змішаного або дистанційного освітнього процесу. Дослідження свідчать, що студенти-іноземці демонструють відносно слабкі результати у граматиці порівняно з аудіюванням. Отже, інноваційні технології повинні бути орієнтовані на цільове покращення саме

таких проблемних зон. Практичне завдання полягає у створенні якісних сучасних дидактичних матеріалів, яких наразі відчутно бракує. Ці матеріали мають бути гнучкими, комунікативно спрямованими та адаптованими до індивідуальних потреб. На рівні соціополітичної стратегії впровадження інноваційних технологій сприяє збереженню та поширенню української культурної цілісності, а надання студентам актуального та культурно контекстуалізованого навчального матеріалу підвищує їхню мотивацію та формує розуміння стратегічної значущості України.

Інноваційні технології навчання в контексті української мови як іноземної охоплюють не лише цифрові інструменти, а й принципово нові методологічні підходи та дидактичні стратегії. Це включає еволюцію концепції Computer-Assisted Language Instruction (CALL) до сучасних EdTech-рішень, які використовують штучний інтелект (ШІ) для вдосконалення процесів навчання та адміністрування. Ключовими інноваційними стратегіями є:

- персоналізація (Adaptive Learning): ШІ-системи адаптують навчальний контент, складність завдань та послідовність подачі матеріалу до унікальних потреб та поточної успішності кожного студента. Це реалізується через автоматизоване репетиторство та зворотний зв'язок у реальному часі. Штучний інтелект і чат-помічники (наприклад, ChatGPT, Grammarly, Reverso) допомагають студентам практикувати письмове мовлення, розширювати лексичний запас, здійснювати самоаналіз помилок. ШІ також дозволяє викладачам автоматизувати рутинні завдання (перевірки, генерація завдань), вивільняючи час для більш інтенсивної комунікативної практики та вирішення складних методологічних питань.

- діяльнісний метод (Activity-Based Learning): фокусується на активному розвитку навичок роботи з інформацією, створенні та аналізі текстів, що ефективно реалізується через інтерактивні платформи.

- гнучке та диференційоване навчання (LMS). Фундаментом для організації стратегії гнучкого та диференційованого навчання є системи управління навчанням (LMS), наприклад, Moodle, Microsoft Teams, Google

Classroom, Canvas. Ці системи дозволяють структурувати освітній контент, відстежувати успішність і формувати електронні портфоліо студентів. Для подолання дефіциту якісного контенту та підвищення навчальної мотивації викладач може використовувати інтеграцію хмарних сервісів. Зокрема, сервіс Canva застосовується для створення емоційно забарвлених аудіо- та відеоматеріалів, що ґрунтується на провідній ролі образу у процесах сприйняття та запам'ятовування. Крім того, для забезпечення інтерактивності та миттєвого контролю активно застосовується сервіс H5P, який інтегрується в Moodle. H5P дозволяє викладачам створювати широкий спектр інтерактивних вправ, забезпечуючи негайний зворотний зв'язок для підтримання навчальної мотивації та формування таких особистісних якостей студента, як самостійність та цілеспрямованість.

– ситуативне навчання (Situating Learning Approach): мовні симулятори та імерсивні технології (VR/AR) дозволяють моделювати комунікативні ситуації, максимально наближені до реальних, занурюючи студента у практичне мовне середовище.

Ефективність вивчення іноземної мови, зокрема й української, залежить від подолання психологічних бар'єрів. Одним із найбільших бар'єрів є мовна тривога, спричинена обмеженими можливостями для практики у реальних умовах. Застосування мовних симуляторів та імерсивних технологій (VR/AR) (Mondly VR, ImmerseMe) є інноваційною стратегією компенсації автентичності, що дозволяє моделювати типові комунікативні ситуації у безпечному, контрольованому середовищі, ефективно знімаючи бар'єр страху помилки. Студенти можуть практикуватися, багаторазово відпрацьовувати діалоги в безпечному середовищі, формуючи комунікативну впевненість та перетворюючи пасивні знання на активні мовленнєві навички. Це також сприяє формуванню міжкультурного контексту взаємодії через віртуальні екскурсії та AR-реконструкції культурних подій.

Іншим важливим дидактичним аспектом є проблема інтерференції – впливу рідної мови на засвоєння української (наприклад, фонетична

інтерференція у іноземних студентів). Застосування персоналізованих ШІ-платформ та спеціалізованих фонетико-граматичних практикумів дозволяє діагностувати специфічні помилки, спричинені інтерференцією, та забезпечити цільову корекцію, що є значно складнішим завданням для традиційного навчання.

В умовах дистанційного / змішаного навчання актуального значення для викладача набувають цифрові інструменти, що відкривають широкі можливості для індивідуалізації навчання, підвищення мотивації студентів і створення інтерактивного мовного середовища, наближеного до автентичних комунікативних ситуацій:

- онлайн-платформи для створення інтерактивних завдань сприяють формуванню лексичних і граматичних навичок у ігровій формі (LearningApps, Wordwall, Quizlet, Kahoot, Mentimeter);

- відеосервіси та мультимедійні ресурси використовуються для розвитку аудіювання, збагачення словникового запасу й візуальної підтримки мовлення (YouTube EDU, Edpuzzle, Powtoon);

- інструменти для колаборативного навчання забезпечують спільну роботу над текстами, діалогами, проєктами (Padlet, Miro, Lino, San Box, Google Workspace).

Отже, інноваційні технології змінюють парадигми викладання української мови як іноземної, сприяють створенню динамічного освітнього середовища, підвищують мотивацію, стимулюють міжкультурну комунікацію та формують у студентів цифрову й комунікативну компетентності.

Подальші перспективи дослідження полягають у створенні інтерактивних підручників нового покоління, цифрових мовних лабораторій, а також у формуванні методики підготовки викладачів української як іноземної до роботи у цифровому середовищі.

Ця публікація підготовлена в рамках проєкту Erasmus+ eRead («Розвиток навичок читання за допомогою цифрових технологій»), що реалізується за підтримки програми Європейського Союзу. Однак висловлені погляди та думки

належать виключно автору і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не несуть за них відповідальності.

ЕЛЕМЕНТИ CLIL-МЕТОДИКИ У ВИКЛАДАННІ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН

Тетяна Веретюк

*доцент кафедри української літератури та журналістики
імені професора Леоніда Ушкалова*

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Сучасний освітній процес в Україні, зокрема у сфері вищої освіти, перебуває на етапі суттєвих трансформацій, зумовлених євроінтеграційними процесами та потребою підготовки конкурентоспроможних фахівців. У цьому контексті особливого значення набуває впровадження нових методик формування професійних компетентностей. Однією з ефективних технологій є методика Content and Language Integrated Learning (CLIL) – предметно-мовне інтегроване навчання, яке передбачає одночасне викладання навчального предмета та іноземної мови, що забезпечує подвійний освітній ефект.

У контексті викладання літературознавчих дисциплін застосування елементів CLIL-методики відкриває нові можливості для глибшого розуміння літературних текстів, формування міжкультурної комунікативної компетентності та розвитку критичного мислення здобувачів [1; 2; 3]. Актуальність упровадження цієї методики зумовлена глобалізаційними процесами в освіті, які вимагають від здобувачів здатності до ефективної міжкультурної комунікації та роботи з автентичними літературними текстами іноземною мовою. Водночас зростає попит на фахівців, що володіють не лише ґрунтовними профільними знаннями, а й високим рівнем іншомовної компетентності.

Мета дослідження полягає в оглядовому аналізі можливостей застосування елементів CLIL-методики у викладанні літературознавчих дисциплін із метою підвищення ефективності освітнього процесу та формування комплексних компетентностей у майбутніх фахівців-філологів.

Результати дослідження. Основна концепція CLIL-методики полягає в інтеграції вивчення навчального предмета та іноземної мови з подвійною метою: засвоєння предметних знань і розвитку мовних компетентностей. Методика ґрунтується на моделі «4Cs», що передбачає гармонійне поєднання предметного змісту (Content), комунікації (Communication), пізнання (Cognition) та культури (Culture).

У літературознавстві змістовий компонент охоплює засвоєння знань про літературні твори, аналіз стилістичних прийомів та історико-культурного контексту. Комунікативний компонент реалізується через використання іноземної мови як засобу навчання: аналіз текстів в оригіналі, оперування літературознавчою термінологією, участь у дискусіях. Пізнавальний аспект розвивається завдяки порівнянню літературних традицій різних культур і дослідженню перекладацьких стратегій, а культурний – через ознайомлення зі спадщиною світової літератури.

У викладанні літературознавчих дисциплін доцільно застосовувати «м'який» підхід CLIL, що передбачає часткову інтеграцію іноземної мови в навчальний процес. Це можна реалізувати через роботу з літературними текстами в оригіналі з поступовим перекладом складних уривків, використання термінологічної лексики іноземною мовою, проведення семінарів з елементами іншомовного спілкування та створення презентацій про літературні явища іноземною мовою.

Дослідження засвідчують численні переваги застосування CLIL-методики в літературознавчих дисциплінах. Насамперед спостерігається зростання мотивації здобувачів завдяки практичному використанню іноземної мови в академічному контексті, оскільки вони бачать безпосередній зв'язок між вивченням мови та майбутньою професійною діяльністю. Здобувачі також

активно розвивають критичне мислення через порівняльний аналіз літературних творів різних культур, що стає можливим завдяки безпосередній роботі з оригінальними текстами без посередництва перекладу [3; 5].

Важливим аспектом є формування професійної іншомовної компетентності, необхідної для роботи з міжнародними літературознавчими джерелами, участі в наукових конференціях та співпраці з колегами з різних країн [4]. Термінологічна лексика засвоюється природно в контексті предметного навчання, що забезпечує глибше розуміння й краще засвоєння матеріалу, а здобувачі розширюють культурний кругозір завдяки безпосередньому контакту з літературною спадщиною інших народів.

Водночас існують певні виклики впровадження CLIL-методики в університетську практику. Основна проблема полягає у підготовці кваліфікованих викладачів, які мають володіти як глибокими знаннями з літературознавства, так і високим рівнем іншомовної компетентності. Крім того, необхідно створювати спеціалізовані навчальні матеріали та ресурси, адаптовані для інтегрованого навчання, що потребує значних часових і фінансових витрат [2]. Низький початковий рівень володіння іноземною мовою в частини здобувачів може ускладнювати засвоєння складного літературознавчого матеріалу, а викладачам доводиться витрачати додатковий час на підготовку та проведення інтегрованих занять.

Для ефективного впровадження елементів CLIL доцільно застосовувати поступовий підхід: розпочинати з простих завдань і поступово ускладнювати їх. Важливим є використання візуальної підтримки у вигляді схем, презентацій та відеоматеріалів, а також упровадження проєктної методики через створення міжкультурних літературознавчих проєктів. Особливо результативною є співпраця з викладачами іноземних мов для забезпечення мовної підтримки здобувачів, а також регулярне оцінювання як предметних знань, так і мовних компетентностей. Перспективним напрямом виступає застосування цифрових технологій у межах CLIL-підходу з метою створення інтерактивних навчальних середовищ.

Висновки й перспективи дослідження. Використання елементів CLIL-методики у викладанні літературознавчих дисциплін є актуальною інновацією сучасної вищої освіти України, що дає змогу ефективно поєднувати поглиблене вивчення дисциплін літературознавчого циклу з розвитком іншомовної компетентності. Попри наявні виклики, поступове впровадження елементів CLIL є цілком реалізованим завданням за умови співпраці викладачів літературознавчих дисциплін та іноземних мов. Перспективи подальших досліджень передбачають розробку конкретних методичних матеріалів і підходів для різних літературознавчих курсів, створення системи підготовки викладачів та оцінювання ефективності впровадження CLIL у довгостроковій перспективі.

Література

1. Посудієвська О. Підхід CLIL (предметно-мовного інтегрованого навчання) в українській системі освіти: особливості та перспективи впровадження. *Humanities science current issues*. 2023. Т. 2, № 70. С. 326–332. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-2-49> (дата звернення: 21.09.2025).
2. Четверик В. К., Веретюк Т. В. Переваги та виклики імплементації елементів методики CLIL у контексті вищої освіти. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: педагогіка*. 2024. № 4. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2024-4-08-01> (дата звернення: 21.09.2025).
3. Challenges and sustainability of CLIL implementation in Ukrainian educational establishments / T. Myronenko et al. *Revista Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13, no. 77. P. 53–65. URL: <https://doi.org/10.34069/ai/2024.77.05.4>
4. Lysak H. Content and language integrated learning (CLIL): research into its efficacy and application in education across europe and beyond. *Comparative professional pedagogy*. 2024. Vol. 14, no. 1. P. 80–87. URL: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14\(1\)-10](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14(1)-10) [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14\(1\)-10](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14(1)-10) (дата звернення: 21.09.2025).
5. Veretiuk T. Teaching Literature Through CLIL: A Cultural Context. *Learning & Teaching: In the World after the War : Conference Proceedings of III International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, November 8, 2024*. Kharkiv, 2024. Pp. 181. URI <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/17109> (дата звернення: 21.09.2025).

КУЛЬТУРЕМИ УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОПРОСТОРУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ВТОРИННОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Юрій Ганошенко

кандидат філологічних наук, доцент,

*доцент закладу вищої освіти кафедри культурології та українознавства
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету*

Проблема зв'язку лінгвопрактики (системне використання мови як комунікативного та смислотвірного засобу) з системою позамовних компетентностей (розуміння культурних контекстів) постає особливо гостро під час вивчення іноземної мови, оскільки природне включення особистості до культурного континууму відсутнє (екстракультурна позиція).

Тому лінгводидактика повсякчас зіштовхується з низкою проблем, пов'язаних зі встановленням для особистості, яка вивчає іноземну для себе мову, додаткових смислових зв'язків із новим культурним середовищем за допомогою широкого спектра педагогічних засобів.

Метою даного дослідження є підкреслити роль культурем українського етнопростору як засобу формування вторинної мовної особистості у представників інших культур, які долучаються до вивчення української мови як іноземної.

Ключовим поняттям, яке окреслює всю повноту лінгвокультурних компетентностей, є мовна особистість. Мовна особистість – якість, якої набуває індивід у процесі своєї природної соціалізації через постійне залучення до мовної практики. Мовна особистість впродовж свого соціального становлення (набуття психологічної особистості) має здатність розуміння, створення і перетворення осмисленого тексту на різних рівнях складності його структурно-семантичних характеристик. Саме на рівні цих компетенцій, скажімо, розрізняють рівні оволодіння мовою за системою CEFR. Під впливом власних психолого-комунікативних характеристик і соціального досвіду мовна особистість формує специфічний лише для неї індивідуальний стиль спілкування та способи формування спільного дискурсу.

Індивідуальний комунікативний стиль – відносно стабільна система мовленнєвих прийомів і патернів досягнення ефективної комунікативної взаємодії, яка в свою чергу має своїм джерелом усталені соціальні патерни, сформовані й закріплені певним культурним простором. Єдність мовних і культурних практик (моносмпрямованість) забезпечує наявність етнопростору, в якому перетинаються національна мова, традиційні системи цінностей, ментальність як світоглядний патерн.

Етнопростір як специфічне і ретрансльоване через мовну систему комунікативне середовище, що зберігає і розвиває тяглість етнокультурного континууму, стає важливим підґрунтям і постійним середовищем для формування мовної особистості.

Через психолінгвістичні канали та соціальні практики (виховання, побутова специфіка, ідеологічні системи тощо) особистість осягає не лише поведінкові схеми та світоглядні цінності, але й мовно-мисленнєві структури.

У результаті активної динамічної взаємодії мовних особистостей з їх індивідуальним комунікативно-психологічним досвідом і, відповідно, стилем та етнопростору на рівнях трансляції традиційних ментальних структур створюють специфічний притаманний лише цій спільноті спосіб знакової кодифікації сенсів і комунікації з її обов'язковими лакунами (сенси, що зрозумілі своїм і не потребують проговорювання) і власне «видимими» повідомленнями, які через багатство інтонування та апеляції до широких культурних контекстів постають багатозначним кодом для дешифровки співрозмовником.

Важливим виявом функціонування природних мов є їх поступове вироблення сталих лише їм притаманних правил і форм комунікації, які становлять специфічність мовних систем. Як багаторівнева природна знакова система, що здатна еволюціонувати, мова під впливом широкого переліку чинників визначає лише їй притаманний спосіб фіксації та ретрансляції змісту, який зрештою і визначає знакову основу та практику комунікації (звук – слово – текст – дискурс). Тому, під час опанування іншої мови завдяки особливостям нейропластичності мозку (побудова нових зв'язків під впливом нового досвіду),

коли людина говорить іноземною мовою, вона найчастіше відчувається інакше, інакше структурує реальність, змінює координацію м'язів, які задіяні у мовленні.

Кожна мова вимагає від людини переналаштування артикуляційного апарату (спосіб видобутку звуку) та підлаштовує мовлення під свій унікальний ритм та мелодику, що призводить до очевидних змін у голосових характеристиках мовця в процесі того, як він говорить різними мовами. Це також і пояснює «неможливість» вимовити окремі слова (як славнозвісна *паланиця*) або складність вимови для українців звуку [ɹ] в японській мові як середнього між [p] та [л].

Така специфічність мови в цілому визначає як парадигмальний (граматика) і синтагматичний (поєднання знаків) рівні комунікації.

Повноцінна міжкультурна комунікація (трансляція змістовного повідомлення засобами іншої мови) можлива лише шляхом засвоєння специфіки мовної системи іншої мови. Це призводить до залучення мовця до процесу паралельного засвоєння особливостей позначання предметів та явищ (етнонімів) і прагматики повідомлень (стратегій творення тексту), а разом з тим і до специфіки змістових (культурних) контекстів мовної одиниці, тобто відбувається поступове відтворення повноцінної мовної картини світу.

Вторинна мовна особистість як психо-мовленнєвий конструкт виникає в результаті занурення через мовну систему до іншого етнопростору. Це знаходить своє відображення не лише в набутті іншомовної компетентності, але й у психо-комунікативних змінах особистості: інтонаційний та фонетичний малюнок мовлення, тембральні характеристики, парадигмальні способи структурування змісту, формування нового соціального й культурного досвіду.

Вадливим елементом структурування культурної реальності і розкодування прихованих у культурі змістів є осягнення окремих культурем.

Культурема – це вербальний і невербальний знак культури (опорне поняття), що через залучення до колективного досвіду визначає особливе смислове його наповнення через наявність розгалуженої системи особистих психологічних і колективних культурних контекстів і асоціацій. Прикладами

таких культурем можуть слугувати знаки культури, як, скажімо, *Півник з Бородянки, Дніпрогес* або більш традиційні *дідух* чи *коровай*, фразеологізми типу *Галя балувана, Ці руки нічого не крали* чи *Слідом за російським кораблем*, меми типу *Йой, най буде* і подібні утворення.

Для природних носіїв культури через залучення до етнопростору культурем сприймаються автоматично, без докладання додаткових зусиль, проте для іншокультурного реципієнта становлять додаткову лакуну, оскільки внутрішня форма (контекстуальне культурне значення) не відповідає знаковому вираженню, тобто просто переклад не дає можливості осягнути зміст. Усі культурем можна просто перекласти, проте здебільшого вони потребують додаткового візуального підкріплення, а також ретельного (особливо у зв'язку з нашаруванням розгалуженої системи індивідуальних і соціальних сенсів) залучення до культурного контексту, через утворення у іноземного мовця власних особистих асоціацій і розуміння прихованого за простотою знаку змісту. Це створює додаткові компетентності, що і є ознакою розвитку вторинної мовної особистості, як, наприклад, у залученні британця до культури борщу в Україні [1].

Тому повноцінне формування компетентного мовця завжди передбачає його якомога більш глибоке включення до культурного простору через систему культурем і засобами лінгвокультурології створення вторинної мовної особистості.

Література

1. БританецьGB видає базу про борщ <https://www.youtube.com/shorts/WfFZR2gjqZA> (дата звернення: 09.10.2025).
2. Жук М. Поняття культурема в контексті сучасних лінгвокультурологічних досліджень / М. Жук // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство. – Луцьк, 2015. – № 4. – С. 300–304.
3. Ю. Цигвінцева Неофразеологізми в контексті російсько-української війни / Ю. Цигвінцева // Культура слова, 2022. – №1 (96). – С. 141–151.

УКРАЇНСЬКА МОВА У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ: РОЛЬ, ФУНКЦІЇ, СТАТИСТИКА

Катерина Гейченко

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету*

Українській мові більше 1500 років, але її точний вік складно визначити, оскільки вона розвивалася еволюційно. Українською мовою у світі говорить від 40 до 45 мільйонів осіб.

Питання збереження, розвитку та поширення, чистоти державної мови є як ніколи актуальними сьогодні.

Мета статті – коротко проаналізувати статус української мови як у межах України, так і на міжнародному рівні, зупинитися на функціях української мови та статистичних даних щодо кількості її носіїв.

Сьогодні українську мову чують у всьому світі.

А ще декілька десятків років тому багато саме українців, заповнюючи анкети, писали, що їхня національність – українець, а рідна мова – російська. Парадокс? Що змінилося?

Українська мова протягом останніх десятиліть зазнала значних позитивних трансформацій, які безпосередньо пов'язані з ключовими подіями в політичному, суспільному та культурному житті нашої держави. Вона не лише змінила свої позиції в Україні, а й здобула вагомішу присутність у світі. Сьогодні наша мова в умовах війни та глобалізації стала символом спротиву, єдності та культурної сили українського народу. Відмовитись від російської мови, якою всюди українці розмовляли багато років, і перейти на українську – це не простий, але усвідомлений процес нашого народу.

Зараз в Україні спостерігається тенденція до зміцнення української мовної ідентичності. Зокрема, за різними опитуваннями у 2022 році від 71 (сімдесяти одного)% до 85 (вісімдесяти п'яти)% опитаних залежно від регіону вказали, що розмовляють українською або українською та російською вдома (Вікіпедія), а у

2020 році таких було тільки 58 (п'ятдесят вісім)%.

Давайте звернемося до недавньої історії.

Після здобуття незалежності українська мова отримала статус державної, однак тривалий час вона мала обмежене використання в ЗМІ, освіті та культурі.

Згадайте «мовний закон Колесніченка-Ківалова, який дозволяв посилену роль російської мови в окремих регіонах (2012 р.). І тільки після Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної (2019 рік) активізувався розвиток українськомовного контенту, видавництв, культурних подій. Роль української мови як елемента національної ідентичності посилилась після Революції Гідності (2014 р.) А в теперішній час на тлі повномасштабного ворожого вторгнення вона стала поворотним моментом: багато громадян свідомо переходять на українську як вираження культурного опору, як жест спротиву окупанту.

Зросла кількість людей різного віку, які спілкуються українською вдома, у побуті, на роботі. Навіть традиційно російськомовні українці активно переходять на українську.

Якщо ви запитаете:

- Чи зріс показник україномовності в нашій країні?

Відповідь буде:

- Так. Значно зріс. Від 64 (шістдесят чотирьох)% у 2021 до 70 (сімдесяти) % у 2022 з подальшим приростом до 71 (сімдесяти одного) % у 2023-2024 роках.

На друге питання:

- Чи є регіональні відмінності?

Відповідь теж:

- Так, безумовно, що пояснюється історією різних регіонів України, тому, захід і центр лідирують (78 - 96 (сімдесят вісім-дев'яносто шість) %), на півдні та сході зараз також очевидна тенденція росту.

І якщо відповісти на питання:

- Чи змінюється мовна ідентичність?

Відповідь знову ж таки буде:

- Так. Вважати українську рідною мовою стало більше людей – з 60 (шістдесяти) % (у 2015р.) до 87 (вісімдесяти семи)% у 2025 році.

Тобто в цілому мовна ідентичність зміщується в бік української – все більше людей називають її рідною.

За даними останнього опитування у квітні 2025 року у побуті, вдома спілкуються українською 71 (сімдесяти одного) %, 13% – російською, 16% – обома мовами.

Таким чином, стабільне зростання україномовності, поступовий, але чіткий тренд на зміну рідної або побутової мови на українську – це картина сьогодення України.

Значно зросла частка україномовного контенту в соцмережах, блогах, медіа. Зокрема вона пріоритетно використовується в освіті, державних установах та культурному житті. Виникли ініціативи типу: «Мовний фронт», «Змовимося», «Перейди на українську» та інші, які підтримують охочих перейти на державну мову. Наш університет, наприклад, теж приєднався до реалізації мовного проекту Департаменту культури Міської ради Запоріжжя «Гут говорять українською». Думаємо, що і ваші заклади теж є учасниками аналогічних ініціатив.

Відомо, що українська, як і будь-яка мова, виконує низку важливих функцій у суспільстві: це, звісно, комунікативна функція, культурна функція, бо мова є носієм культури і зберігає в собі фольклор, традиції, звичаї, літературу, це історична пам'ять народу. І дві наступні функції, які особливо значущі у теперішній ситуації, що переживає зараз Україна – це національно-ідентифікаційна функція. Бо сьогодні наша мова є важливим чинником національної самоідентифікації, об'єднуючи українців у єдину мовну культурну спільноту.

Нарешті, інтегральна функція, що проявляється у здатності мови об'єднувати суспільство. Вона сприяє згуртуванню різних регіонів, груп населення, зміцненню національної єдності.

Саме всі ці функції підкреслюють багатогранну роль української мови не лише як засобу спілкування, а і як важливого чинника формування нації, культури та державності.

В умовах війни мова стає потужним інструментом культурного спротиву та державотворення.

Зрозуміло, що агресія ворога має не лише воєнний, а й мовно-культурний характер. Тому наша мова стає формою символічного опору. Поширення української мови у публічному просторі, медіа, культури, освіті, розвиток власної культурної продукції: літератури, музики, фільмів, які демонструють світові українську правду – це свідчення самостійності та невідкореності.

Пам'ятаєте, як на початку війни ми сприйняли пісню «Ой, у лузі червона калина» у виконанні Андрія Хливнюка, яка стала неофіційним гімном спротиву? Величезна хвиля нових патріотичних пісень українською мовою – від репу до фольку – демонструє, як мова стає засобом емоційної єдності та підтримки бойового духу.

Отже, в умовах війни українська мова перетворилася на зброю без насильства – як символ гідності, єдності, культури й свободи. Кожен український вірш, пісня, публічний виступ формує гуманітарний фронт боротьби за Україну.

Окрім цього, ми є свідками і учасниками переосмислення історичного нарративу: наприклад, критичне осмислення таких фігур, як Пушкін, Суворов, Ломоносов, у контексті української історії.

Почався процес повернення «вкрадених» імен: відновлення пам'яті про українських діячів, майстрів культури (як-то: Гоголь, Курас та інші); переосмислення культурного простору: зміна назв вулиць, демонтаж пам'ятників імперським діячам.

Спостерігаємо презентацію України як окремої культурної одиниці, у зв'язку з чим, варто уникати фраз «братські народи», ми брати менші тощо.

В умовах глобалізації українська мова виступає засобом збереження культурної унікальності. Вона дозволяє Україні бути суб'єктом світового діалогу, гідно представляючи свій голос і свою культуру в міжнародному контексті.

Українська мова, попри те що вона не є глобальною, сьогодні має зростаючий вплив на соціально-політичні сфери міжнародної спільноти. Світові лідери та іноземні парламенти цитують українську мову як вияв солідарності. Слоган «Слава Україні!» тепер часто звучить у виступах західних лідерів. Вона стає маркером підтримки України і символом емпатії до українського народу.

Низка іноземних освітніх установ та мовних онлайн-платформ залучили українську мову до своїх програм як для вивчення, і як навчальний предмет. Прикладом можуть бути Мюнхенський університет Німеччини, приватні спільні українсько-американський та українсько-французький освітній заклади, низка онлайн-платформ: Promova, Memrise, Duolingo, Mondly, Ling, Pimsleur, Speakly, LingQ, Italki та інші.

Географія поширення у світі нашої мови здійснюється і завдяки українській діаспорі за кордоном, яка активно підтримує та популяризує українську у своїх країнах.

Ви знаєте, що один з найбільших українських діаспорних центрів є в Канаді, зокрема в Онтаріо та Манітобі. Велика українська громада присутня у США: у Нью-Йорку, Чикаго та Філадельфії. У Польщі, Бразилії, Аргентині, Австралії, Великій Британії та інших країнах світу.

Саме їм належить багато культурних заходів, відкриття мовних гуртків, організація різного роду виставок, ярмарок про традиції та сучасне життя українців. Наприкінці 2024 року вони відкрили понад 350 (трьохсот п'ятидесяти) українських шкіл суботнього/недільного формату. Це формує новий міжнародний імідж України.

Тому мова стала не лише елементом ідентичності, а й способом згуртування та політичної підтримки українців за кордоном.

Поширюється використання української мови у світовому медіа-просторі. Так, Duolingo у 2022 році повідомив про понад одного мільйона нових користувачів, які почали вивчати українську мову у всьому світі – як знак солідарності після агресії РФ. Фантастичне зростання за перші 6 місяців 2022 кількості бажаючих вивчати українську: у Ірландії, Німеччині,

Польщі, Нідерландах, Чехії, Румунії. У Німеччині українська піднялася з 36-го на 15-те місце популярності, у Великій Британії – з 37-го на 17-те, в США – з 36-го на 22-ге. У TikTok співвідношення української до російської стало 2:1 (було 1:2) ([tvoemisto.tv+5suspilne.media+5liga.net+5](#)) ([mova-ombudsman.gov.ua+4kyivindependent.com+4liga.net+4](#))

За даними 2020 року українська мова посідала 21-ше місце за поширеністю в інтернеті, а зараз 18-те.

Звісно, частка української серед усіх сайтів інтернету недостатньо репрезентована порівняно з такими мовами як англійська, іспанська, німецька тощо. Але в межах України вона швидко набирає силу як мова онлайн-простору: соцмереж, медіа, сайтів.

Наприклад, в Instagram більше 90% постів із України – українською. У Facebook 75-80 (сімдесят п'ять-вісімдесят)% постів українською тощо.

Зрозуміло, що глобальна увага до України сьогодні активізувала інтерес і до мови. Це сприяє формуванню міжнародної солідарності з нашою країною.

Отже, наша мова в сучасному світі – це не лише елемент культури, а потужний інструмент міжнародного впливу, який:

- формує ставлення до України в політичних, культурних і громадських колах;
- посилює міжнародну підтримку;
- підкреслює суверенітет і право на самовираження;
- створює основу для нової гуманітарної присутності України у світі.

Таким чином українська мова виконує стратегічну функцію у формуванні геополітичного голосу України на міжнародній арені, дозволяє нашій країні бути серйозним суб'єктом світового діалогу.

І ми з вами, навчаючи іноземних студентів української мови, сприяємо її поширенню за межами нашої країни.

Хай наша солов'їна мова голосно лунає і стає значущим елементом світової культури.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: ПЕРЕВАГИ І РИЗИКИ

Світлана Гнатенко

*старший викладач кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету*

Інтерес до впровадження технологій штучного інтелекту в освітній процес продовжує зростати. Це свідчить про необхідність подальших наукових розробок для ефективного використання штучного інтелекту з метою підвищення якості освіти. [1, с. 47].

Проаналізуємо переваги і ризики використання штучного інтелекту в освітньому просторі та оцінка їхнього впливу на якість навчально-виховного процесу.

Дослідники розглядають такі переваги використання ШІ в освітньому процесі:

- персоналізація навчання, автоматизація завдань, покращення якості навчання, доступність освіти [2];
- мовний переклад і комунікація [3].

Якщо говорити про ризики використання ШІ у закладах вищої освіти, то наковці звертають увагу на такі чинники:

- проблеми залежності та надійності і відсутність особистого контакту [2].
- відсутність нестандартного мислення, емоцій та мотивації [3].

Отже, штучний інтелект - це інструмент, який потрібно використовувати правильно, щоб не зашкодити ні студентам, ні викладачам в навчально-виховному процесі.

Враховуючи все це і те, що штучний інтелект має великий потенціал для покращення якості освіти та розширення доступу до неї, викладачі кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету враховують можливі ризики й переваги, пов'язані з використанням ШІ, та намагаються забезпечити баланс між використанням

технологій і живим спілкуванням.

На заняттях ми також пояснюємо студентам-медикам, що, крім переваг і ризику, штучний інтелект може допомагати покращити й якість життя людини. Студентам важливо знати, що ШІ вже зараз використовується для аналізу медичних зображень, а це дозволяє лікарям швидше і точніше ставити діагнози. І це буде корисним майбутнім лікарям у виявленні хвороб на ранніх етапах, оптимізації лікування тощо.

У нас проводяться заняття-бесіди, дискусії, студентські вебінари, на які іноземні студенти самостійно готують виступи, про те, що у медицині розвиток штучного інтелекту відкриває нові горизонти для лікування та діагностики.

На заняття-конференцію іноземні студенти III курсу знайшли матеріал і підготували цікаві виступи про те, що штучний інтелект навчився на експертному рівні діагностувати низку поширених захворювань: серцево-судинні, онкологічні, офтальмологічні тощо. Крім постановки діагнозу, комп'ютерний розум надає рекомендації щодо лікування. Найбільше досягнення ШІ в медицині є синтез мовлення, який уміє відтворювати майже 80% людської мови. Це допоможе повноцінно спілкуватися людям з порушеннями мовлення та певними вадами [5]. Ця інформація була не просто цікава, а й корисна для самих студентів-медиків.

Використовуючи такі види робіт у навчально-виховному процесі студентів-медиків, ми можемо вдосконалювати і розвивати процес навчання і його зміст. Ми беремо до уваги й і те, що інтелектуальні системи можуть аналізувати дані студентів, допомагаючи виявляти їхні здібності та недоліки і пропонувати індивідуальні навчальні завдання.

Персоналізовані навчальні рішення можуть допомогти студентам досягати кращих результатів, а викладачам - зосередитись на роботі з тими, хто потребує додаткової допомоги.

Ми використовуємо технології штучного інтелекту не тільки у навчальному просторі, зокрема, у мовній підготовці іноземних студентів, але і під час організації виховних заходів, реалізуючи все це у таких видах роботи, як:

- науковий гурток «Українське слово» до Дня української мови та писемності;
- круглі столи: «Спорт у моєму житті», «Є мова – є нація!»;
- студентські конференції: «День землі та довкілля», «Екологія – виклик сьогодення»;
- проекти-дослідження на задані теми: «Моя рідна мова в полікультурному світі», «Моменти студентського життя», «Рідним словом співає душа» тощо.

Під час підготовки тематичних тижнів до певних прийдешніх свят, студенти отримують такі завдання, як наприклад:

- підготувати презентації, доповіді;
- зробити відеозйомку (декламування поезії видатних письменників, вітальні листівки до Дня матері, Різдва);
- написати розповідь – есе.

У процесі виконання цих завдань студенти на власний вибір приймають рішення: чи доцільно використовувати штучний інтелект, чи ні? Є форми самостійної роботи, де студенту не потрібно використовувати ШІ, наприклад, декламування віршів Т. Шевченка, І. Франка, Л. Костенко або створювання відеопривітання.

Але під час підготовки доповіді на студентську конференцію, презентації штучний інтелект стане у пригоді.

Отже, ми розуміємо, що штучний інтелект варто використовувати обережно, лише в міру необхідності. Все це дозволить забезпечити високу ефективність навчання і мотивацію здобувачів вищої освіти.

Література:

1. Гуназа Л. М. Штучний інтелект у сучасній освіті: трансформація ролі вчителя, підвищення якості навчання та нові можливості для учнів.
URL: <https://surl.lu/akiiso>
2. Використання штучного інтелекту в освіті: можливості та ризики.
URL: <https://surli.cc/xdehsy>

3. Штучний Інтелект. Частина 1 – переваги та недоліки ШІ.
URL: <https://surl.lt/eqfzix>
4. Від серця до серця: біокібернетика Миколи Амосова.
URL: <https://surl.li/afhnoz>
5. Майбутнє штучного інтелекту: ризики та перспективи
URL: <https://surl.li/ueymte>
6. Як розвиток штучного інтелекту змінює світ. URL: <https://surl.li/hfngrw>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Людмила Годицька

вчитель іноземної мови школи б2 «Христо Ботев», м. Софія, Болгарія

У сучасній освіті особливої актуальності набуває інтеграція різних предметних галузей. Міжпредметні зв'язки стають важливим інструментом підвищення ефективності освітнього процесу в системі середньої освіти. Особливо яскраво це проявляється при навчанні іноземних мов, де зв'язок з іншими дисциплінами відкриває широкі можливості для розвитку насамперед комунікативної компетенції учнів.

Термін «міжпредметні зв'язки» вперше використав Ю.А. Самарін, який довів, що провідна ознака розуміння полягає у варіативності бачення одного і того ж об'єкта або явища в різних зв'язках і відносинах за допомогою різноманітних асоціативних і дисоціативних зв'язків. У процесі розумової роботи формується нове бачення, яке може скластися тільки на основі вже наявних знань, отриманих з вивчених дисциплін.

Міжпредметні зв'язки є педагогічним явищем, що відображає багатогранні зв'язки між різними навчальними предметами. Вони сприяють формуванню цілісної картини світу в учнів і забезпечують більш глибоке засвоєння матеріалу. У контексті навчання іноземних мов міжпредметні зв'язки дозволяють

розширити кругозір учнів, підвищити мотивацію до вивчення мови, сформувати практичні навички застосування мови, розвинути аналітичне мислення.

Основні напрямки інтеграції предметних галузей:

1) природничі науки:

- використання мовного матеріалу з тем екології, біології, фізики, проведення проектних робіт іноземною мовою з природничо-наукових тем;

2) гуманітарні дисципліни:

- вивчення культури та історії країни, мова якої вивчається, аналіз літературних творів, порівняльний аналіз мовних та культурних особливостей.

У процесі навчання іноземної мови міжпредметні зв'язки реалізуються через:

- використання текстів з інших предметних галузей;
- проведення інтегрованих уроків;
- проектну діяльність на стику дисциплін;
- вирішення міждисциплінарних завдань;
- дослідницькі роботи.

Ефективність міжпредметних зв'язків при вивченні іноземних мов у середній школі проявляється в таких аспектах:

- підвищення якості засвоєння мовного матеріалу;
- розвиток критичного мислення;
- формування навичок самостійної роботи;
- поліпшення комунікативних компетенцій;
- підвищення інтересу до вивчення іноземної мови.

Таким чином, міжпредметні зв'язки є важливим інструментом сучасної мовної освіти. Їх грамотне використання дозволяє створити ефективне освітнє середовище, що сприяє всебічному розвитку особистості учня. Інтеграція різних предметних областей при навчанні іноземної мови сприяє формуванню цілісного світогляду і практичних навичок застосування мови в різних сферах діяльності.

SCIENTIFIC ARTICLE SKILLS TOOLKIT: STRUCTURED ACADEMIC WRITING SUPPORT FOR PSYCHOLOGY STUDENTS

Anzhela Hordieieva

Associate Professor at the Department of Foreign Languages for the Faculties of Psychology and Sociology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Introduction. Academic writing plays a crucial role in the education of students. First, it helps them to build critical thinking skills, secondly, it improves their research abilities. What is more, it enables them to share their ideas and findings in a clear and responsible way which is so important in academic environment.

Taking into account all mentioned above, as well as our needs to teach psychology students academic writing we have created a pack of worksheets with the **purpose** to make the process of working with scientific articles more manageable, more engaging for students who are expected to write their own research papers.

Aim and Objectives. Therefore, we have designed a pack of worksheets guiding psychology students through the full cycle of preparing their own scientific papers in the future – from finding a relevant article to delivering an oral presentation. With this in mind, *seven Scientific Article Skills Worksheets* have been created:

1. Article Selection & Evaluation Worksheet.
2. Article Structure Analysis Worksheet.
3. Note-taking Worksheet.
4. Summary Checklist & Peer Review Worksheet.
5. Quoting Practice Worksheet.
6. APA Reference Worksheet.
7. Presentation Outline & Feedback Form Worksheet.

Main Results. To begin with, according to our Working programme for the course “English for Psychology Students” [1], students need to learn how to choose the right sources. Selecting articles that are not only relevant but also reliable and up-to-date is the idea implemented in the first Article Selection & Evaluation Worksheet. In other words, students are encouraged to think critically about whether the article being analysed is trustworthy and fits their own research topic. They learn to look for peer-

reviewed journals, recent publication dates, and clearly defined research questions, which are all key indicators of a strong source.

However, finding a good article is just the starting point. Understanding how to read it is also important. Our second Article Structure Analysis Worksheet is provided to teach psychology students to recognize the IMRaD format – Introduction, Methods, Results, and Discussion. Students can better follow the flow of arguments, identify the main points, and see how researchers support their claims with evidence when they learn how this structure works. This practical skill will serve them well not only when they read, but also when they write their own research papers in the future.

Following the process of reading a scientific article, we have another goal – developing effective note-taking habits. Here we have created our third Note-taking Worksheet which consists of three parts and includes Cornell Notes Worksheet, Quote Extraction Worksheet and Summary Drafting Worksheet. Some note-taking strategies are given in the first part. For example, the Cornell Notes method helps students to organise their thoughts, summarise important information, and even generate questions which they might want to explore further. Another important issue is the quote extraction which is given in the second part of the Note-taking Worksheet. It teaches psychology students to find and record key quotations accurately, which saves time later and helps maintain academic integrity. Once they have enough material, students are encouraged to draft their own summaries. With this purpose we have designed the third part of our Worksheet which is quite helpful for understanding how to paraphrase and avoid plagiarism.

Reviewing and improving one's work is an essential part of any academic process. That is why we have provided our psychology students with the fourth two-part Worksheet: summary checklist and a peer review form. These tools encourage students to double-check whether their summaries are clear and true to the original source. Getting feedback from peers is also valuable because it provides a fresh perspective and often reveals mistakes or areas for improvement that the writer might have missed.

Another important aspect that cannot be overlooked is quoting practice. Incorporating direct quotes smoothly into their own writing is a big challenge for many students. Our fifth Quoting Practice Worksheet provides guided practice so they can learn how to do it naturally, without breaking the flow of their argument. They also get to practise citing quotes correctly, which reinforces the importance of academic honesty and builds their confidence in using other researchers' ideas responsibly.

Naturally, no piece of academic writing is complete without proper references. Since psychology students mostly use APA style, there is our sixth APA Reference Worksheet to help them to master it. Practising writing references for journal articles is what we teach our students offering them to complete this worksheet. As a result, they know how to cite correctly and it does both – shows respect for other scholars' work and helps students to avoid unintentional plagiarism.

Finally, it is worth mentioning that being able to present research findings is an equally important skill. For this reason, our seventh Presentation Outline & Feedback Form Worksheet includes a presentation outline and feedback form. These tools guide students in planning a clear and logical presentation and allow them to get constructive feedback from their peers. In our experience, this last worksheet not only help students to become more confident speakers and better communicators but also helps them to summarise what has been learned from the article and how this information can be used in their own research papers in the future.

Conclusions and Further Research Perspectives. All things considered, this pack of seven worksheets offers a practical, step-by-step framework for psychology students to develop their academic reading and writing skills. Our psychology students can feel more prepared to tackle the challenges of academic work by moving gradually from article selection and analysis to note-taking, quoting, referencing, and finally presenting, more importantly, they gain the confidence they need to contribute to the field of psychology in an honest and professional way.

Further research will focus on evaluating the long-term impact of these materials on psychology students' academic performance and exploring their adaptability across other non-philology disciplines.

References

1. Hordieieva, A. Y. (2025). *Robocha programa navchal'noi dystsypliny "Inozemna mova – anhliiska"* [Syllabus of the course "Foreign Language – English"]. Faculty of Psychology, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Retrieved from <http://www.psy.univ.kiev.ua/ua/study/workprograms> (Accessed: July 07, 2025). – 32 p.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Євгенія Дмитерко

викладач кафедри іноземних мов

Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

В умовах сьогодення вивчення англійської мови як іноземної стало важливою частиною життя суспільства у різних сферах. А так як англійська мова є мовою міжнародного спілкування, то встановлення контактів з іншими країнами викликало попит на вивчення мови. Всім добре відомо, що для ефективного навчання необхідно застосовувати працюючі методи навчання, так як процес самого навчання є тривалим і досить складним. Про це і піде мова у нашому дослідженні. Виходячи з того, що у немовних закладах освіти більше уваги приділяється не вивченню англійської мови, а спеціальним предметам, методи навчання мають бути не тільки ефективними, доступними, а й працюючими. І саме викладачі англійської мови мають раціонально обирати методи викладання іноземної мови, щоб вони були цілеспрямовані на досягнення мети, яку викладачі мають виконати. Не секрет, що від викладача залежить як навчати ефективно студентів, як мотивувати їх на вивчення мови [1]. Дослідивши різні методи викладання та маючи досвід у цій сфері, можемо з впевненістю сказати, що немає одного ідеального методу навчання, їх багато, вони різні, певний метод спрацьовує саме на певну аудиторію. І так як методів можна нарахувати декілька, то викладачі все частіше поєднують та застосовують різні методи викладання англійської мови як іноземної [2].

Досліджуючи методи було з'ясовано, що багато науковців зробили внесок у викладання англійської мови. Граматико-перекладацьким методом займалися

Г. Олленфорд, Гарольд Пальмер, аудіо-лінгвальним методом – Чарльз Фріз та Роберт Ладо. Візьмемо до уваги граматико-перекладацький метод, та розглянемо як він впливає на формування якості знань студентів [3].

Метою граматико-перекладацького методу є переклад текстів професійного спрямування, необхідних студентам медичного вузу, для професійного розвитку та збагаченню знань у сфері медицини. При вивченні мови застосовується цей метод задля розвитку логічного мислення, через виконання вправ. У цьому методі важливою деталлю є механічне заучування при виконанні перекладу. Можемо з впевненістю сказати, використання одного цього методу не є ефективним та не підходить для кожного студента, цей метод потребує поєднання декількох методів заради отримання результатів якості знань студентів при вивченні англійської мови як іноземної.

Розглядаючи аудіо-лінгвальний метод ми звертаємо увагу на мовленнєву комунікацію, бо вплив живого слова є вагомим фактором при вивченні мови. Тобто поєднавши ці два методи можливо досягти високих результатів якості знань при вивченні англійської. Ми розуміємо, щоб розвивати сферу викладання мови, необхідно постійно вдосконалюватися, застосовувати як відомі, доведені вченими методи, так і найменше поширені, які б у сукупності мали вплив на удосконалення викладання, мотивували студентів та сприяли покращенню якості знань при вивченні англійської мови. Так аудіо-лінгвальний метод має за мету розвивати мовні навички, де поєднуються чотири види діяльності: аудіювання, читання, говоріння та письмо. Саме цей метод потребує багаторазового повторення, але зацікавленість студентів, коли викладач застосовує цей метод важко оцінити високо. Креативність студентів не є складовою аудіо-лінгвального методу, що не всім підходить. Досліджуючи та застосовуючи аудіо-лінгвальний метод розуміємо, що на зміну приходить когнітивний метод, в основі якого є вивчення певних схем, але окремо від інших методів це не дає можливості володіти англійською мовою для вільного спілкування. Щодо позитивного досвіду, так це те, що зроблені помилки зроблені під час навчання і є процесом навчання, також цей метод вимагає креативного підходу.

Ще можна звернути увагу і на те, що застосувавши перераховані методи, слід згадати про комунікативний підхід. Організуючи навчання подібне до процесу спілкування, комунікативний підхід використовує інтернет-методику у навчальному процесі опанування англійською мовою як іноземною [4]. Цього вимагає розвиток технологій, а також прагнення отримати якомога більший обсяг інформації. При застосуванні комунікативного підходу у процесі навчання є застосування іншомовних моделей та оволодіння мовленнєвою функцією.

Таким чином, робимо висновок, традиційні методи навчання англійської мови як іноземної, орієнтовані на запам'ятовування граматичних структур, кліше, словосполучень за темами та не завжди є ефективними при вивченні мови, та деколи не мотивують студентів щодо висловлювання своїх думок англійською мовою.

Література

1. Король С.В. Педагогіка: Навч. посіб.-К.:Академвидав, 2007.- 6616 с.
2. Методика викладання іноземних мов у вищій школі/за ред. Ю. О. Жлуктенка.-К.: Вища школа, 1971.-222 с.
3. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун. Л. Пироженко.- Київ, 2002.-98 с.
4. Традиції та інновації в методиці навчання іноземних мов: [навч. посіб. для студ. і вчит.] / [за ред. М.К. Колкової]. –СПб.: КАРО, 2007.-267 с.

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ З ЮРИДИЧНИМ НАХИЛОМ

Марина Зуєнко

*доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри англійської та німецької філології,
директор Навчально-наукового інституту іноземних мов*

Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Максим Шпак

*кандидат юридичних наук, адвокат, асистент кафедри цивільної юстиції та адвокатури
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Вступ. 2025 рік в Україні перебуває в залежності від викликів та нових завдань розвитку. Освіта та наука покликані прискорити цей процес. Без виключення це стосується і підготовки нових майбутніх працівників, які

забезпечуватимуть можливість передачі знань та інформації між носіями української мови та носіями інших мов світу. Особливо англійської мови. Не рідко виникають потреби, які пов'язані з застосуванням роботи у зв'язку з залученням осіб з інших держав світу у напрямку освіти, науки, розвитку промисловості.

Формулювання мети та завдання. У цій роботі ставиться мета приділити увагу проблемам перекладу у сфері юриспруденції.

Основний текст: результати дослідження. Потрібно згадати, що в Україні є чимало відомих закладів вищої як юридичної, так і філологічної, а також педагогічної освіти. В цих закладах об'єднано колосальні наукові колективи, ґрунтовні науково-педагогічні кадри, які мають можливість підготувати якісного випускника.

Наприклад, необхідно відмітити, що така вузька робота, як юридичного перекладача, є потрібною. І тому функціонування закладів освіти саме з підготовки в таких спеціальностях є цілком далекоглядним та перспективним. Водночас, необхідно вести статистику якісну щодо працевлаштування, можливих переваг щодо конкретних іноземних мов. Оскільки, коли йде мова про юридичного перекладача, то зовсім не треба обмежуватись тільки саме англійською мовою.

Тут вкрай потрібно пам'ятати і поширення в Україні корейської мови, французької, німецької. І коли йде мова про юридичні переклади, то без якісних перекладачів вкрай малоюмовірно обійтись.

Необхідно підкреслити, що в підготовці чималої кількості наукових праць з правового перекладу взяли участь як співавтори такі відомі вчені України, як: В. Л. Кравченко, Р. Г. Шрамко, М. Ю. Рахно, В. І. Воскобойник, О. С. Частник та багато інших.

Потрібно відмітити одну із останніх наукових праць, в якій звернено увагу на питання про CLIL-технологій у викладанні лексикології англійської мови [1, с. 46].

Висновки й подальші перспективи дослідження. Корисно брати до уваги, що все новіші виклики пов'язуються з оновленням навчальних процесів. Безперечно це потрібно досліджувати у перспективі і з правового перекладу. Проведення подальших наукових заходів з проблем правового перекладу дозволить окреслити найбільш головні напрями, які потрібні для розвитку саме цього перекладу. Це може бути влучним і до більш якісної підготовки кадрів саме для цієї роботи.

Література

1. Кравченко В. Л. CLIL-технології в опануванні лексикології англійської мови. *Multilingual realm* : зб. наук. пр. методистів, учителів-практиків та викладачів іноземних мов / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. Вип. I. С. 44–47. URL: <https://publishing.pnpu.edu.ua/catalog/view/539/795/4522> (Дата звернення: 01.10.2025).

INTEGRATING COIL INTO FOREIGN LANGUAGE EDUCATION: A CROSS-DISCIPLINARY APPROACH TO INTERCULTURAL COMPETENCE AND COMMUNICATION SKILLS

Liubov Kozub

*Associate Professor of the Department of Foreign Languages for Mathematical Faculties of Taras
Shevchenko National University of Kyiv*

The rapid advancement of digital technologies has fundamentally transformed the framework of higher education, making cross-border collaboration between students and educators not only possible but increasingly commonplace. Online platforms, communication tools, and virtual learning environments have created new opportunities for meaningful interaction, enabling learners from different countries to engage in joint academic projects without the need for physical mobility. As higher education adapts to the challenges and opportunities of the digital age, innovative formats such as Collaborative Online International Learning (COIL) are becoming increasingly popular. COIL can be seen as a transformative pedagogical model that enhances foreign language education through intercultural engagement and authentic communication. Traditionally associated with virtual mobility, it is now increasingly

recognized as a valuable tool for language practice, particularly within non-linguistic disciplines such as IT and cybersecurity.

The aim of the study is to explore the integration of COIL into non-linguistic higher education programs, with a focus on its impact on foreign language practice, intercultural communication, and student engagement, particularly in the fields of IT and cybersecurity.

To achieve this aim, the following tasks have been set:

- 1) to analyse the pedagogical potential of COIL as a tool for enhancing foreign language skills in non-linguistic academic contexts;
- 2) to explore the role of intercultural interaction in developing students' communicative competence within COIL modules;
- 3) to assess students' perceptions of their language use, intercultural learning, and motivation during the international collaboration;
- 4) to identify key challenges and benefits of integrating COIL into technical disciplines, such as IT and cybersecurity, from a language learning perspective.

Numerous potential educational benefits of COIL have been emphasized by educators in various international contexts. For example, H. Ward [5] describes the experience of the State University of New York, which pioneered a pedagogical approach that leverages technology to advance the internationalization of teaching and learning. The positive outcomes of a COIL partnership between Ukrainian and Spanish students are highlighted in the work of V. Drobotun, T. Kavytska, I. Fortanet-Gómez, and N. Ruiz-Madrid [1]. Successful cooperation between students from Bulgaria and Costa Rica within a COIL project, as well as the lessons learned from this educational experiment, are presented in the work of A. Stefanova and A. Gómez Jiménez [4]. The guiding principles for the success of COIL programs, together with their core values, have been outlined by A. Freed [2]. The differences between COIL and Virtual Exchange (VE), along with their key characteristics and the challenges involved in distinguishing them, have been explored by S. Hackett, M. Dawson, J. Janssen, and J. van Tartwijk [3].

The paper presents a case study from the Faculty of Information Technologies at Taras Shevchenko National University of Kyiv, where undergraduate students specializing in cybersecurity participated in a joint COIL module titled *Cybersecurity Essentials*. This initiative was conducted in partnership with the American University in the Emirates (AUE) and spanned five interactive sessions. During the module, students from both universities explored key topics in cybersecurity, including digital footprints, social engineering and cybersecurity ethics, hands-on training with international security and business professionals.

While the academic focus of the module was on IT, English served as the primary language of instruction and functioned as a medium for authentic intercultural exchange. This dual emphasis on content and communication allowed students not only to deepen their subject knowledge but also to develop their foreign language skills in real-time, collaborative contexts.

A distinctive feature of the module was the involvement of Master's students as session facilitators. Under the expert supervision of internal and external academic and business professionals, these advanced students led sessions with 35 first and second-year participants from both universities. This format created a unique mentoring dynamic in which the Master's students demonstrated not only subject matter expertise but also leadership, organizational, and pedagogical skills. They were responsible for designing engaging, thought-provoking activities that transformed the workshops into interactive and intellectually stimulating experiences. Their efforts successfully encouraged active participation, fostered discussion, and promoted the exchange of diverse perspectives, ultimately enabling students to collaboratively address real-world cybersecurity challenges in a multicultural environment.

Thus, the study highlights the multifaceted benefits of COIL as an innovative pedagogical approach that bridges disciplines, institutions, and cultures. By integrating subject-specific content with authentic intercultural communication, COIL projects not only enhance students' foreign language proficiency but also foster essential soft skills such as collaboration, leadership, and global awareness. The

involvement of Master's students as facilitators not only enriches their own learning experience but also strengthens their ability to take responsibility for the outcomes of international collaboration, encourages independent decision-making, and contributes to their professional growth as future educators or team leaders. Overall, the experience demonstrates that COIL can serve as an effective model for promoting linguistic, intercultural, and professional development, particularly within technical disciplines and the broader field of information technology. These insights are particularly valuable for educators seeking innovative strategies for teaching foreign languages in today's increasingly digital and globalized academic environments.

References

1. Drobotun V., Kavytska T., Fortanet-Gómez I., Ruiz Madrid N. Collaborative online international learning (COIL) as a promising pedagogy for engaging students in global collaboration: Ukrainian-Spanish context. *Ars Linguodidacticae*. 2023. 12(2). P. 82-88. <https://doi.org/10.17721/2663-0303.2023.2.06> (date of access: 19.09.2025).
<https://journals.uran.ua/ald/article/view/297062/290004>
2. Freed, A. Heart and soul: exploring collaborative online international learning (COIL) as a valued-based endeavor from conceptualization to evaluation. 2023. DOI:10.13140/RG.2.2.30407.78241 (date of access: 19.09.2025).
3. Hacket, S., Dawson, M., Janssen, J., van Tartwijk, J. Defining Collaborative Online International Learning (COIL) and distinguishing it from Virtual Exchange. *TechTrends*. 2024. 68. P. 1078-1094. <https://doi.org/10.1007/S11528-024-01000-W> (date of access: 19.09.2025).
4. Stefanova A., Gómez Jiménez A. Building bridges between cultures – an experiment with collaborative online international learning (COIL). *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2018. 6(3). P. 535-542. <https://doi.org/10.22190/JTESAP1803535S> (date of access: 19.09.2025).
5. Ward H. H. Internationalization in Action. Special edition. Washington, DC: American Council on Education, 2016. <https://www.acenet.edu/Documents/Connecting-Classrooms-Using-Online-Technology-to-Deliver-Global-Learning.pdf> (date of access: 19.09.2025).

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Юлія Кравченко

*кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки
Запорізького медико-фармацевтичного університету*

Війна в Україні та COVID-19 кардинально змінили наше життя й професійну діяльність. Особливих змін зазнала система освіти, яка з традиційного аудиторного формату перейшла на рейки дистанційного надання навчальних послуг. За ці роки онлайн-навчання «перейшло з фази зародження у фазу розвитку та удосконалення» [1, с. 132]. Вимушений перехід мовників у віртуальний режим роботи під час навчання іноземних студентів української мови, без сумніву, збагатив практичний досвід усіх освітян й зокрема викладачів кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки ЗДМФУ. Це дозволило вирішити низку проблем, пов'язаних з використанням комп'ютерних освітніх технологій і дистанційного формату роботи під час вивчення української як іноземної.

Сучасна українська методика й педагогіка збагатилися низкою праць, в яких розглядаються теоретичні та прикладні аспекти дистанційного навчання: А. Андрєєва, В. Ващенко, М. Коваль, К. Колос, В. Кухаренко, О. Рибалко, Н. Сиротенко, П. Стефаненко, А. Стрюк, А. Хуторський, Б. Шуневич та ін.. Так, проблемою розроблення дидактичних і методичних принципів комп'ютерного навчання займалися О. Бугайов, М. Головка, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Ізвозчикова, Н. Сосницька та ін. Тестовому контролю навчання присвятили свої праці вітчизняні та зарубіжні науковці: С. Архангельський, Н. Тализіна, І. Зязюн, В. Божкова, С. Гончаренко, С. Мединська, Н. Мельник. Певний інтерес щодо предмета дослідження становлять праці І. Булах, Л. Добровської, В. Ільїної, Н. Морзе, Н. Стучинської [2].

На сьогодні заявлена тема набула особливої уваги та актуальності. Вона, насамперед, пов'язана із питаннями не лише методів, форм, засобів викладання

української мови інокомунікантам, а й системи оцінювання, що, в свою чергу, потребує швидкого реагування та винайдення правильного рішення.

Метою статті є аналіз особливостей та методів контролю з української мови як іноземної в умовах дистанційного навчання.

Сьогодні онлайн-навчання є серйозним і потужним інструментом для здобуття знань. Викладачі вищої школи опанували інструменти різних онлайн-майданчиків: Moodle, Zoom, Classtime, Google Classroom, Microsoft Teams та ін.; створили цікаві матеріали занять (відео лекції, презентації до практичних занять, якісні навчально-методичні продукти: електронні підручники з української мови як іноземної в Canva тощо). Надання освітніх послуг не можливе без певного контролю, який виявляє сильні й слабкі сторони знань іноземних студентів. Тому, найважливішою функцією мовників медичних вишів є перевірка знань, навичок, компетентностей з української як іноземної, що отримують та формуються в інокомунікантів як аудиторно, так і позааудиторно. Для цього педагогами кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки були розроблені різні форми і методи контролю, що враховують навчальну та пізнавальну діяльність іноземних студентів й будуються за принципом: студент → викладач, студент → студент й безпосередньо студент. Проте, варто пам'ятати, що будь-який вид навчального процесу матиме якісну підготовку спеціалістів тільки за умови здійснення зворотного зв'язку. Він (зовнішній зворотний зв'язок) забезпечується шляхом дотримання певних умов, які передбачають:

1) контрольні функції – перевірка, облік діяльності кого-, чого-небудь, нагляд за кимось, чимось [3];

2) види контролю – поурочний, підсумковий за змістовим блоком, тематичний, заліковий тощо;

3) методи контролю – усне або письмове опитування, самоконтроль, взаємоконтроль та ін.;

4) форми контролю – попередній (на початку заняття за попередньо вивченою темою), поточні (під час вивчення нової теми), підсумковий (в кінці заняття).

Дистанційне навчання інокомунікантів української мови передбачає контроль тестування, який реалізується через функції:

1) розвиваюча – це процес навчання, який є головним у формуванні студентів знань, умінь і навичок, творчої діяльності тощо;

2) формуюча – вплив або значення, які має певний фактор або процес у формуванні чогось, мета якої – стимулювання серйозного ставлення та активізація відповідальності за свою роботу;

3) виховна – що настає засобами спогаду, консолідації, уточнення, оновлення набутих знань. Контроль привчає студентів до систематичності роботи, дисципліни, сприяє формуванню відповідальності, активності, самостійності, допомагає розібратись у собі. Рівночасно контроль дає поштовх розвитку негативних рис особистості. Ось чому засобами контролю слід користуватися майстерно, тактовно, морально [4].

4) контрольна у формі тестів – процес, при якому відбувається перевірка здобутих знань і навичок студентів, показує певні результати навчання. Тести можуть мати різні типи питань, що залежить від мети вивченого матеріалу, наприклад: тести відкритої форми – це відтворення відповідей вивченого матеріалу, тести закритої форми можуть бути альтернативними (передбачає вибір однієї відповіді із кількох запропонованих) та на визначення відповідності (текст, що складається з 3 – 4 частин і між якими треба встановити відповідність).

Система Microsoft Teams активно використовується викладачами в ЗДМФУ, є зручною для проведення не лише різних видів роботи, а й для організації та перевірки контролей, що мають свої часові межі на їх виконання:

- діагностуючий – проводиться на початку I курсу основного етапу навчання, передбачає, в основному, тест-альтернативу й дозволяє визначити початковий рівень підготовки іноземних студентів з метою вивчення допустимої складності запропонованого навчального матеріалу. Такий аналіз дозволяє викладачу-мовнику вносити певні корективи / зміни в навчальний курс;

- поурочний контроль дає змогу визначати якість отриманих студентами знань з конкретної теми дисципліни. Він проводиться у формі тесту-

альтернативи або тесту-відповідності, або ж тесту-альтернативи-відповідності (залежить від курсу) після кожної нової теми чи до деяких тем (залежить від складності вивченої граматики). Завершальним контролем є підсумковий, що об'єднує кілька тем у змістовий блок;

- заліковий контроль – перевірка знань і навичок в кінці кожного семестру не залежно від курсу. Він допомагає окреслити сильні й слабкі місця вивченого розділу дисципліни, що складається з низки змістових блоків і тем до них.

- екзаменаційний контроль – проводиться тільки на III курсі. Тести укладаються з урахуванням вивченої програми за цей час. Дозволяє отримати інформацію щодо якості освоєння навчального матеріалу за весь період вивчення української мови як іноземної.

Загалом, будь-який контроль не є покаранням чи то інспекцією, оскільки його ціль – консолідація, перегляд та аналіз отриманих знань навчального матеріалу.

Перевірка знань під час дистанційного навчання – це дуже особливий процес і вимагає особливої уваги, знань викладача та особливих вмінь та навичок. Наприклад, під час онлайн- навчання іноземної мови в розроблених курсах використовуються такі методи контролю:

- читання, переклад тексту та виконання завдань до нього;
- аудіювання та виконання завдань після прослуховування тексту;
- завдання на граматику;
- говоріння на певну тематику [5, с.22].

Зворотній зв'язок відбувається за допомогою платформи Microsoft Teams чи через чат. Перевірка знань має свій час виконання, який залежить від кількості й складності питань: поурочний контроль – 20 питань, проводиться за 10-15 хв до кінця заняття; поточний – 40-50 питань певної складності, триває повне пару; заліковий – 60-80 питань, впродовж двох академічних годин; екзаменаційний – має 3 блоки із різними видами завдань і проводиться на окремому занятті. Для кожного блоку передбачено свій час.

Навчальний процес – це складна система, яка утворюється з двох етапів: надання знань й їхній контроль. Укладання курсу дисципліни «Українська мова

як іноземна» для дистанційного навчання є на сьогодні важливим й затребуваним елементом освіти. Посилення якості контролю іноземних студентів під час дистанційного навчання української мови дозволяє не лише покращити успішність освітнього процесу, але й спонукає інокомунікантів на подальший саморозвиток.

Література

1. Гриняк А.Б. Підсумковий контроль знань студентів-правників в умовах дистанційного навчання. Нове українське право. Вип. 4, 2021. С. 131-137. URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/91/82>

2. Мороховець Г.Ю. Тестування як форма контролю та діагностики знань здобувачі вищої освіти // Освіта та розвиток обдарованої особистості. № 3 (70), 2018. – URL: <https://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2018/3/04.pdf>

3. Тлумачний словник української мови. – URL: <https://slovnyk.ua/index.php?sword=%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8C>

4. Функції контролю і педагогічні вимоги до контролю. – URL: <https://studfile.net/preview/3540328/>

5. Гулак В.О. Особливості дистанційного навчання іноземної мови. Суми: СДУ, 2019. 35 с. – URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/74165/3/Gulak_bac_rob_pdf.pdf

МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

Алла Куліченко-Чугіна

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. У сучасній медичній освіті термінологія відіграє важливу роль, оскільки саме вона забезпечує зв'язок між різними навчальними – як фаховими, так і допоміжними дисциплінами. По суті медична термінологія є унікальним феноменом, що дає змогу здобувачам вищої освіти розвивати основні професійні компетентності, що пов'язані з діагностикою, лікуванням, наданням медичної

допомоги, комунікацією тощо. Підтримуємо тезу С. Богомаз-Назарової про те, що міжпредметні зв'язки створюють передумови для ефективного навчання, забезпечують глибоке засвоєння знань та стають початковим етапом інтеграційного процесу, спрямованого на розвиток особистісної активності й творчого потенціалу здобувачів вищої освіти [1, с. 72]. Медична освіта надає унікальну можливість досліджувати нові форми міжпредметного обміну знаннями [4, с. 149]. У свою чергу, медична термінологія, що ґрунтується на накопиченні знань у різних галузях медицини, відіграє важливу роль під час ефективної комунікації між медичними фахівцями та наданні безпечної допомоги пацієнтам [5, с. 132].

Формулювання мети та завдання. Метою розвідки є визначення ролі медичної термінології під час формування міжпредметних зав'язків в медичній освіті. До завдань належить аналіз теоретичних підходів до поняття міжпредметних зав'язків у медичній освіті, виокремлення функцій медичної термінології під час підготовки здобувачів освіти у закладах вищої медичної освіти.

Основна частина. З погляду теорії міжпредметні зв'язки проявляються не лише через принцип систематичності, а й через принцип науковості, наочності та інші педагогічні підходи [1, с. 72]. У медичній освіті міжпредметні зв'язки спрямовані на інтеграцію знань з різних дисциплін за допомогою одного з таких інструментів як фахова термінологія.

Міжпредметні зв'язки – це взаємозв'язки між різними навчальними предметами в межах однієї освітньо-професійної програми. Метою таких зав'язків є допомога знань одного предмету під час опанування іншого.

Так, наприклад, як зазначають М. Сидора та О. Запорожець: «Міжпредметні зв'язки латинської та української мов простежуються в усіх розділах і темах цих дисциплін, тож перспективним напрямом подальших досліджень є їх систематизація за різними мовними рівнями: орфоепічним, орфографічним, морфологічним, і розроблення практичних методів їх закріплення» [2, с. 87].

Застосовуючи концепти докси та поля П. Бурдьє, можна стверджувати, що різноманітність епістемічних культур, що входять у простір наукових досліджень у вищій освіті, підсилює його міждисциплінарний характер. Водночас існування відносно однорідної епістемічної культури в медицині потенційно обмежує обмін знаннями під час міжпредметних зв'язків [4, с. 149].

Міжпредметні зв'язки мають дуальну природу і можуть бути дидактичною передумовою підвищення наукового рівня знань здобувачів вищої освіти та чинником, що сприяє оптимізації освітнього процесу та впливає на його результативність [1, с. 70].

Розглянемо функції медичної термінології під час підготовки здобувачів освіти у закладах вищої медичної освіти у контексті міжпредметних зв'язків:

- *номінативна (репрезентативна)* – називає предмет, явище, процес у медичні галузі;
- *сигніфікативна (семасіологічна)* – називає поняття, але виражає їх з різною мірою точності та повноти;
- *комунікативна (інформаційна, інформативно-пізнавальна)* – передача між суб'єктами певної змістовної інформації за допомогою слів із встановленням зворотного зв'язку;
- *когнітивна (гносеологічна)* – застосування термінів під час мислення, спілкування та пізнання світу [3];
- *інтеграційна* – встановлює логічні зв'язки між різними галузями та напрямками медицини.

Висновки й подальші перспективи дослідження. Отже, медична термінологія є вкрай актуальною для майбутніх медичних фахівців, оскільки дає змогу точно описувати захворювання методи лікування, процедури, що мінімізує ризик непорозумінь та помилок у догляді за пацієнтами. Завдяки створенню спільної мови для документування, кодування, аналізу медичної інформації, навчання медичній термінології забезпечує єдність та ефективність у медичній практиці [5, с. 132]. Важливим у процесі формування термінологічної компетентності майбутніх фахівців є міжпредметні зв'язки, що узгоджують знання з різних навчальних дисциплін та сприяють формуванню професійного

мислення. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні інноваційних методичних підходів до інтеграції міжпредметних зав'язків під час навчання медичної термінології у ЗВМО.

Література

1. Богомаз-Назарова С.М. Міжпредметні зв'язки як дидактична умова підвищення якості підготовки майбутніх учителів. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2012. Вип. 36. С. 69–73.
2. Сидора М. Ю., Запорожець О. С. Використання міжпредметних зв'язків у процесі викладання навчальних дисциплін «Латинська мова» й «Українська мова за професійним спрямуванням». *Медична освіта*. 2025. № 1. С. 83–88.
3. Щерба Д. В. Функції термінів в сучасному термінознавстві. *Нова філологія. Збірник наукових праць*. 2007. № 26. С. 194–198.
4. Albert M., Rowland P., Friesen F., Laberge S. Barriers to cross-disciplinary knowledge flow: The case of medical education research. *Perspectives on medical education*. 2022. No. 11(3). P. 149–155. <https://doi.org/10.1007/s40037-021-00685-6>
5. Yagin F. H., de Sousa Fernandes M. S. (2024). The Importance of Medical Terminology in the Health Sector. *Journal of Exercise Science & Physical Activity Reviews*. 2024. No. 2(1). P. 132–136. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11544933>

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ: ПОТЕНЦІАЛ CHATGPT У РОБОТІ З АВТЕНТИЧНИМИ ВІДЕО

Аліса Миколайчук

*доцентка кафедри іноземних мов факультетів психології та соціології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Аудіювання є ключовим компонентом професійно орієнтованого навчання іноземної мови у закладах вищої освіти України, зокрема в контексті підготовки фахівців за спеціальністю 053 «Психологія». Оволодіння навичками сприймання на слух забезпечує доступ до автентичного інформаційного середовища та сприяє розвитку комунікативної компетентності студентів у сфері міжкультурної взаємодії. Автентичні відео TED Talks, у поєднанні з можливостями генеративного штучного інтелекту (ChatGPT) відкривають нові перспективи для створення навчальних матеріалів для аудіювання. Необхідність адаптації до мовного рівня

та професійного спрямування студентів [1; 2] відповідає потребам сучасної методики викладання професійної англійської (ESP).

Разом із тим, на сьогодні бракує дидактичних матеріалів до автентичних відео, а процес створення супровідних завдань є ресурсозатратним. Застосування ШІ-помічників у цьому процесі поки що носить несистемний характер і потребує впорядкування [3]. У зв'язку з цим актуальним є дослідження ефективності використання ChatGPT як інструменту підтримки викладача у процесі навчання аудіювання з використанням автентичного відеоконтенту.

Метою цього дослідження є аналіз потенціалу ChatGPT для адаптації та створення та комплексу завдань до відеоматеріалів TED Talks у процесі формування навичок аудіювання у студентів спеціальності 053 «Психологія». Основними завданнями є: визначення дидактичної цінності TED Talks для розвитку навичок аудіювання; вивчення функціоналу ChatGPT як цифрового інструменту підтримки; оцінювання ефективності завдань, створених за допомогою такої моделі.

Теоретичні засади дослідження ґрунтуються на положеннях щодо важливості використання автентичного контенту у навчанні аудіювання, що стимулює мовну інтуїцію (linguistic intuition), критичне мислення та мотивацію студентів [2], а також на сучасних підходах до діджиталізації мовної освіти. ChatGPT, як інструмент генеративного ШІ, має потенціал для розроблення адаптивних і різнорівневих завдань, що підтримують індивідуалізацію навчання та сприяють розвитку вищих когнітивних умінь [5].

Для роботи були обрані TED Talks на теми, дотичні до психології, емоційного інтелекту та комунікації. Добір відеоматеріалів передбачав такі критерії як доступність мовлення (чітка дикція, субтитри, середній темп), релевантність тем до професійної підготовки (психологія, поведінка, міжособистісна комунікація, емоційний інтелект), тривалість відео (5 хвилин), що є оптимальним для занять аудіюванням.

Для прикладу, робота з відео «Being an introvert is a good thing» [4] на тему особливостей інтровертів була структурована у три етапи: 1) підготовчий етап

(прогнозування теми за заголовком і постером, обговорення попереднього досвіду (наприклад, «Я – інтроверт чи екстраверт?»), ознайомлення з ключовою лексикою); 2) основний етап (дворазове прослуховування відео з завданнями на загальне розуміння (загальна ідея, тон, головне повідомлення) та з увагою на деталі (відповіді на comprehension questions, сформульовані за допомогою ChatGPT); 3) завдання після перегляду (словникові вправи (matching, fill-in-the-gaps, vocabulary-in-context), запитання для обговорення в парах/групах, коротке письмове узагальнення змісту, творчі завдання: підготовка альтернативного закінчення виступу, міні-есе або поста в соціальній мережі на тему відео).

ChatGPT застосовувався як помічник викладача: для вибірки та адаптації складної лексики, пояснень ідіом, генерації запитань, створення різнорівневих завдань, коротких резюме:

Comprehension questions (What does the speaker say about the way introverts recharge their energy? How does society often misunderstand introverts, according to the talk?);

Multiple choice questions (The speaker believes introverts... A) dislike all people; B) enjoy being alone and find socializing draining; C) have poor communication skills; D) always avoid group work); 3) Discussion prompts (Do you agree with the speaker's view on introversion? Why or why not? How can understanding introverts improve communication in teams or workplaces?);

Vocabulary-in-context exercises (Imagine you are preparing a TED Talk about introverts. What three key messages would you include?).

Окремим завданням було створення короткого резюме (*summary*) з використанням ключових фраз відео. Студенти могли порівняти свої тексти з варіантом, запропонованим ChatGPT, і провести самооцінювання за заданими критеріями. Такий підхід забезпечує гнучкість і варіативність, дозволяючи адаптувати матеріали під рівень групи та стимулювати осмислену роботу з автентичним контентом.

Пілотне заняття з використанням ChatGPT у роботі з TED Talks засвідчило позитивні результати як серед студентів, так і з боку викладача. Студенти

виявили високу зацікавленість і мотивацію, активно брали участь у дискусіях, демонстрували готовність до самовираження як усно, так і письмово. Згенеровані ChatGPT завдання сприяли кращому розумінню змісту, фокусуванню на ключових ідеях, а також засвоєнню лексики. Деякі студенти також зазначили, що змогли усвідомити власні особливості сприймання інформації на слух та зацікавились темою навчання з використанням ШІ.

Для викладача використання ChatGPT стало інструментом оптимізації часу та засобом створення варіативних завдань, адаптованих до рівня студентів. Модель функціонувала як інтелектуальний асистент, що генерує ідеї, формулювання й дидактичні рішення, тоді як викладач виконував роль критичного редактора й модератора навчального контенту. Разом із тим виявлено низку методичних викликів: необхідність перевірки фактологічної достовірності, мовної й стилістичної корекції згенерованих матеріалів, а значить, ефективна інтеграція ШІ в освітній процес потребує усвідомленого, рефлексивного та методично виваженого підходу.

Висновки. Дослідження показало, що ChatGPT є ефективним інструментом для навчання аудіювання за умови його педагогічно обґрунтованого використання. Він допомагає адаптувати автентичні матеріали (наприклад, TED Talks) до рівня студентів, створювати вправи, а також стимулювати критичне мислення й мовленнєву активність. Застосування ШІ сприяє індивідуалізації навчання, підвищенню мотивації та інтерактивного залучення. Водночас ChatGPT не замінює викладача, а лише підтримує його в педагогічному дизайні, тому роль викладача залишається ключовою. Подальші перспективи вбачаються у створенні банку перевірених завдань та розробці методичних рекомендацій.

Література

1. Chernysh V., Meljnyk K. Theoretical prerequisites of creating a system of exercises for forming learning-strategic competence in professionally oriented listening comprehension for future English language teachers. *The Scientific and Methodological Journal Foreign Languages*. 2025. No. 4. P. 9–16. <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.4.319761>

2. Goh C. C. M., Vandergrift L. *Teaching and learning second language listening: Metacognition in action*. ESL & Applied Linguistics Professional Series. 2021.
3. Kasneci E. et al. ChatGPT for good? On opportunities and challenges of large language models for education. *EdArXiv Preprints*. 2023. <https://doi.org/10.35542/osf.io/5er8f>
4. TEDx Talks. Being an introvert is a good thing. | Crystal Robello | TEDxStMaryCSSchool [Відеозапис]. 2016. 12 травня. YouTube. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=0oAJSPFH2wk> (дата звернення: 24.06.2025).
5. Wang J., Fan W. The effect of ChatGPT on students' learning performance, learning perception, and higher-order thinking: Insights from a meta-analysis. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2025. Vol. 12(1). <https://doi.org/10.1057/s41599-025-04787-y>

ХУДОЖНЯ АВТОРЕФЛЕКСІЯ ЛІКАРСЬКОГО ДОСВІДУ В РОМАНІ АДАМА КЕЯ "THIS IS GOING TO HURT"

Дар'я Москвітіна

доцентка кафедри іноземних мов

Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Останніми десятиліттями студенти-медики та молоді лікарі дедалі частіше стають протагоністами сучасної художньої літератури, що відображає як соціальний престиж медичної професії, так і пов'язаний із нею екзистенційний тиск. Красне письменство завжди виявляло особливий інтерес до лікарів як до фігур влади, розуму й моральної відповідальності, проте останніми роками спосіб їхнього художнього зображення зазнав разючих змін. У популярній белетристиці минулого – від сатиричних творів Джонатана Свіфта до раціональних розслідувань Артура Конан Дойла та карколомних детективів Агати Крісті – лікар незріка поставав як уособлення наукового знання, відсторонений спостерігач або моральний арбітр. Такі зображення схилилися до ідеалізації лікаря, підкреслюючи його інтелект і чесноти, водночас замовчуючи емоційні, етичні та психологічні виміри медичної діяльності.

На противагу цьому, сучасні письменники підходять до образу лікаря з новим почуттям реалізму й самоаналізу. Сучасні автори висвітлюють всі сторони

цієї професії: її інтелектуальну вимогливість і етичну складність, моменти співчуття й невдач, людську вразливість і тиск інституційних обмежень. Студенти-медики та молоді лікарі постають не як бездоганні герої, а як фахівці, які роблять перші кроки на тернистому шляху медицини й намагаються узгодити отримані теоретичні знання з крихкістю людського життя, з якою стикаються на практиці. Через їхній досвід художній текст досліджує перетин медицини й особистої ідентичності, напруження між емпатією й професійною відстороненістю, а також проблему збереження людяності в межах системи догляду та контролю.

Таким чином, лікар у сучасній літературі стає дзеркалом тривоги і прагнень сучасного світу — фігурою, через яку осмислюються ширші питання знання, відповідальності й людської природи. Саме тому цікаво дослідити саморефлексивний вимір медичного досвіду у автобіографічній книзі Адама Кея «This Is Going to Hurt», і проаналізувати, як автобіографічний наратив автора перетворює особисту травму й професійне розчарування на форму соціальної критики та морального самоусвідомлення, розкриваючи емоційну ціну сучасної медицини зсередини.

Мемуари Адама Кея «This Is Going to Hurt» (2017) є одним із найпереконливіших прикладів сучасної автобіографічної прози, яка осмислює практичну роботу в лікарні. Препаруючи свій досвід роботи лікарем-ординатором у британській Національній службі охорони здоров'я, яку він покинув заради кар'єри письменника й коміка, Кей розкриває глибину внутрішнього знання лікарняного середовища та людських драм, що розгортаються в ньому. Його наратив складається з щоденникових записів, зроблених у роки медичної практики. Маючи певне часове й професійне відсторонення, він рефлексує цей досвід зі значною часткою сарказму, обурення та смутку. Така подвійна наративна перспектива – молодого лікаря та іронічного автора – створює багатоплановий образ професійної ідентичності, сформованої участю та дистанцією одночасно.

Зображуючи рутину медичної практики, Кей далекий від ідеалізації й сентиментальності. Натомість він фіксує щоденну реальність перевтомлених лікарів, бюрократичної неефективності й емоційного виснаження. Сильний ефект тексту полягає в його автентичності: автор не фільтрує свій досвід крізь призму героїчного наративу, а демонструє біль з обох боків – це і страждання пацієнта, і фізична й психологічна виснаженість лікаря. Його описи клінічних процедур і станів пацієнтів яскраві, часом моторошні й навмисно безкомпромісні. Включаючи натуралістичні деталі, він змушує читача – зіткнутися з тілесною стороною медицини, яка зазвичай приховується за фасадом професійної відстороненості. Такі сцени підкреслюють напруження між співчуттям і притупленням емоцій – ключовий парадокс медичної практики в перенавантаженій системі охорони здоров'я.

Мова книги підсилює цю емоційну напругу. Проза Кея коливається між чорним гумором і розпачем, поєднуючи комічне перебільшення з болісною щирістю. Його використання розмовної, часто нецензурної лексики, зокрема постійне вживання лайливих слів, виконує кілька функцій. Воно передає стрес і роздратування лікарського життя, робить оповідача більш людським, знімаючи фасад клінічної нейтральності, і водночас відображає механізми психологічного захисту молодих лікарів, які використовують гумор та іронію як щит від травми. Лайка тут не є самоціллю, а слугує засобом емоційної достовірності. Вона перетворює особисте розчарування на колективну критику інституційної байдужості й моральної ціни турботи про інших.

Тон Кея коливається між самоіронією та моральним обуренням. Він не приховує власних помилок, сумнівів і моментів слабкості, тим самим руйнуючи традиційний образ лікаря, який не має права на помилку. У такий спосіб він демонструє саморефлексивний вимір медичного досвіду – процес, у якому особисті страждання стають підґрунтям для усвідомлення ширших системних проблем. Його наратив опосередковано доводить, що емоційна чесність, якою б незручною вона не була, є необхідною умовою професійного й особистісного виживання. Письмо стає для нього терапевтичним актом, який дозволяє відновити контроль над досвідом, що колись здавався хаотичним і принизливим.

Завдяки цій сповідальній манері «This Is Going to Hurt» розширює літературне осмислення медицини. Лікарня у творі постає не лише як місце клінічної дії, а як моральна й психологічна арена. Поєднання гумору й жаху оголює суперечності сучасної медицини: співчуття поряд із виснаженням, альтруїзм поруч із бюрократією, близькість поруч із відчуженням. Популярність книги серед читачів і критиків свідчить про зростаючу потребу в автентичності таких наративів.

Зрештою, творчість Кея демонструє, як сучасна художня література, зокрема автобіографічна, перетворює прожитий медичний досвід на форму самопізнання та соціального свідчення. Його яскравий, емоційний і нефільтрований опис не лише висвітлює психологічний тягар лікарської праці, а й кидає виклик культурним міфам, що оточують цю професію.

Даючи голос внутрішньому світу молодого лікаря, Кей перетворює власну історію на ширший коментар до системи охорони здоров'я та моральної ціни професійної відповідальності. Його письмо доводить, що автентичність, уразливість і самоіронія можуть гармоніювати з компетентністю та співчуттям. «This Is Going to Hurt» посідає особливе місце в сучасній медичній літературі – як твір, що закликає читача побачити за білим халатом живу, вразливу людину.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО ЧИТАННЯ

Наталія Надточій

доцент, завідувач кафедри англійської філології та лінгводидактики

Запорізького національного університету

Марина Залужна

доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики

Запорізького національного університету

У сучасному освітньому просторі іншомовне читання посідає важливе місце як один із провідних видів мовленнєвої діяльності. Воно забезпечує доступ до іншомовних джерел інформації, сприяє розвитку критичного мислення, формує мовну компетентність і міжкультурну обізнаність. Проте динамічний розвиток інформаційного середовища, поява цифрових форматів тексту,

зростання обсягу інформації та зміни у сприйнятті тексту сучасними здобувачами освіти зумовлюють необхідність оновлення методів навчання читання іноземною мовою.

Метою дослідження є окреслення сучасних методів і підходів, які сприяють підвищенню ефективності сприйняття іншомовної інформації під час навчання читання.

1. Когнітивно-комунікативний підхід до навчання іншомовного читання. Однією з провідних тенденцій сучасної методики є орієнтація на когнітивно-комунікативний підхід, який поєднує розвиток мислення й мовленнєвих умінь. Основна ідея полягає у тому, що сприйняття тексту розглядається не лише як декодування лексико-граматичних одиниць, а як активний процес конструювання смислу. Методи, що реалізують цей підхід:

- метод прогнозування змісту (predicting), який спонукає учнів робити припущення щодо змісту тексту за заголовком, ілюстраціями, ключовими словами;
- семантичне сканування (skimming and scanning) для виокремлення основної інформації та деталей;
- смислове групування (chunking), коли текст поділяється на логічні смислові блоки, що полегшує розуміння;

Таким чином, читання перетворюється на когнітивно активну діяльність, що формує навички критичного мислення та самостійного аналізу тексту.

2. Використання цифрових технологій та мультимедійних засобів. Як демонструють результати дослідження, проведеного в рамках проєкту Erasmus+ 2022-1-EE01-KA220-HED-000089331 — eRead (“Developing Reading Skills With and Through Digital Technologies”), сучасні цифрові інструменти істотно розширюють можливості навчання читання. Використання електронних ресурсів дає змогу індивідуалізувати навчання та підвищити рівень мотивації. Ефективними є такі технології, засоби та застосунки:

- інтерактивні платформи (Quizlet, LearningApps, LingQ, Duolingo Reading), які забезпечують роботу з текстами різного рівня складності, автоматичну перевірку розуміння та повторення лексики у контексті;

- аудіо- та відеосупровід текстів (audiobooks, podcasts with transcripts), що активізує як зорові, так і слухові канали сприйняття, формує навички мультимодального читання;

- електронні книги з гіпертекстовими посиланнями, які дозволяють швидко переходити до пояснень, словникових статей чи культурних довідок;

- застосування ШІ для створення адаптованих текстів, автоматичного перекладу складних фрагментів і генерації запитань для перевірки розуміння.

Мультимедійний формат забезпечує емоційне залучення, активує різні когнітивні канали і сприяє кращому засвоєнню інформації.

3. Візуалізація інформації та стратегія подвійного кодування. Дослідження у галузі когнітивної психології (зокрема теорія dual coding Алана Паівіо) доводять, що поєднання вербальних і візуальних каналів сприяє глибшому розумінню. У навчанні іншомовного читання ефективними є такі прийоми:

- складання ментальних карт (mind maps) для структурування змісту;
- інфографіка та візуальні схеми, для узагальнення ключової інформації;
- візуальні історії, меми, комікси, що поєднують текст і зображення, формуючи асоціативне мислення;

- анотаційні техніки (highlighting, marginal notes, sticky notes), які підтримують активну взаємодію з текстом.

Такі інструменти допомагають здобувачам освіти будувати візуальні структури знань, полегшують запам'ятовування та сприяють кращому розумінню логіки викладу.

4. Стратегічне навчання читання. Підвищення ефективності сприйняття інформації неможливе без формування стратегічної компетентності читача. Учні повинні навчитися усвідомлено обирати стратегії залежно від мети читання, жанру та складності тексту. Серед найбільш продуктивних стратегій:

- попереднє ознайомлення з темою (previewing) для активізації фонових знань;

- контекстуальне здогадування значення слів, що зменшує залежність від словника;

- постановка запитань до тексту (self-questioning) для контролю розуміння;
- резюмування та парафразування, що формують уміння виокремлювати головне;
- моніторинг власного розуміння (self-monitoring) — усвідомлення моментів, коли сенс тексту втрачається, та використання компенсаторних стратегій.

Таке стратегічне навчання формує автономію читача і дозволяє ефективно працювати з автентичними матеріалами різних жанрів.

5. Інтерактивні та колаборативні форми роботи. Читання як вид діяльності може бути інтегроване в інтерактивні формати навчання, які стимулюють комунікацію та співпрацю. Ефективними є такі форми:

- обговорення тексту в парах/групах, дебати, рольові ігри на основі прочитаного;
- метод “читання з передбаченням” (guided reading), коли студенти по черзі озвучують частини тексту й прогнозують подальший розвиток подій;
- проєктне навчання, де читання використовується як етап дослідження певної теми, з подальшим представленням результатів у вигляді презентації, блогу або постеру;
- peer teaching – коли студенти пояснюють одне одному зміст прочитаного, що підвищує глибину розуміння.

Такі методи сприяють не лише засвоєнню інформації, а й розвитку комунікативної компетентності, уміння аргументувати, узагальнювати та застосовувати прочитане на практиці.

Отже, сучасні методи підвищення ефективності сприйняття інформації під час навчання іншомовного читання поєднують когнітивні, технологічні та комунікативні стратегії. Ефективність читання зростає, коли навчальний процес, орієнтований на активне осмислення тексту, спирається на цифрові ресурси та мультимедіа, враховує психологічні механізми сприйняття, стимулює співпрацю та рефлексію.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з упровадженням інтелектуальних систем підтримки читання, адаптивних платформ на основі ШІ та вивченням впливу візуальних і емоційних чинників на глибину розуміння іншомовного тексту.

Ця публікація створена в рамках проекту Erasmus+ eRead («Розвиток навичок читання за допомогою цифрових технологій») за фінансової підтримки Європейського Союзу. Однак висловлені погляди та думки належать виключно авторам і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Європейський Союз та орган, що надає фінансування, не несуть відповідальності за них.

This publication is created within the Erasmus+ Project eRead (“Developing Reading Skills With and Through Digital Technologies”) funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Людмила Огіренко

*старший викладач кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету*

Завданням міжкультурної комунікації є орієнтація навчання на виконання сучасного замовлення – володіння іноземною мовою (українською) як засобом комунікації і забезпечення досягнення цієї мети. Необхідно зазначити, що в процесі міжкультурної комунікації розширюється світогляд студентів-іноземців; виховується загальна і професійна культура майбутніх медичних фахівців; формується позитивне ставлення до культури українського народу в процесі опанування мови нашої країни.

Результати дослідження.

В.М.Манакін виділяє 6 аспектів міжкультурної комунікації [1].

Розглянемо на прикладах із власного досвіду два аспекти міжкультурної комунікації:

1) культурологічний.

Вивчаючи будь-які українські традиції, доцільно використовувати порівняння. Наприклад, під час ознайомлювального читання тексту «Українські традиції» студентам з Індії (II курс, спеціальність «Медицина») цікаво було дізнатися, що вислів «зустрічати хлібом-сіллю» означає «гостинність, повага до дорогих людей». Ми обов'язково робимо презентацію. Індійські студенти розповідають, що на території Індії неповага до хліба вважається найсерйознішою образою, яку можна нанести господарям будинку. Хліб тут шанують усі - від малого до великого: він є невід'ємною частиною індійської культури! Марокканські студенти зауважили, що в них під час обіду на столі поряд з домашнім хлібом ставиться сіль, але це – всього лиш їжа.

Слід звернути увагу студентів, що в українських традиціях є обереги (синонім – «амулет»). Називаємо українські обереги. Студенти розповідають про амулети своєї країни. До Дня вишиванки доречно підготувати презентацію на тему «Українська вишиванка» (II курс, спеціальність «Фармація, промислова фармація»). Після перегляду презентації ми разом зі студентами формуємо питання за змістом презентації.

Серед оберегів – і вишитий рушник. Готуємо презентацію до фразеологізму «стати на рушник». Цю фразу розуміють студенти I курсу, спеціальність «Фармація, промислова фармація»).

2) лінгвістичний.

Незнайомими і спершу незрозумілими для іноземних студентів є фрази «дати гарбуза», «піти з гарбузом», які означають 1) «відмовити хлопцеві, який прийшов просити руки дівчини», 2) «отримати відмову». Для англійських студентів лексема «гарбуз» асоціюється зі святом Хелловін – костюмовані

вечірки, виготовлення ліхтариків та чудернацьких масок із гарбузів (ліхтарики Джека). На це можна звернути увагу студентів при вивченні теми «Пори року» (осінь), «Овочі і фрукти», або під час читання тексту про українські традиції.

При вивченні теми «Професії» студенти з Індії здивовані тим, що слово «поштар» (синонім – листоноша) може бути і чоловічого, і жіночого роду. В Індії жінка не може бути поштарем (так сказали деякі студенти). Але інші студенти заперечили і сказали – може. У процесі жвавої дискусії виявилось, що це залежить від регіону в Індії. Знайомимо студентів із терміном «фемінітиви», пропонуємо студентам надати кілька прикладів – назв професій – «чоловік» – «жінка» – рідною мовою і українською.

Цікавим було заняття, де розглядали українські прислів'я.

Прислів'я про родину

Шануй батька й неньку, то буде тобі скрізь гладенько.

У дитини заболить пальчик, а в мами – серце.

Яке дерево, такі його квіти; які батьки, такі й діти.

Прислів'я про здоров'я

Бережи одяг, поки новий, а здоров'я – доки молодий

Здоровий злид'яр щасливіший від хворого багача.

Студенти (II курс, спеціальність «Фармація, промислова фармація»; II курс, спеціальність «Медицина») зачитували по черзі прислів'я, робили переклад арабською, французькою, англійською, пояснювали зміст, визначали синоніми, антоніми .

Було підготовано презентацію «Арабізми в українській мові». Студенти повинні були назвати предмет українською мовою і сказати, до якої групи він відноситься.

Під час вивчення лексичної теми «Відомі українські лікарі» – це ознайомлювальне читання тексту «Микола Амосов» – ми звертаємо увагу на лексему «серце» (I курс, спеціальність «Фармація, промислова фармація», Марокко). Марокканські студенти вже знають, що є пряме і переносне значення слова. Відповідно, фрази *добре серце, холодне серце, любити всім серцем, серце*

плаче, сердечний – безсердечний є зрозумілими для них, тому що викладання всіх дисциплін у них – українською.

На заняттях з анатомії студенти з Індії (II курс, спеціальність «Медицина») вивчають будову людського тіла та органи. Розглядаємо лексему «серце»: пряме і переносне вживання. На практичних заняттях з дисциплін «Українська мова як іноземна» ці ж студенти вивчають тему «Як описати зовнішність людини». Ми пропонуємо описати зовнішність друга, подруги, використовуючи прикметники у прямому і переносному значенні.

Зокрема, в українській методиці вивчення мови як чужої виокремлюють два основні етапи вивчення нових лексичних одиниць: 1) орієнтувально-підготовчий; 2) етап тренування і набуття лексичних мовленнєвих навичок.

Особливість мовної картини світу українців – це вживання лексики на позначення національно-культурних понять. Наприклад, під час вивчення лексичної теми «Десять колоритних українських слів, якими говорять у всьому світі» студенти знайомляться з такими словами: *вишиванка, козаки, оселедець, бандура; борщ, вареники, сирники* та ін.

Формування мовної особистості у процесі навчання міжкультурної комунікації спрямоване на стабілізацію внутрішнього становища в студентському колективі (соціальна функція); збагачення людей духовною культурою, спонукання їх до духовної співпраці (освітня функція); формування соціально-етичних якостей, що полегшують міжкультурну згоду в суспільстві (психологічна функція) [2].

Отже, підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок: формування міжкультурної комунікації у студентів-іноземних громадян у процесі вивчення української мови сприяє вихованню толерантного ставлення до традицій, звичаїв іншого народу, подоланню мовного і культурного бар'єрів [3].

Слід особливу увагу звернути саме на практичний бік вивчення української мови як іноземної. Проведення тренінгів та різноманітних курсів стосовно викладання української мови як іноземної для викладачів вищих медичних закладів сприятиме глибшому цілісному вивченню культури носіїв мови, поглибить знання предмета комунікації.

Література

1. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація / В.М.Манакін. – К.: Академія, 2012. – 284 с. URL: <https://salolj/Fdf8714>
2. М'язова І.Ю. Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву (соціально-філософський аналіз): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії / І. Ю. М'язова. – 2008. – 18 с. URL: <https://salolj/12d0eaA>
3. Тепла О.М. Формування міжкультурної комунікації у процесі навчання іноземних студентів української мови // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. - 2010. – Вип. 12. – С.179-182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kdsm_2010_12_33

AGILE-ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ В УМОВАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ ТА ІНТЕНСИВНОСТІ

Ірина Плачінта

директорка Новоселтцького медичного фахового коледжу

м. Новоселиця, Україна

У роботі досліджено можливості впровадження гнучких методів управління проєктами (Agile management) в освітній процес, зокрема у викладанні як медичних так і гуманітарних предметів у міждисциплінарному контексті. Мета роботи – довести ефективність гнучких методів управління проєктами (Agile management) в освітньому процесі в міждисциплінарному контексті. Для цього проведено навчальний експеримент з адаптації інтенсивного навчання для студентів-медиків, у якому використано модель «дидактика катастрофи», що враховує умови війни, обмежений час та високий психологічний тиск. На основі емпіричних даних окреслено ключові мовні, організаційні та психологічні виклики й доведено, що Agile-підхід є ефективним інструментом адаптивного управління в кризових умовах, сприяючи трансформації навчального процесу, покращенню командної взаємодії та розвитку автономності й критичного мислення.

Сучасна вища освіта функціонує в умовах стрімких трансформацій, зумовлених глобалізаційними процесами, діджиталізацією, інтернаціоналізацією навчання та зростанням попиту на персоналізовані освітні траєкторії. У цьому контексті традиційні підходи до управління освітніми проєктами часто виявляються малоефективними. Відтак, зростає інтерес до адаптації гнучких моделей, зокрема Agile management, що зародився в ІТ-сфері, але нині дедалі активніше інтегрується в освітнє середовище як інструмент підвищення ефективності й адаптивності навчального процесу [1].

Особливої актуальності ці процеси набувають у контексті європейського та українського співробітництва в галузі управління та міжнародної освіти. Нові міждисциплінарні програми забезпечують українським студентам доступ до високоякісної європейської освіти та формує ключові компетентності для ефективної комунікації в полікультурному та професійному франкомовному середовищі.

Актуальність дослідження також зумовлена новими викликами, які постали перед вищою освітою внаслідок повномасштабної війни в Україні. Питання збереження інтелектуального капіталу, модернізації освітніх практик та забезпечення конкурентоспроможності фахівців на міжнародному ринку праці стали особливо гострими. Відповідно, роль ефективного здобуття знань, як інструменту фахової та академічної інтеграції зростає. Особлива увага приділяється розвитку у студентів здатності комунікувати в міжнародному освітньому та професійному контекстах, що є складовою програмних результатів навчання у сфері медицини.

Agile management демонструє високу адаптивність до специфіки освітніх середовищ. Ітеративність, гнучке планування, відкритість до змін, командна взаємодія та розподілена відповідальність забезпечують умови для реалізації освітніх ініціатив у динамічному міжкультурному просторі [2]. Особливо це стосується програм із викладання іноземних мов у поєднанні з менеджментом, де педагогічний процес виходить за межі суто лінгвістичної підготовки та включає розвиток комунікативної, міжкультурної та професійної компетентностей.

Таким чином, ефективна імплементація принципів Agile у процес викладання медичних та гуманітарних предметів передбачає як методологічне переосмислення освітніх стратегій, так і активне переозброєння викладачів, зміну ролей усіх учасників освітнього процесу та впровадження інноваційних форм навчальної взаємодії. Гнучкі моделі управління (на відміну від традиційної моделі «водоспаду») дозволяють враховувати індивідуальні потреби студентів, оперативно реагувати на зміни в освітньому середовищі та забезпечити якісну підготовку фахівців нового покоління [3].

Як зазначалося вище, досліджувана проблематика ускладнюється з огляду на її міждисциплінарний характер. Керування проєктом спільного навчання майбутніх медиків вимагає не лише опрацювання дидактичних стратегій, а й інтеграції сучасних управлінських моделей, зокрема Agile-підходу, однією з ключових особливостей якого є переосмислення ролей у навчальному процесі. Це особливо важливо в умовах багаторівневої підготовки здобувачів, коли на одному освітньому майданчику співпрацюють студенти з різними академічними й професійними профілями.

Досвід реалізації такого типу навчання засвідчує ефективність Agile-підходу у викладанні в міждисциплінарному контексті, зокрема у подоланні спільних викликів, пов'язаних із організаційною напругою в груповій роботі в умовах пришвидшеного навчального темпу.

Імплементація Agile-механізмів, зокрема поділ завдань на спринти, щотижнева рефлексія та відкритий обмін зворотним зв'язком, дозволила ефективно адаптувати навчальний процес до рівня кожного студента. Впровадження ролей «лідер групи» (аналог Product Owner) та «мовний координатор» (Scrum Master) сприяло кращій координації роботи між студентами з різним рівнем підготовки, а також посиленню колаборативного підходу до когнітивної діяльності.

Показово, що наприкінці циклу занять студенти відзначили зменшення комунікативної тривожності, зростання впевненості у власному мовному продукті та підвищення мотивації до автономного навчання. Таким чином, застосування принципів Agile дозволило трансформувати виклики інтенсивного

міждисциплінарного навчання на можливості для розвитку гнучких навичок (soft skills), командної роботи та критичного мислення.

У ширшому контексті, Agile management виступає дієвим інструментом трансформації академічного середовища, здатним забезпечити баланс між індивідуальними траєкторіями здобувачів, інституційними вимогами та зовнішніми викликами. Після подолання початкових бар'єрів (зокрема, інституційної інертності, нестачі досвіду у викладачів, а також труднощів зі стандартизацією оцінювання), гнучкі моделі управління відкривають шлях до глибшої персоналізації навчання, підвищення його якості та формування стійкого освітнього середовища в умовах глобальної нестабільності.

Література

1. López-Alcarria A., Olivares-Vicente A., Poza-Vilches F. A systematic review of the use of agile methodologies in education to foster sustainability competencies // Sustainability. – 2019. – Vol. 11, № 10. – P. 2915. – DOI: 10.3390/su11102915.
2. Krehbiel T. C., Salzarulo P. A., Cosmah M. L., Forren J., Gannod G., Havelka D., Merhout J. Agile Manifesto for Teaching and Learning // Journal of Effective Teaching. – 2017. – Vol. 17, № 2. – P. 90–111. – URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1157450> (дата звернення: 30.07.2025).
3. Chukwunweike J., Aro O. E. Implementing agile management practices in the era of digital transformation // World Journal of Advanced Research and Reviews. – 2024. – Vol. 24, № 1. – P. 2223–2242. – DOI: 10.30574/wjarr.2024.24.1.3253.

СИМБІОЗ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ ПРОФЕСІЙНИХ ДИСКУРСІВ У РОЗМОВНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Ольга Пономаренко

доцент кафедри англійської філології та міжкультурної комунікації

ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Вступ. Сучасне англомовне спілкування демонструє дедалі очевидніший процес інтердисциплінарної взаємодії, інтеграції лексичних одиниць і граматичних структур, окремих фонетичних асиміляцій тощо. Іншими словами, міждискурсивне змішування відбувається не лише в офіційному, діловому

форматах, але й у щоденній комунікації. Цьому явищу притаманне, насамперед, вживання елементів професійного, спеціалізованого мовлення у неформальному контексті. Така взаємодія – переважно лексична – формує нову якість розмовної англійської, в якій терміни та концепти із царини ІТ, економіки, юриспруденції, медицини тощо адаптуються до буденного та побутового вжитку. Цей лінгвістичний симбіоз уже зацікавив дослідників дискурсу, проте його лінгводидактичне осмислення залишається недостатнім. Ігнорування таких змін у процесі викладання англійської мови призводить до розриву між мовною компетентністю студентів та реальними умовами комунікації.

У фокусі цього дослідження – вивчення характеру взаємодії професійних лексичних одиниць із розмовним мовленням, а також аналіз дидактичного потенціалу такого матеріалу в освітньому процесі. Йдеться не про окремі лексеми, а про цілий пласт лексичних одиниць, які зазнають процесу «демаркування» – втрати жорсткої фахової прив'язки та набуття нових контекстуальних ролей у побутовому мовленні [1]. Це не лише нова іпостась професійних термінів, але й свідчення розширення кругозору сучасних мовців, їх вища ерудованість і гнучкість у виборі влучної лексичної одиниці для точнішої денотації чи детермінації концептів, явищ, понять тощо.

Мета та завдання. Метою цієї наукової розвідки є виявлення та опис лінгвістичних механізмів, через які спеціалізована лексика різних професійних дискурсів інтегрується у розмовну англійську, а також окреслення методичних орієнтирів для інтеграції цієї лексики в освітній процес.

До завдань дослідження належать:

- 1) класифікація типів лексичних одиниць, які перейшли з професійного дискурсу в розмовну англійську;
- 2) встановлення контекстів їхнього вживання, зокрема функціонально-прагматичних аспектів;
- 3) аналіз тенденцій і механізмів мовної адаптації внаслідок дигіталізації;
- 4) обґрунтування доцільності дидактичного впровадження гібридних лексичних одиниць у навчання англійської як іноземної мови.

Основний текст. Результати дослідження. Аналіз автентичних джерел – подкастів, трансляцій, блогів, корпоративних листувань, повідомлень у соцмережах – засвідчив, що значна частина сучасної розмовної англійської мови насичена лексемами з фахових галузей. При цьому, останні, вочевидь, втратили вузьку термінологічну специфіку й стали частиною комунікативної буденності. Наприклад, слова «*diagnose*», «*burnout*», «*deadline*», «*kick-off*», «*leverage*», «*feedback*», «*hack*» більше не сприймаються як професійні маркери, а є елементами універсального мовного обігу [2].

Найактивнішими джерелами таких лексем виступають ІТ-дискурс, менеджмент, психотерапія, медіа та цифровий маркетинг. ІТ-сфера, зокрема, продукує численні одиниці, що завдяки метафоричному потенціалу легко адаптуються до неформального контексту: «*debug your life*», «*upload the idea*», «*crash emotionally*», «*firewall in communication*» [3]. Зазначені процеси часто супроводжуються вторинною семантизацією – створенням нових значень на основі професійного змісту, що розширює мовну гру і збагачує розмовний лексикон.

На лінгводидактичному рівні ці тенденції відкривають нові горизонти: зокрема, уможливають вивчення іноземної мови не лише як сукупності граматичних правил, а як живої системи, здатної до трансформації у відповідності до еволюційних змін, спричинених професійними та соціальними факторами. Вивчення таких одиниць допомагає легше засвоїти актуальну лексику, сформувати критичне мислення, здатність до декодування значень у змінних контекстах. Водночас важливо дотримуватися збалансованого підходу: вводити терміни поступово, групуючи тематично, пояснюючи їх походження, функціональне навантаження та культурні конотації [4].

Такі приклади найкраще черпати з «живих» оригінальних джерел, залучаючи активно й соціальні мережі, де симбіоз дискурсів є найбільш помітний. Методично доцільно також розробляти чи підбирати вправи на аналіз реєстрів, стилістичних відтінків і прагматичних трансформацій. Це дозволить студентам орієнтуватися не лише в нормативній граматиці, але й у

реальних ситуаціях міждискурсивного переходу – наприклад, коли йдеться про презентацію ідеї в стартапі, звіт у міжнародній компанії чи просто дружню розмову, в якій уживаються слова з побутового та бізнес-лексикону.

Висновки й подальші перспективи. Таким чином, симбіоз професійних дискурсів і розмовної англійської мови є не побічним ефектом інформаційного суспільства, а логічним етапом її еволюції. Умови стрімкої глокалізації, цифровізації та гібридизації соціальних ролей сприяють розмиттю кордонів між формальним і неформальним, спеціалізованим і універсальним. У свою чергу, це вимагає гнучкості від усіх учасників процесу, підбору цікавого і належного матеріалу, здатності пояснювати зміни мовної системи та формувати в мовну адаптивність.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на створення електронного корпусу сучасної «гібридної англійської», побудованого на базі реального розмовного контенту (часто вживаного наприкінці першої чверті ХХІ століття), в якому професійні лексеми переосмислюються у нових комунікативних умовах. Також перспективним вбачається дослідження впливу цих мовних трансформацій на когнітивні стратегії носіїв та на самих осіб, які вивчають англійську як іноземну. Жива мова – це гнучкий простір взаємодії, в якому терміни та буденні вислови формують нову мовну екосистему [5].

Література:

1. Biber, D., & Conrad, S. (2009). *Register, Genre, and Style*. Cambridge University Press.
2. Gee, J. P. (2014). *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. Routledge.
3. Crystal, D. (2011). *Internet Linguistics: A Student Guide*. Routledge.
4. Thornbury, S. (2004). *Natural Grammar: The Keywords of English and How They Work*. Oxford University Press.
5. Jaworski, A., & Coupland, N. (2006). *The Discourse Reader*. Routledge.

ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

Жанна Рагріна

доцент кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки

Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Сучасні цифрові технології відкривають широкі можливості для оновлення освітнього процесу. Особливої популярності набувають зараз сервіси штучного інтелекту (ШІ). Слід наголосити, що ШІ має розглядатися не як повноцінна заміна викладача, а як його асистент – інструмент для систематизації, структурування матеріалу, стимулювання креативності та пошуку нових підходів до навчання.

Метою роботи є демонстрація можливостей використання інструментів штучного інтелекту як асистента викладача для створення інтерактивних занять, що поєднують навчальний, комунікативний і творчий аспекти освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. У межах роботи продемонстровано приклад створення практичного заняття для іноземних студентів 2 курсу на тему «Захворювання органів дихальної системи». Метою заняття було ознайомлення студентів із будовою дихальної системи, назвами органів, симптомами поширених захворювань та формування навичок професійного діалогу «лікар-пацієнт».

Основним інструментом для розробки сценарію заняття може виступити сервіс *ChatGPT*, що дозволяє створити структуру (тайм-менеджмент) заняття, згенерувати приклади завдань і діалогів, підібрати оптимальні цифрові інструменти для реалізації ідеї.

Використання сервісу *Canva* дасть змогу оформити навчальні матеріали в сучасному інтерактивному форматі: презентації, плакати, комікси, інфографіку та анімації. Інструменти штучного інтелекту, інтегровані у *Canva* (розділ *Magic Studio*), сприятимуть швидкому створенню мультимедійного контенту.

Для систематизації термінології та візуалізації зв'язків між поняттями доречно використати сервіс *Whimsical Diagrams*, що надасть можливість створення ментальної карти теми, в якій буде відображено схему органів дихальної системи, пов'язаних із ними захворювань та симптомів.

Додаткову інтерактивність забезпечить платформа *Edpuzzle*, за допомогою якої відеоматеріали будуть перетворені на навчальні вікторини з відкритими запитаннями, тестами та голосовими коментарями викладача.

Висновки та подальші перспективи. Таким чином, інтеграція сервісів штучного інтелекту навчальний процес сприятиме підвищенню мотивації студентів, зробить заняття більш інтерактивними та ефективними, а також оптимізує роботу викладача. Грамотне використання таких інструментів, як ChatGPT, Canva, Whimsical Diagrams і Edpuzzle, дозволить створити сучасні, динамічні та привабливі освітні продукти, адаптовані до потреб студентів нового покоління.

ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ЗВО УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Альона Репетун

*старший викладач кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету*

Вступ. Воєнний стан в Україні зумовив стрімке переосмислення методів викладання, особливо у сфері мовної освіти для іноземних студентів. Цифрові інструменти стали не лише засобом забезпечення безперервності навчального процесу, але й ефективним механізмом адаптації до нових умов. У тезах розглянуто особливості інтеграції цифрових ресурсів у процес викладання української мови як іноземної (УМІ) у ЗВО України.

Мета дослідження. Проаналізувати особливості інтеграції цифрових інструментів у процес викладання української мови як іноземної (УМІ) у закладах вищої освіти України в умовах воєнного стану, зокрема на прикладі

використання платформи Office 365, та визначити їх вплив на ефективність навчального процесу, адаптацію студентів і викладачів до нових освітніх реалій.

Завдання:

1. Охарактеризувати умови викладання УМІ в ЗВО України під час воєнного стану.
2. Визначити роль цифрових інструментів у забезпеченні безперервності та якості мовної освіти для іноземних студентів.
3. Проаналізувати функціональні можливості платформи Office 365 та її застосування у викладанні УМІ.
4. Виявити переваги та недоліки використання цифрових ресурсів у дистанційному навчанні.
5. Оцінити вплив цифровізації на формування мовної та цифрової компетентності студентів.
6. Розглянути виклики, з якими стикаються викладачі та студенти при переході до цифрового формату навчання.
7. Обґрунтувати перспективи подальшого розвитку методики викладання УМІ з урахуванням цифрових технологій.

Результати дослідження. Умови воєнного стану в Україні актуалізували потребу в гнучких, адаптивних формах навчання. Однією з таких форм стало дистанційне навчання, яке базується на використанні цифрових інструментів. Як зазначає Зозуля І.Є., «використання системи дистанційної освіти під час викладання української мови як іноземної – це великий прорив у навчанні іноземних студентів».

Серед основних цифрових платформ, що використовуються у ЗВО, варто виокремити Moodle, Zoom, Google Meet, а також інтерактивні сервіси типу, Canva, Quizlet. Вони дозволяють реалізувати комунікативний підхід, забезпечити індивідуалізацію навчання та створити віртуальне мовне середовище.

Офіс 365 (Microsoft 365) – це потужна хмарна платформа, яка активно використовується в освітньому процесі ЗВО України, зокрема і в Запорізькому

державному медико-фармацевтичному університеті (ЗДМФУ). Вона доповнює вищезазначені цифрові інструменти і сприяє реалізації комунікативного підходу, індивідуалізації навчання та створенню віртуального мовного середовища.

До складу Office 365 входять такі сервіси:

- Microsoft Teams – платформа для відеозв'язку, чатів, спільної роботи над документами, інтеграції з іншими додатками.
- OneDrive – хмарне сховище для збереження та обміну файлами.
- Outlook – електронна пошта та календар.
- Word, Excel, PowerPoint Online – онлайн-версії офісних програм.
- Forms – створення тестів, анкет, опитувань.
- Planner – планування завдань і проєктів.
- Sway – створення інтерактивних презентацій.
- Whiteboard – віртуальна дошка для спільної роботи.

Переваги використання Office 365 у ЗВО:

1. Доступність – студенти та викладачі мають доступ до навчальних матеріалів з будь-якого пристрою.
2. Інтеграція – всі сервіси працюють у єдиному середовищі, що спрощує організацію навчання.
3. Спільна робота – можливість одночасної роботи над документами, презентаціями, проєктами.
4. Безпека – високий рівень захисту даних.
5. Економія ресурсів – зменшення витрат на ІТ-інфраструктуру.
6. Гнучкість – підтримка змішаного та дистанційного навчання.
7. Масштабованість – підходить як для індивідуального використання, так і для великих груп.

Недоліки

- Залежність від інтернету – без підключення до мережі доступ до сервісів обмежений.
- Потреба в цифровій грамотності – викладачам і студентам потрібно навчатися користуванню платформою.

- Можливі технічні труднощі – особливо при інтеграції з іншими системами або при слабкому інтернет-з'єднанні.

У ЗДМФУ Office 365 активно застосовується для організації практичної роботи з іноземної мови, зокрема української як іноземної. Платформа дозволяє:

- проводити онлайн-заняття через Teams;
- використовувати Whiteboard для навчання письму;
- створювати інтерактивні презентації в PowerPoint;
- організовувати тести та опитування через Forms;
- зберігати навчальні матеріали в OneDrive.

Коновальчук Н. підкреслює, що «технології штучного інтелекту, зокрема ChatGPT, відкривають нові можливості для імітації живої бесіди, збагачення лексики, відпрацювання граматики». Це особливо важливо для студентів, які не мають змоги бути присутніми на заняттях фізично.

Проте цифровізація навчання має і свої виклики. Серед них – недостатня цифрова компетентність викладачів, технічні обмеження, психологічна адаптація до нових форматів. Павлова О.О. зазначає, що «перехід на дистанційний формат навчання супроводжується організаційними, педагогічними та психологічними труднощами».

Попри це, цифрові технології сприяють розвитку нових форм академічної взаємодії, підвищенню мотивації студентів та формуванню цифрової лінгвістичної компетентності. Як стверджує Грищенко І.В., «методика викладання дисципліни “Українська мова як іноземна” перебуває у фазі активного розвитку».

Висновки. Інтеграція цифрових інструментів у викладання УМІ у ЗВО України є не лише вимушеним кроком у відповідь на виклики воєнного часу, але й перспективним напрямом розвитку освітньої практики. Вона сприяє модернізації методик, розширенню доступу до освіти та формуванню нових компетентностей у студентів і викладачів.

Література

1. Зозуля І.Є., Поздрань Ю.В., Слободянюк А.А. Роль дистанційного навчання у вивченні української мови як іноземної. – <http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua>.
2. Коновальчук Н. Перспективи застосування інструментів на основі штучного інтелекту у викладанні української мови як іноземної. // Український педагогічний журнал, №3, 2024.
3. Павлова О.О. Підходи до навчання іноземної мови у ЗВО в умовах дистанційності. // Педагогічний журнал, №87, 2023. – <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua>.
4. Грищенко І.В. Застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання української мови як іноземної. // Вісник ХНУ, 2019. – <https://journals.indexcopernicus.com>.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Наталія Слюсар

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук

Дніпровського державного медичного університету

Вступ. Українська мова у закладах вищої освіти України виконує не лише освітню, а й суспільно-консолідаційну функцію. В умовах воєнного стану її роль зростає, адже саме мова є засобом збереження національної ідентичності, формування патріотизму, професійної та громадянської компетентності студентів.

Постановка проблеми. Сучасні умови навчання ускладнені воєнними викликами: вимушена міграція студентів і викладачів, дистанційні та змішані формати навчання, психологічні труднощі здобувачів освіти, нестача актуальних навчально-методичних матеріалів. Усе це актуалізує потребу у переосмисленні методики викладання української мови у ЗВО та в адаптації освітнього процесу до нових реалій.

Викладання української мови у вищій школі в умовах війни має стратегічне значення: воно сприяє утвердженню державної мови як чинника національної безпеки, формує професійні мовні компетентності, необхідні для ефективної роботи фахівців різних галузей, забезпечує інформаційну стійкість суспільства.

Мета статті – проаналізувати сучасні тенденції розвитку викладання української мови у ЗВО України в умовах воєнного стану та визначити ключові виклики, проблеми й можливі шляхи їх подолання.

Завдання статті:

1. Окреслити основні тенденції викладання української мови у вищій школі.
2. Визначити виклики та проблеми, що постали перед викладачами та студентами у період воєнного стану.
3. Розглянути методичні та організаційні шляхи подолання цих проблем.
4. Запропонувати перспективні напрями удосконалення мовної освіти у ЗВО України.

Виклад основного матеріалу.

Українська мова у воєнний час стала не лише навчальним предметом, а й важливим чинником формування громадянської позиції студентів. Зростає увага до мовної культури як елемента професійної етики майбутніх фахівців, зокрема в медицині, педагогіці, праві.

Інтеграція інноваційних освітніх технологій. Викладання української мови дедалі більше ґрунтується на використанні онлайн-платформ (Zoom, Google Classroom, Moodle), інтерактивних ресурсів (LearningApps, Quizlet, Kahoot). Це сприяє не лише підтримці навчального процесу, а й розвитку цифрової грамотності студентів.

Зміна пріоритетів у змісті навчання. У програмах акцент робиться на:

- формування комунікативної компетентності у професійній сфері;
- оволодіння офіційно-діловим стилем;

- розвиток критичного мислення через аналіз текстів воєнного та суспільного дискурсу;
- інтеграцію патріотичного виховання в навчальний процес.

Сучасні методики передбачають поєднання вивчення мови з фаховими дисциплінами. Наприклад, студенти-медики виконують завдання на основі медичної документації, майбутні юристи – працюють з текстами законів та нормативних актів.

Виклики викладання української мови у ЗВО в умовах воєнного стану. Війна спричинила високий рівень стресу, втрати та невизначеність, що негативно впливає на концентрацію уваги й мотивацію студентів. Викладачам доводиться адаптовувати методи навчання до психологічних потреб здобувачів освіти.

Через вимушену міграцію та перебої з електропостачанням і зв'язком не всі студенти мають однакові можливості для участі у навчальному процесі. Це потребує гнучкості в організації занять та індивідуального підходу.

Попри розвиток онлайн-ресурсів, бракує якісних підручників та посібників, адаптованих до умов змішаного й дистанційного навчання.

У дистанційних умовах підвищується ризик порушення принципів академічної доброчесності (плагіат, неавтентичне виконання завдань). Це вимагає запровадження нових форм контролю знань (усні онлайн-іспити, проєктні роботи, індивідуальні дослідження).

Шляхи подолання проблем і перспективи розвитку

1. **Психологічна підтримка студентів** – організація зустрічей з психологами, інтеграція вправ на зниження стресу в навчальний процес.
2. **Адаптивні методики навчання** – використання коротких інтерактивних занять, індивідуальних консультацій, гейміфікації.
3. **Розробка нових навчальних матеріалів** – створення електронних підручників, інтерактивних завдань, відеолекцій, що враховують воєнний контекст і сучасні професійні потреби.
4. **Підвищення кваліфікації викладачів** – курси цифрової грамотності, вебінари з методики дистанційного викладання, міжнародні обміни досвідом.

5. **Зміцнення міждисциплінарних зв'язків** – інтеграція викладання української мови з фаховими дисциплінами для підвищення практичної цінності мовних знань.

Висновки. Викладання української мови у ЗВО України в умовах воєнного стану має стратегічне значення для збереження національної ідентичності та професійного становлення молоді. Сучасні тенденції демонструють посилення ролі мови як державотворчого чинника, інтеграцію інноваційних технологій і міждисциплінарність навчання. Водночас існують серйозні виклики – психологічні, організаційні, методичні.

Подолання цих труднощів можливе завдяки поєднанню зусиль держави, освітніх інституцій та викладацької спільноти. Перспективи розвитку полягають у створенні гнучкої, інноваційної та людиноцентричної системи викладання української мови, що відповідатиме потребам воєнного і післявоєнного часу.

Подальші перспективи дослідження вбачаємо у:

- розробці нових електронних навчальних матеріалів та методичних посібників для дистанційної й змішаної освіти;
- вивченні впливу психологічного стану студентів на ефективність засвоєння мовних знань;
- порівнянні вітчизняного та зарубіжного досвіду викладання державних мов у кризових умовах;
- формуванні комплексної концепції післявоєнного розвитку мовної освіти у вищій школі України.

Література

1. Гриценко Т. Викладання української мови у вищій школі: інноваційні підходи та виклики сучасності. *Вища освіта України*, №3, 2022. С. 45-52.
2. Дем'яненко Л. Українська мова в умовах війни: освітні аспекти та проблеми мовної політики. *Філологічні студії*, №5, 2023. С. 88-96.
3. Зубрицька М. Мовна освіта у контексті цифровізації: перспективи розвитку. Львів: ЛНУ імені І. Франка. 2021. – 248 с.
4. Кремінь В. Освіта і наука в умовах глобалізації та суспільних викликів. Київ: Педагогічна думка. 2020. – 312 с.

5. Міністерство освіти і науки України. *Концепція розвитку української мови у вищій школі*. Київ: МОН України. 2022.

6. Слюсар Н. Комунікативна компетентність студентів як складова професійної підготовки у медичних ЗВО. *Мовознавчий вісник*, №12, 2023. С. 132-140.

ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЧЕРЕЗ МОВНУ ОСВІТУ

Наталія Солошенко-Задніпровська

доцент кафедри теорії і практики англійської мови та зарубіжної літератури

імені професора Михайла Гетманця

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Вступ. Емоційний інтелект (ЕІ) – це здатність розпізнавати, розуміти та регулювати власні емоції й емоції інших людей. Він є одним із ключових чинників успішності в навчанні, професійній діяльності та житті загалом: люди з високим рівнем ЕІ краще зосереджуються, швидше адаптуються до змін, рідше відчують тривогу й ефективніше працюють у команді. У студентському середовищі, особливо в умовах підвищеного стресу (зокрема, через воєнні дії в Україні), розвиток емоційної компетентності сприяє налагодженню комунікації, побудові здорових стосунків і підвищенню навчальних результатів [2; 1].

Тому сучасна мовна освіта має виконувати подвійне завдання: не лише навчати граматики та лексики, а й створювати умови для усвідомлення та конструктивного опрацювання емоцій у процесі комунікації. Відтак формування ЕІ в здобувачів вищої освіти постає одним з актуальних завдань сучасної лінгводидактики.

Мета представленої розвідки – окреслити ефективні методи й підходи до розвитку емоційного інтелекту здобувачів засобами іноземної мови.

Результати. Іноземна мова насамперед спрямована на формування іншомовної комунікативної компетентності, що передбачає вміння вибудовувати міжособистісні стосунки за допомогою вербальних і невербальних засобів, тобто спираючись на емоції [1]. Дослідження доводять, що існує позитивний зв'язок між умінням керувати власними та

чужими емоціями й успіхом у вивченні мови. Отже, заняття іноземною мовою, побудовані на комунікативному підході, не лише вдосконалюють мовні навички, а й дають здобувачам змогу практикувати емпатію та саморефлексію [2].

У літературі емоційний інтелект традиційно розглядається як сукупність умінь розпізнавати та керувати власними й чужими емоціями. Деякі дослідники зазначають, що ЕІ – це «здібностей до розуміння і управління власними емоціями, розуміння та управління емоціями інших людей» (цит. за [1, с. 340]). Високий рівень ЕІ сприяє підвищенню мотивації та формуванню стилю засвоєння знань, а також забезпечує ефективніше застосування набутих умінь у майбутній професійній діяльності. Оскільки емоції викладачів і здобувачів пронизують усі аспекти освітнього процесу, розвиток ЕІ становить важливий складник компетентнісного підходу в освіті [1].

Формування ЕІ безпосередньо пов'язане з практикою спілкування іноземною мовою. Наприклад, О. С. Резунова наголошує, що в процесі опанування іноземної мови здобувачі «проживають певні емоції через розуміння себе та оточення» [2, с. 97]. Крім того, розвиток ЕІ стимулює формування адекватної самооцінки та впевненості: практика усвідомлення власних емоцій допомагає розв'язувати конфлікти й підтримувати емоційну рівновагу в складних ситуаціях. Отже, формування ЕІ в освітньому процесі сприяє не лише особистісному зростанню здобувачів, а й покращує засвоєння мовного матеріалу завдяки активнішій та усвідомленішій участі в навчанні [2].

У методологічному плані ключовими постають комунікативні та інтерактивні методики, орієнтовані на активну взаємодію учасників. Розвиток емоційного інтелекту у викладачів і здобувачів сприяє створенню сприятливого навчального середовища, що підвищує мотивацію та вдосконалює комунікативні навички [4]. Наприклад, заняття в ігрових або дискусійних форматах заохочують здобувачів до вираження різноманітних емоцій (радості, здивування, симпатії) у комфортній психологічній атмосфері. Викладачі можуть будувати навчальні теми навколо емоційної лексики, застосовувати рольові ігри, оповіді з

елементами співпереживання, а також проводити тренінги з виявлення та вираження почуттів.

У контексті формування та розвитку ЕІ варто наголосити й на етиці піклування, яка забезпечує емоційний комфорт і знижує мовну тривожність здобувачів. Вона поєднує мовну підготовку з формуванням критичного мислення, емпатії та міжкультурної компетентності. Такий підхід перетворює освітній процес на партнерську взаємодію та сприяє особистісному зростанню здобувачів [5; 3].

Конкретні завдання для розвитку емоційного інтелекту можуть інтегруватися в зміст занять з іншомовної діяльності. Це вправи, що поєднують мовленнєві цілі з емоційною саморефлексією та передбачають обговорення позитивних настанов, аналіз проявів емоцій у поведінці й тілесних реакціях, усвідомлення власних емоційних станів і пошук конструктивних способів подолання негативних переживань [2]. Такі завдання не лише розвивають мовну компетентність (лексичну, граматичну), а й формують здатність здобувачів усвідомлювати та регулювати власні емоції.

Важливим засобом є також формування рефлексивної культури: викладач може підбадьорювати здобувачів висловлювати власні переживання щодо освітнього матеріалу чи процесу навчання, спонукати їх до саморефлексії. Побудова заняття так, щоб викликати в здобувачів позитивні емоції (цікавість, зацікавленість, відчуття успіху), підсилює їхню залученість [2; 4]. Завдяки цьому заняття з іноземної мови виконують не лише комунікативну функцію, а і стають емоційно підтримувальним середовищем.

Висновки та перспективи дослідження. Отже, формування емоційного інтелекту в здобувачів засобами іншомовної освіти є багатокomпонентним завданням, що потребує врахування емоційної сфери поряд із мовною підготовкою. Розвиток ЕІ сприяє не лише успішному оволодінню мовленнєвим матеріалом, а й підвищенню загальної академічної мотивації та психологічного добробуту здобувачів. Важливою методологічною засадою цього процесу є етика піклування, що забезпечує емоційний комфорт, зниження мовної

тривожності та формування партнерської взаємодії в навчальному середовищі. Ефективними засобами є інтерактивні методи, саморефлексія та використання мультимедійного контенту. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення методичних рекомендацій щодо впровадження елементів емоційно-ціннісного навчання в програму іноземних мов, апробацію нових цифрових сервісів та оцінювання довгострокового впливу таких технологій у контексті української вищої школи. Важливо також дослідити, як особливі обставини (зокрема, воєнна криза) впливають на емоційний стан здобувачів і як мовна освіта може слугувати ресурсом психологічної підтримки.

Література

1. Опацька Є. Розвиток емоційного інтелекту студентів під час вивчення іноземної мови. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип.65, Т. 2. С.338–344. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-2-48> (дата звернення: 22.09.2025).
2. Резунова О. С. Розвиток емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти засобами іноземної мови. *Професійно-прикладна дидактика*. 2025. Вип.1. С.97–105. URL: <https://doi.org/10.37406/2521-6449/2025-1-17> (дата звернення: 22.09.2025).
3. Солошенко-Задніпровська Н. Етика піклування у викладанні мов: створення сприятливого освітнього середовища. *Аргументи сучасної філології: «етика піклування» : матеріали V Міжнар. наук. конф., (м. Харків, 2–3 квіт. 2025 р.)*. Харків, 2025. С. 256–262. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/18491> (дата звернення: 22.09.2025).
4. Солошенко-Задніпровська Н. К. Емоційний інтелект як чинник успішного викладання іноземної мови. *Викладання мов у закладах вищої освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки : тези XXVII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, Україна, 5–6 черв. 2025 р.)*. Харків, 2025. С. 43–45. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/19558> (дата звернення: 22.09.2025).
5. Четверик В. Етика піклування в навчанні іноземних мов: гуманістичний підхід. *Аргументи сучасної філології: «етика піклування» : матеріали V Міжнар. наук. конф., (м. Харків, 2–3 квіт. 2025 р.)*. Харків, 2025. С. 323–328. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/18621> (дата звернення: 22.09.2025).

МЕДІАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ

Лариса Стрілець

*старша викладачка кафедри суспільно-гуманітарної освіти та педагогіки виховання
Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*

Вступ. Постановка проблеми.

В сучасних умовах воєнного стану та у повоєнний період, коли відбувається активна міграція населення, значно підвищується мотивація до вивчення іноземних мов. Інтеграція України до європейського освітнього простору ставить питання щодо суттєвих змін основних складників системи освіти в Україні, забезпечення її відповідності міжнародним стандартам, удосконалення іншомовної освіти. Глобалізація сучасного суспільства відбувається дуже швидкими темпами; межі між мовами й культурами стираються. Тож іноземна мова є життєвою необхідністю, *must have* сучасної людини.

Закон України «Про застосування англійської мови в Україні» (2024 р.) закріплює статус англійської як однієї з мов міжнародного спілкування». До того ж, у червні 2025 року Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію Державної цільової національно-культурної програми сприяння вивченню та застосуванню англійської мови в Україні на 2026-2030 р.р., яка є частиною загальної стратегії підвищення якості іншомовної освіти. Нині метою навчання й вивчення іноземної мови стає її використання як універсального інструменту в діалозі культур, що викликає потребу зміни традиційних підходів до освітнього процесу, оскільки йдеться не лише про опанування мови, але й зарубіжної культури. Саме тому все більшої популярності у сфері освіти набуває поняття «медіації» як навчальної стратегії глибокого розуміння мови та формування полікультурної компетентності комунікаторів, оскільки мова завжди відображає менталітет, звичаї, традиції народу й відкриває можливості ефективно взаємодіяти у мультикультурному світі.

Згідно з Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання «Common European Framework of Reference

for Languages: Learning, Teaching, Assessment» (2020) від Council of Europe [3], «медіація» може трактуватися як «процес проникнення в мову ('languaging') через фасилітацію розуміння та комунікацію». Медіація розглядається також «як посередництво для забезпечення розуміння між комунікаторами, що не можуть взаємодіяти через відсутність спільної мови» [2]. Вона є складовою іншомовної освіти; це, перш за все, передавання інформації (спрощення, адаптування, ілюстрування). Медіатори, які не лише володіють іноземною мовою, а й розуміють міжкультурні аспекти, мають змогу допомагати вирішувати конфлікти, ефективно взаємодіяти у полікультурній спільноті, сприяти інтеграції в малознайоме середовище. Тож сучасній людині необхідно володіти техніками медіації, які є «ключем» до відкриття світу.

Звертаємо увагу, що в Концептуальних засадах мовно-літературної освітньої галузі (іншомовна освіта), затверджених наказом МОН України від 20.08.2025 № 1163, зазначається, що «традиційна модель чотирьох умінь (аудіювання, говоріння, читання, письмо) не вповні спроможна описати складну реальність комунікації; CEFR у редакції від 2020 р. класифікує комунікативну мовленнєву діяльність через способи спілкування, а саме: сприймання, продукування, взаємодію та медіацію. Така модель більш точно відображає використання мови в реальному житті. Тож саме цю модель було взято за основу під час структурування вітчизняних державних стандартів для кожного рівня загальної середньої освіти» [1].

Варто зазначити, що зарубіжні вчені досліджують означену методичну проблему, починаючи з 90-х років минулого століття: М. Байрам, С. Віаджіо, Ж. Зарате, Е. Ліддікоут, М. Мейєр, Л. Дж. Романадзе, А. Скаріно. Серед вітчизняних науковців питанням медіації у процесі навчання іноземним мовам цікавляться: В. Волік, О. Пасічник, С. Печенізька, О. Писаревська та інші.

Мета дослідження: вивчення ефективності медіації як методу викладання іноземної мови, що сприяє не лише опануванню мовою, а й розумінню здобувачами освіти культурного контексту, світогляду інших народів, гармонійному міжкультурному спілкуванню.

Для забезпечення реалізації визначеної мети окреслено завдання:

- вивчення й аналізування нормативно-правової бази й теоретичних наробок з означеної проблеми;
- дослідження шляхів і можливостей для імплементації на уроках медіаційних технік;
- визначення перспектив щодо запровадження медіації в іншомовній освіті.

Виклад основного матеріалу. В умовах розбудови Нової української школи затверджено Державний стандарт профільної середньої освіти, який застосовуватиметься з 01 вересня 2027 р. для здобувачів освіти, що навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 р. № 851 набирає чинності з 01.09.2027 року). Хоча пілотування (предпілот) нового Державного стандарту розпочалося вже з 01 вересня 2025 року. При цьому розробляються науково-методичні та навчальні матеріали, зокрема й з питання інтеграції медіації до змісту навчального предмету (іноземна мова). Адже у старшій профільній школі важливим буде формування у здобувачів освіти технік медіації (передусім для академічного рівня). Так, у Концептуальних засадах мовно-літературної освітньої галузі (іншомовна освіта), 2025 р. акцентується увага на тому, що в Державному стандарті профільної середньої освіти (поглиблений рівень) медіацію представлено як самостійну групу результатів навчання (ІНО 4). Водночас, для основного рівня профільної середньої освіти та для початкової й базової середньої освіти елементи медіації інтегровані в інші способи спілкування: сприймання інформації, усне й письмове продукування та взаємодію.

Разом з тим, слід зазначити, що метод медіації все ж не є зовсім новим для педагогів: певною мірою (в деяких випадках інтуїтивно) вчителі іноземної мови використовують його у практичній діяльності. Спостереження за навчальними заняттями та співбесіди з педагогами, аналіз і самоаналіз освітньої діяльності дає підстави стверджувати, що застосовуються три типи медіації, а

саме: медіація текстів, медіація концептів, медіація комунікації. Однак, медіативні види діяльності застосовуються на уроках не досить систематично, у більшості випадків – епізодично, час від часу. При цьому шкільні вчителі усвідомлюють, що застосування технік медіації має певні переваги, як-от: допомагає учням почуватися більш впевнено та долати мовний бар'єр, сприяє залученню здобувачів освіти до комунікативно-пізнавального процесу, покращує взаєморозуміння та співпрацю в класному колективі й загалом підвищує мотивацію до навчання. Тож виникає необхідність напрацювання відповідного практичного досвіду та створення дидактичних розробок (матеріалів, завдань, системи вправ) для використання на уроках іноземної мови з метою системного формування медіативної компетенції у здобувачів освіти.

В таких умовах учитель може виконувати роль медіатора, який пояснює учням нові або незрозумілі слова й вирази, змінює формулювання граматичних правил (адаптує їх), щоб зробити їх доступнішими для школярів, готовий повсякчас надати допомогу в разі непорозуміння чи труднощах під час комунікації (добирає лексичні одиниці / фрази, яких бракує, пояснює соціокультурні явища, властиві іншомовному суспільству, надає поради щодо вивчення мови, а також виступає культурним провідником у соціальному житті, посередником у суперечках чи конфліктах у класному колективі, групі). Важливо, що педагог може делегувати свою роль і учням, які мають достатній для цього рівень мови, лінгвістичні й креативні здібності, лідерські якості, що сприяє моделюванню їхньої траєкторії індивідуального розвитку.

Наведемо практичні приклади імплементації медіації на уроках (медіаційні активності, які визначаємо як види / форми освітньої діяльності):

- переклад та адаптація текстів; передавання змісту з урахуванням соціокультурних особливостей;
- перефразування та узагальнення;
- інтерпретація міжкультурних ситуацій; культурне посередництво;

- аналіз поведінки, норм та звичаїв різних народів;
- міжкультурні дискусії та дебати;
- рольові ігри та симуляції; створення ситуацій, у яких учні можуть практикувати міжкультурну комунікацію;
- колективні (групові) проєкти та інтеграція інформації;
- спільні міжнародні проєкти;
- аналіз соціокультурних текстів та медіапродуктів;
- дослідження й порівняння особливостей British English & American English тощо.

З огляду на зазначену проблему, вчителі іноземних мов мають переглянути й переосмислити систему вправ у сучасних підручниках, власний «методичний кейс».

Висновки й подальші перспективи дослідження. Запровадження медіації має перспективи в контексті Нової української школи, зокрема старшої профільної освіти, де задовольнятимуться можливості інтегрування профільних напрямів, як-от, наприклад: література / культура країн виучуваної мови, ділова іноземна мова, країнознавство, мова для туризму (гіди-перекладачі), технічний переклад тощо. Розвиток навичок медіації дозволяє виховати толерантність, розуміння та відкритість до сприйняття розмаїття світу: вивчення іноземної мови стає не лише освітнім, а й соціокультурним процесом.

Література

1. Наказ МОН України від 20.08.2025 р. № 1163 «Про затвердження концептуальних засад освітніх галузей та дорожньої карти реалізації концептуальних засад освітніх галузей на 2025-2030 роки».

2. Швороб Л.П. Міжкультурний підхід у навчанні іноземних мов та формування культурних медіаторів. Острого: Національний університет "Острозька академія", 2023. 117 с.

3. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2020. 278 p.

TRAJECTORY OF A STUDENT PERSONALITY FORMATION THROUGH SELF-EXPRESSION AND PERSONAL RESPONSIBILITY

Olha Fysyna

English language teacher, highest category teacher, teacher-methodologist, Zaporozhzhia Academic Lyceum 31

The problem of forming a personality at a school age is of great importance nowadays. We are living through terrific war conditions now and it is crucial to bring up our future Ukrainian citizens in the spirit of their own national dignity, high intelligence and understanding of real human values. I believe, our young Ukrainian generation will rebuild Ukraine after the war. We expect them to be useful in their future activities for themselves, for the Ukrainian society and other countries as a whole.

The main purpose of my presentation is to introduce real leaps in solving this problem based on my personal pedagogical experience and professional observation. On this point I have shared my experience in professional magazine and in a newspaper since 2011. The most creative part in students` formation personality was expressed in my books of poems “Simja. Rodyna. Ukrajina.” (partly bilingual) and “Know thyself...” “Пізнай себе...” (bilingual)

In my opinion, being a teacher means being full of love, patience and desire to share all these emotions with kids together with the knowledge of a subject. All positive emotions have a great influence on students encouraging them to listen and hear, to understand and practice, to demonstrate their skills and get pleasure.

Everything in this process is based on psycho-emotional background. No conversation of duty could convince them to be aware while listening, accepting explanation, reproducing it and then creating into something interesting and valuable. This is my deep conviction I have been experiencing during all my pedagogical activity.

Teachers are people that touch kids` souls all the time and fill their hearts with great wish to be smart, successful and happy. So, happy teaching = (equals) happy learning. Children deeply feel our sympathy or indifference, our care or anxiety. Thus,

if the teacher is open-hearted and sincere in his attempts to help a child in his learning, a student will always award him with his persistence and live interest in his subject.

The most difficult in our teacher`s activity is to keep up student`s interest in learning and practicing in order to move on this road forward. It makes us be inventive, creative, extraordinary, mysterious and even ready to express our disappointment if students are not accurate or forgetful in doing their home assignments. Keeping interest is continuously growing into a process of regular practice and getting skills.

In any activity developing skills is a fantastic joy in its awareness “I am able to...” Even a bit of satisfaction can burn a fire of mindful education in your students. If they start asking themselves: “What are we doing it for?” – it is your first win on the way of their further learning and development. And we teachers begin getting fun because this process is both-sided.

Actually mindful education the representative of which I consider myself to be deals with conscious learning and personal responsibility of a student. It also includes self-planning, self-discipline, self-control etc.

On the long way of perfecting skills students pile a lot of experiences. They help them feel more confident, sure in everything they do or say, they are proud of their marks, knowledge and strengthen their ability to fulfill their own plans for the future. They gain success and feel happy.

Different attempts need their own recipes and activities. Not so many teachers are ready to open the door of their pedagogical workshop, but I sincerely do because sharing our experiences enriches both young and experienced teachers. Taking into account we rarely find ourselves in an English speaking area I have created Grammar schemes of verb tenses depicted on my slides.

They really help students to avoid learning great amount of grammatical material from their text-books. Schemes contain Active and Passive Voices in all grammatical positions possible (affirmatives, types of questions, negatives). Today they are of great help for my students to see the whole picture of single, progressive, resultative or durative actions if there is need to revise.

In case we work on an abstract topic, I practice rhyming. Before Valentine`s day we can play vocabulary game seeking for synonyms or opposites trying to make verses.

F.g. Find the synonyms to **Love – joy, happiness, temptation, inspiration...** or verbs spurred by this emotion (**revive, grow, suffer, scold, hurt, lie, care...**) and make up a poem describing love as an emotion using all words you have written.

Love is joy	Love revives,
It is true.	Love grows,
Love is happiness,	Love suffers,
Sometimes blue.	Love scolds.
Heart and body languor,	Love hurts,
Inner doubt	Love lies,
That stops any matter,	Love treats,
Vanish all thoughts out...	Love dries...

If we discuss steps for being successful, we usually analyse a philosophical poem translating it. It`s the way to emphasise on the main things travelling along the path of development without being intrusive. My students easily accept such tasks as they share their ideas solving the problem hypothetically.

You are given your body to love it.
Exercising and training it get flexibility.
It`ll give you a real chance to live long, happily.
It`s your own tool to explore your abilities.

Students understand that the top task of a human is to know thyself, invent his talents and develop abilities.

Characterizing one`s personality students make their plan how to start answering the question “What am I?” It`s a very hard question. It takes the whole life for somebody to answer it because it includes a lot of aspects. To make self-analysis is hardly ever possible for everyone.

F.g. 1. Me(my character), 2. my interests, 3. values, 4. my surrounding,
5. my actions

What am I?

It`s easily defined.

Trace my behavior and deeds.

What values I follow? Find!

Whom and what I am surrounded by and with?

What are my dreams and aims,

The way I try to reach them.

What are my soul flames

And my heart attempts.

We are what we learn and how treat people.

We are what we think and dream,

How we support friends, appreciate things

And love the place we live in.

All in all, a trajectory of formation a personality can be useful and actual not only for students, but for everybody ready for self-perfection and development almost in any sphere. It starts with sincere desire to learn and teacher`s (tutor`s) wish to help in it. The interest is kept through conscious practice on the way to getting skills exercising different methods and tools. A certain amount of experience formed awards a student and a teacher with unbelievable pleasure and happiness. It might be accepted as a personal life map or stairs on one`s way to success.

Література

1. Амонашвілі Ш.А. Единство цели: посібник для вчителя. М: Просвіта, 1987.197 с.
2. Ахутін А.В. Мобілізація інтелекту: серія відео лекцій. 2024
3. Коменський Я.А. Вибрані педагогічні твори: т. 1 Велика дидактика. Київ : Рад. шк., 1940. 243 с.
4. Малафіїк І.В. Дидактика: навчальний посібник. Київ: «Кондор», 2005. 395 с.
5. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: т. 3 Серце віддаю дітям; Народження громадянина; Листи до сина. Київ : Рад. шк., 1976-1977. 668 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ВІЙНИ

Тетяна Філат

професорка кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук

Дніпровського державного медичного університету

Мирослава Сидора

викладачка кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук

Дніпровського державного медичного університету

Олена Запорожець

викладачка кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук

Дніпровського державного медичного університету

Вступ. Загарбницька війна, від якої четвертий рік потерпає Україна, призвела до глибинних змін в усіх сферах життя народу як реакції на виклики нової реальності. Агресія сусідньої держави відлунюється на кожному рівні – від загальнодержавного до особистого, спричинюючи трансформації суспільно-політичної, економічної, соціальної, культурно-освітньої діяльності, людини як окремої особистості і як частини соціуму. Освітня сфера, яка є основою для формування та успішного функціонування інших галузей, потребує постійної пильної уваги, оскільки процеси, викликані війною та попередньою пандемією, чинять різнобічний, іноді деструктивний вплив, що потребує аналізу її складових та розроблення нових підходів для своєчасного реагування на труднощі та проблеми.

Поліфункціональність викладацької діяльності становить великий інтерес для дослідників-науковців, які зазначають, що вона «спрямована на виконання основного завдання освіти – виховання соціально активної і всебічно розвиненої особистості, здатної до самостійного і відповідального формування життєвої лінії, створення відповідної структури освітнього процесу» [1]. У наукових розвідках визначаються та характеризуються різні ролі викладача, які сукупно становлять феномен педагогічної майстерності, що є запорукою якісного освітнього процесу та досягнення його основної мети – формування висококваліфікованого фахівця, свідомого громадянина, активного та успішного члена суспільства. Окремі функціональні ролі викладача – ментор, тьютор, коуч, фасилітатор та інші – стали предметом вивчення науковців, педагогів-

практиків, і багато з них відзначають, що сутність цих ролей набуває нового сенсу під час війни та онлайн-навчання.

Метою роботи є дослідження змін, яких зазнають різні ролі та функції викладача під впливом сучасних реалій, визначення пріоритетних аспектів педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. На підставі педагогічних спостережень та їх подальшого аналізу можна констатувати, що учасники освітнього процесу, у першу чергу студенти як найбільш вразлива група, перебуваючи під перманентним багаторічним впливом війни, отримують накопичувальний ефект від постійного стресового стану, що поступово призводить до глибоких змін у світосприйнятті, психологічному стані, поведінці, спричиняє переоцінку цінностей, втрату життєвих орієнтирів, мотивації. Це проявляється різними поведінковими формами – від занурення в себе до демонстративності чи агресії. Такі вияви спостерігаються все частіше й потребують від викладача переосмислення та внесення коректив у виконання кожної з педагогічних функцій.

Викладач як ментор, тобто «особа, яка надає допомогу, підтримує іншу, допомагає окреслити і побачити перспективи своєї професійної діяльності» [2], повинен бути готовим допомагати й підтримувати не лише на шляху фахового зростання, а й у складних життєвих ситуаціях, стресових станах, вміти надавати психологічний супровід. Це потребує вміння слухати й чути, спостерігати й аналізувати індивідуальні поведінкові особливості, не оцінювати за упередженими особистими критеріями, бачити сильні й слабкі сторони особистості, знаходити під набутим захисним панциром зерно зацікавленості, професійної спрямованості, наукової думки, пророкувати його.

До функцій викладача-фасилітатора, який створює сприятливі умови для комунікації та групової співпраці, додається настороженість до різних емоційних проявів та моделей поведінки, здатність оперативно реагувати на нестандартні ситуації, оскільки неприйняття, непорозуміння та конфліктність зростають через постійний тиск сучасних реалій. Також він «залучає кожного студента до

освітнього процесу покладаючи відповідальність на самих студентів» [3], що потребує вміння надихати та сприяти розвитку навичок самоосвіти та самовдосконалення, відповідальності за свою діяльність. Подібне завдання стоїть і перед тьютором, який організовує і підтримує самоосвіту, що в умовах онлайн- та змішаного формату навчання є актуальним та вимагає від викладача вміння супроводжувати тих студентів, які не мають можливості навчатись офлайн (перебування на тимчасово окупованих територіях, за кордоном тощо). Такі особи, позбавлені звичних умов життя й навчання, комунікації, через почуття самотності й ізольованості потребують не лише чіткої організації навчального процесу, але й психологічної підтримки.

Викладач як коуч не лише відпрацьовує зі студентами необхідні вміння та навички, а й дає можливість самовизначення та саморозкриття здібностей та можливостей, адже «мета коучингу в навчальному процесі полягає в тому, щоб розібратись у власних здібностях і навчитись їх використовувати з максимальною для себе користю. Для цього необхідно розкрити внутрішній потенціал особистості студента» [4]. Але в умовах сьогодення спостерігається внутрішня невпевненість, відсутність духу суперництва, пригнічення ініціативності та бажання розкрити себе, що ставить викладача перед необхідністю знаходити сильні сторони студента, спрямовувати, роздмухувати полум'я, яке лише жевріє.

Кожна з ролей викладача тією чи іншою мірою зазнає трансформації, реагуючи на зовнішні суспільно-політичні чинники, що впливають на учасників навчального процесу. Це зміщує акценти в бік психологічної складової педагогічної діяльності як необхідної умови запобігання деструктивному впливу війни.

Висновок. Роль викладача, як ключової ланки освітнього процесу, в умовах сучасної України набуває нового значення та рис, які формуються під впливом жорстких реалій сьогодення. «В умовах воєнного стану, особистісні характеристики викладача набувають ще більшого значення, адже можливість і бажання педагога підтримати, допомогти, співчувати, довіряти і неупереджено ставитися до здобувачів сприяють створенню позитивного освітнього середовища за умови постійної співпраці і взаємодопомоги» [5]. Зазначимо, що

психологічний аспект роботи наразі є одним з провідних задля забезпечення сприятливих умов навчання та досягнення кінцевої мети освітнього процесу – формування майбутнього міцного й здорового суспільства.

Література

1. Титаренко В. Поліфункціональність професійної діяльності вчителя технологічної освіти. Витоки педагогічної майстерності. 2015. Випуск с.299.

2. Романюк С., Василик М. (2024). Роль менторства у вдосконаленні професійної компетентності майбутніх учителів початкової освіти Acta Paedagogica Volyniensis, 2, DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.2.12>

3. Ярослава Кульбашна ОленаТкачук Захарова Валерія НОВІ ЗАВДАННЯ І ФУНКЦІЇ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ КОМПЕТЕНТНОГО ЛІКАРЯ Освітологічний дискурс, 2018, № 1-2 с.141-156

4. Галема О. Р. Викладач та коуч: сучасні методи викладання https://www.researchgate.net/publication/382103882_Vikladac_ta_kouc_sucasni_metodi_vikladanna с.57

5. Чехратова О. А. Викладач-ментор закладу вищої освіти в умовах війни / О. А. Чехратова // Я. А. Коменський – фундатор наукової педагогіки (з нагоди 430-річчя від дня народження видатного педагога) : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. з міжнар. участю, Умань, 10–11 листоп. 2022 р. – Умань : Візаві, 2022.– С. 168–170.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОНЛАЙН ФОРМАТІ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ З АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ

Олена Цупікова

*доцент кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету*

Незважаючи на повномасштабне вторгнення росії українські виши залишаються затребуваними серед іноземних студентів, значна частина з яких здобуває освіту у дистанційній формі. Онлайн-формат, маючи певні переваги, створює і нові проблеми як для студентів, так і для викладачів під час вивчення української мови.

Перш за все, це пов'язано з відсутністю мотивації до вивчення української мови, оскільки навчання відбувається англійською мовою. І саме англійська мова є головним інструментом для здобування спеціальності. Раніше, в умовах офлайн навчання студенти потребували знання української мови для повсякденного спілкування. До того ж стимулом для опанування мови було і мовне середовище, яке сприяло навіть мимовільному запам'ятовуванню нової лексики.

Наразі іноземні студенти мають надто обмежені знання української мови, складнощі з фонетикою і граматику через низький рівень мотивації до її вивчення, відсутність потреби у навчальному процесі, відсутність безпосереднього живого контакту. Як результат, під час онлайн-занять спостерігається пасивна участь студентів. Отже, для подолання вищезазначених викликів викладачі активно шукають нові стратегії, тактики для мотивації, залучення іноземних здобувачів до активного вивчення української мови.

Сьогодні для якісного опанування української мови на мовних кафедрах використовують інформаційно-комунікаційні технології та сучасні дидактичні засоби.

На кафедрі мовної та загальнотеоретичної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету (ЗДМФУ) апробується електронний підручник «Українська мова як іноземна. Морфолого-синтаксичний курс» для здобувачів вищої освіти з англійською мовою навчання (автор Н.О.Коновальчук). Основною перевагою підручника є можливість використовувати його в синхронному, асинхронному режимах навчання і для самостійної роботи.

Завдання в підручнику спрямовані на розвиток усіх 4 видів мовленнєвої діяльності: письма, говоріння, читання, слухання. Граматичний матеріал супроводжується відео з поясненням теоретичного матеріалу українською і англійською мовами, розміщеними на платформі YouTube, та граматичним коментарем у кінці підручника також двома мовами. Різноманітні письмові вправи, окрім паперового варіанту, розміщені на сервісі learningapps з миттєвим

отриманням результату виконання. Це надає можливість студентам самостійно опрацювати граматичний матеріал або закріпити отримані знання, а викладачам – зосередити більше уваги на занятті на формуванні навичок читання, діалогічного та монологічного мовлення, аудіювання. Тексти для аудіювання також розміщені на платформі YouTube. Добір тем для діалогів, текстів для читання та аудіювання здійснювався з урахуванням комунікативних потреб студентів. Тексти знайомлять їх з сучасними реаліями, культурою та історією українців. Окрім того, у підручнику представлені завдання підвищеного рівня складності, які знайомлять студентів з українською фразеологією та культурою (віршовими та пісенними творами). Отже, перевагами електронного підручника є яскравий сучасний дизайн, цікаве художнє оформлення, розмаїття інтерактивних засобів контролю знань для перевірки і самоперевірки, зрозумілі таблиці і схеми, двомовні коментарі і відеопояснення граматичного матеріалу, актуальний текстовий матеріал, гейміфікація та індивідуалізація навчання, створення реалістичних комунікативних ситуацій, міжкультурний компонент. Все це сприяє підвищенню мотивації до вивчення української мови у студентів з англійською мовою навчання. Практичний досвід використання електронного підручника підтверджує його ефективність щодо засвоєння знань та оволодіння необхідними мовними і мовленнєвими навичками, комунікативними вміннями здобувачами вищої освіти в умовах онлайн-навчання.

Підвищити мотивацію до навчання і сприяти кращому засвоєнню української мови на практиці дозволяє і використання штучного інтелекту. Сьогодні штучний інтелект стає помічником викладача-мовника, автоматизуючи його повсякденну роботу і допомагаючи у створенні презентацій і ілюстрацій, складанні тестів і завдань, тим самим урізноманітнюючи освітній процес, і, таким чином, залучаючи студентів до активної співпраці. Штучний інтелект дозволяє розробляти різноманітні матеріали з урахуванням рівня знань студентів, реалізуючи принцип індивідуалізації навчання. Це актуально для змішаних груп, в яких навчаються студенти з різним рівнем знання мови. Він також допомагає згенерувати завдання різної складності і тим самим

уможлиблює залучати до роботи всіх студентів одночасно і утримувати їхню увагу протягом всього заняття. Окрім того, штучний інтелект може аналізувати прогрес студента та автоматично коригувати рівень складності завдань для нього, пропонувати додаткові ресурси для тих, хто має проблеми з певними аспектами мови (граматика, словниковий запас, вимова тощо).

В умовах онлайн навчання іноземним студентам, особливо з англійською мовою навчання, бракує спілкування українською мовою в повсякденному житті. Розв'язанню цієї проблеми сприяють мовні боти, які допомагають студентам відпрацьовувати мовні навички, коригують помилки, надають зворотний зв'язок. Зокрема, ChatGPT може імітувати розмову з людиною. Звернувшись до чату із запитаннями найрізноманітнішої тематики, студент стає учасником живої бесіди, максимально наближеної до умов реального життя, наприклад, розпитування пацієнта, розмова з колегами. Це сприяє покращенню комунікативних навичок та граматики, допомагає практикувати вживання слів, мовленнєвих моделей та типових сталих виразів у реальному часі, відпрацьовувати та закріплювати різноманітні мовленнєві інтенції та норми мовного етикету.

Для організації ефективної роботи на занятті викладачі використовують чимало цифрових Інтернет- та мультимедійних технологій, які уможливають урізноманітнити освітній процес і підвищити інтерес студентів до навчання.

Quizlet, Kahoot, LearningApps тощо – це безкоштовні онлайн-сервіси та платформи, які дозволяють створювати та використовувати інтерактивні мультимедійні навчальні модулі для підтримки освітнього процесу.

Quizlet – це багатофункціональна інтерактивна платформа, яка уможлиблює вивчення, багатоступінчасте тренування, закріплення та контроль матеріалу (як лексичного так і граматичного). Quizlet надає можливість безоплатного користування навчальними та тестовими ресурсами, а також створення власного модуля або редагування чужого за допомогою інструментів сайту. Відкритий доступ до даних Quizlet надає можливість не тільки

користуватися ресурсами платформи на сайті або в додатку, але й завантажувати частину свого контенту [4; 20].

Сервіс Kahoot – інтерактивна альтернативна тестова система, яка дає можливість оцінювати швидкість і якість засвоєння матеріалу студентами, а також привносить у процес навчання момент змагання і гри. Серед переваг Kahoot зазначається зрозумілий інтерфейс; можливість створювати різні типи тестів.

LearningApps надає готові шаблони для розробки різноманітних інтерактивних вправ, ігор та завдань, які студенти можуть виконувати в ігровій формі для закріплення знань та формування пізнавального інтересу.

Великою популярністю серед освітян користується сервіс Canva –потужна онлайн-платформа для створення різноманітних графічних матеріалів. Завдяки величезній бібліотеці шаблонів, зображень, шрифтів і ілюстрацій, а також зрозумілому інтерфейсу можна легко втілити будь-яку творчу ідею. Canva допомагає створювати унікальні навчальні матеріали і робити заняття яскравими та більш цікавими. А інтеграція інструментів штучного інтелекту у Canva відкриває перед викладачами безмежні можливості та дозволяє створювати динамічний контент за лічені секунди. За його допомогою можна згенерувати унікальні зображення, редагувати фотографії та створювати дизайни будь-якої складності.

Застосування інтерактивних платформ дозволяє підвищити мотивацію студентів завдяки новизні, мультимедійності та змагальному компоненту, урізноманітнити форми роботи на занятті, залучати до роботи пасивних студентів. Отже, Інтернет-платформи мають необмежений потенціал як в аудиторній, так і в позааудиторній самостійній діяльності студентів. Онлайніві та офлайніві ресурси надають можливість студентам самостійно перевірити правильність виконаних вправ, вдосконалити граматичні навички, активізувати необхідний лексичний матеріал, застосовувати енциклопедичні та довідкові ресурси для пошуку інформації, індивідуалізувати навчання тощо.

Отже, досвід роботи свідчить про ефективність використання сучасних цифрових технологій, які урізноманітнюють освітній процес, вмотивовують студентів до навчання, стимулюють їхню пізнавальну активність, і, таким чином, підвищують рівень їхніх мовних знань.

Література

1. Бакаленко І.М., Кравченко Ю.В. Особливості підготовки онлайн-заняття з української мови як іноземної. *АКАДЕМІЧНІ СТУДІЇ. Серія: ПЕДАГОГІКА*. 2025. № 5. С. 86-91.
2. Гейченко К.І., Цупікова О.А. Інтеграція технологій штучного інтелекту у процес мовної підготовки іноземних студентів-нефілологів. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2025. № 4 (34). С. 1127-1138.
3. Коновальчук. Н.О. Уперед! Українська мова як іноземна. Морфолого-синтаксичний курс. Електронний підручник для студентів-іноземних громадян II курсів спеціальностей 222 «Медицина», 221 «Стоматологія», 226 «Фармація, промислова фармація». Змістові блоки 10-11 (уроки 10-11). 2024. 194 с.
4. Литвинська Т.Ю. Використання інтерактивних платформ QUIZLET і КАНООТ для вдосконалення граматичних навичок студентів юридичних спеціальностей. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 80. Т. 2. 2021. С. 18-23.

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВОДИДАКТИЦІ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ДО ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ

Ольга Черновол

*старший викладач кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні цифрова трансформація освіти змінює не лише інструментарій, а й саму логіку викладання мов, змушуючи лінгводидактику шукати нові формати взаємодії між викладачем і студентом. Позитивні ефекти цифрових технологій вже широко описані: від гейміфікованих платформ до мобільних додатків, але більшість досліджень

проводилися на обмежених вибірках і не враховували українських реалій [1;2]. Актуальність проблеми посилюється тим, що масове використання цифрових інструментів призводить до фрагментації навчального процесу: студенти одночасно працюють у кількох платформах, що вимагає від викладача вибудовування нових стратегій інтеграції матеріалів і підтримання когерентності курсу [3].

Формулювання мети та завдання. Мета дослідження полягає у систематизації цифрових інструментів сучасної лінгводидактики й визначенні їхніх можливостей для поєднання традиційних і інтерактивних вправ.

Короткий виклад основного матеріалу дослідження. Комплексне дослідження сучасної лінгводидактики вимагає систематизації цифрових інструментів, адже їхнє різноманіття постійно зростає і викладачі нерідко комбінують кілька рішень одночасно. Відсутність узагальненої картини призводить до хаотичного використання платформ, дублювання контенту й перевантаження студентів. Тому доцільно провести зіставлення основних груп інструментів: від гейміфікованих сервісів і LMS-систем до VR-рішень та AI-асистентів з урахуванням їхніх функцій, можливостей інтеграції і обмежень (таблиця 1).

Таблиця 1 - Компаративний аналіз цифрових ресурсів для формування мовних компетентностей

Категорія інструменту	Приклади	Типи вправ	Основні функції	Переваги	Обмеження	Метрики ефективності
1	2	3	4	5	6	7
Онлайн-платформи для тестування й гейміфікації	Kahoot!, Quizizz, Socrative	Вікторини, інтерактивні тести, командні ігри	Створення завдань, миттєвий зворотний зв'язок, рейтинги	Підвищення мотивації, швидка перевірка знань	Можливе зниження глибини опрацювання матеріалу, залежність від інтернету	Рівень залучення студентів (% участі), середній бал, час відповіді
1	2	3	4	5	6	7

Флеш-картки й мобільні додатки	Quizlet, Anki, Memrise	Лексичні набори, вправи на переклад, spelling	Алгоритми spaced repetition, аудіо/відео підказки	Індивідуалізація навчання, повторюваність	Ризик механічного заучування без контексту	Прогрес вивчених карток, % утримання лексики, частота використання
LMS та системи управління курсами	Moodle, Canvas, Google Classroom	Усі типи завдань, форуми, тести, проєкти	Централізація навчальних матеріалів, аналітика	Структурованість, можливість відстежувати успішність	Складність налаштування, технічні навички викладачів	Завершеність курсу (%), середній час перебування, активність у форумах
Платформи відеоконференцій	Zoom, MS Teams, Google Meet	Онлайн-лекції, рольові ігри, групові дискусії	Відео- і аудіозв'язок, запис занять, breakout-кімнати	Синхронна взаємодія, доступність	Втома від екрана, технічні збої	Відвідуваність, тривалість сесії, кількість усних реплік студентів
AR/VR інструменти	ClassVR, Mondly VR	Віртуальні діалоги, інтерактивні симуляції	Імерсивне навчання, відтворення автентичних ситуацій	Високий рівень залучення, розвиток усного мовлення	Висока вартість обладнання, технічні бар'єри	Рівень занурення (опитування), приріст комунікативних навичок
Чати та AI-асистенти	ChatGPT, Duolingo Max, Replika	Діалоги, граматичні пояснення, вправи на редагування	Персоналізовані відповіді, пояснення в реальному часі	Гнучкість, інтерактивність, можливість індивідуальної роботи	Ризик помилкових відповідей, залежність від формулювання запиту	Якість відповідей (експертна оцінка), % корисних відповідей для студента
Подкасти та відеоплатформи	YouTube EDU, BBC Learning English, TED-Ed	Аудіювання, аналіз відео, дискусії	Доступ до автентичного контенту, субтитри	Розвиток слухового сприйняття, автентичність	Необхідність відбору контенту, ризик перевантаження	Розуміння на слух (тест), кількість переглядів/повторів
Авторські конструктори завдань	LearningApps, H5P	Кросворди, матчинги, інтерактивні книги	Створення індивідуалізованих вправ	Гнучкість, творчість викладача	Потребує часу на розробку	Кількість створених вправ, відгуки студентів, результативність виконання

Джерело: систематизовано автором на основі [1;2;4]

Отже, дані таблиці 1 свідчать, що сучасна лінгводидактика виходить за рамки простого перенесення класичних завдань в онлайн. Вона поступово переходить до інтегративних форматів, де цифрові інструменти працюють як частина методики і впливають на формування комунікативних навичок, а не лише подають матеріал.

Висновки з проведеного дослідження й подальші перспективи. Таким чином, освітні практики поступово зміщуються у бік інтерактивних моделей, де студент бере активну участь у створенні навчального результату, а викладач виконує роль фасилітатора й конструктора освітнього досвіду. У таких умовах особливого значення набуває методичний баланс: цифрові платформи потрібно інтегрувати так, щоб вони сприяли розвитку ключових мовних навичок і не переважували когнітивно.

Література

1. Tao J., Gao X. Teaching and learning languages online: challenges and responses. System. 2022. Vol. 107. Article 102819. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.system.2022.102819>

2. Simkova I., Vainagii T., Mikhnieva Yu., Serheieva O. Digital inclusion in English language teaching in Ukraine. International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET). 2024. Vol. 19, No. 2. P. 4–13. DOI: <https://doi.org/10.3991/ijet.v19i02.43991>

3. Stockwell G., Wang Y. Exploring the challenges of technology in language teaching in the aftermath of the pandemic. RELC Journal. 2023. April 25. DOI: <https://doi.org/10.1177/00336882231168438>

Шарова Т. П. Новітні технології в лінгводидактиці: сучасний погляд на інновації. Лінгвістика й лінгводидактика: здобутки і перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців (м. Одеса, 01-02 грудня 2023 р.) : зб. тез, 2023. С.13-18. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/18473>

МІКРОНАВЧАННЯ (MICROLEARNING) ЯК ЕФЕКТИВНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Віктор Четверик

старший викладач кафедри теорії і практики англійської мови та зарубіжної літератури імені професора Михайла Гетманця

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Вступ. У сучасному освітньому середовищі учасники освітнього процесу стикаються з надлишком інформації та обмеженим часом, що зумовлює потребу в нових методиках навчання. Зростання ролі цифрових технологій і мобільного навчання сприяє поширенню короткотривалих форматів уроків – мікронавчання

(microlearning). Воно передбачає подання знань невеликими порціями, що дає змогу сфокусуватися на одній навчальній меті [1; 3]. Такий підхід відповідає сучасному темпу життя та «кліповому мисленню» сьогоденних здобувачів освіти, допомагає утримувати їхню увагу, підвищує залученість і сприяє тривалому запам'ятовуванню. Актуальним науковим завданням є з'ясування того, наскільки мікронавчання може стати ефективною стратегією у формуванні іншомовної компетентності, зокрема з англійської мови як іноземної [4].

Метою розвідки є аналіз мікронавчання як стратегії формування іншомовної компетентності та узагальнення результатів сучасних наукових досліджень із визначенням перспектив його впровадження в мовну освіту.

Завдання дослідження полягають в узагальненні поняття мікронавчання та його ключових характеристик, аналізі впливу мікронавчання на результати опанування іноземних мов, визначенні переваг і обмежень його використання для формування мовленнєвої компетентності, а також в окресленні перспектив його впровадження у навчальні програми.

Результати дослідження. Мікронавчання дедалі частіше розглядають як дієвий та інноваційний підхід у мовній освіті. Це інструктивна методика, що передбачає подання навчального матеріалу невеликими, чітко структурованими порціями, спрямованими на досягнення однієї конкретної мети у короткий проміжок часу [3]. Ключовими рисами мікронавчання є лаконічність, модульність, інтерактивність, мультимедійність і використання цифрового контенту, що добре відповідає потребам сучасних здобувачів освіти та зростаючій ролі цифрових технологій у навчальному процесі. Мікронавчальні матеріали можуть набувати різних форматів – від коротких відео й інтерактивних вправ до мобільних застосунків і мікротестів, що забезпечує різноманітність каналів сприйняття інформації та підтримує принципи мультимодального навчання [1; 3]. Застосування такого підходу сприяє концентрації уваги, легкому засвоєнню й закріпленню інформації, а також дає змогу інтегрувати навчання в повсякденну діяльність, роблячи його безперервним і гнучким.

Важливо й те, що мікронавчання створює умови для персоналізації освітнього процесу: здобувачі отримують можливість працювати у власному темпі, обирати послідовність опанування матеріалу та зосереджуватися на тих аспектах, які є найактуальнішими для їхніх потреб. Такий підхід сприяє підвищенню залученості, формуванню внутрішньої мотивації та розвитку навичок самостійного навчання.

Результати сучасних досліджень підтверджують позитивний вплив мікронавчання на формування іншомовної компетентності. Низка розвідок засвідчує, що мікронавчання істотно підвищує успішність студентів у розвитку навичок усного мовлення іноземною мовою порівняно з традиційними методами [4]. Подібні результати отримали й інші науковці, відзначаючи зростання ефективності засвоєння граматики та лексики слухачами [5]. Доведено також, що мікронавчання сприяє підвищенню рівня мотивації студентів і розвитку їхньої навчальної автономії, оскільки воно дає змогу інтегрувати мовну практику в щоденні освітні й комунікативні ситуації.

Додаткові переваги виявлено у сфері використання цифрових технологій. Поєднання сучасних цифрових інструментів із мікронавчанням дає змогу розширювати навчальний процес поза межами класу, створювати інтерактивні форми практики та заохочувати студентів до іншомовної комунікації. Особливого значення набуває застосування технологій штучного інтелекту, які забезпечують автоматизовану генерацію мікроконтенту, персоналізацію завдань відповідно до рівня й потреб здобувачів, а також адаптацію матеріалів для різних форматів і стратегій навчання [2]. Загалом III-інструменти дають змогу швидко створювати інтерактивні мікромодулі, динамічні траєкторії навчання, добирати вправи з урахуванням прогресу, забезпечувати миттєвий зворотний зв'язок, інтегрувати елементи гейміфікації та аналізу прогресу, що робить мікронавчання більш гнучким і результативним.

Вітчизняні дослідження та популярні методичні матеріали підтверджують, що мікронавчання мотивує здобувачів освіти й слухачів, утримуючи їхню увагу протягом коротких, але інтенсивних освітніх сеансів [1].

Попри очевидні переваги, мікронавчання має й певні обмеження. Дослідники зазначають, що воно більш придатне для розвитку навичок усного мовлення, фонетики та лексики, засвоєння мовних кліше й повторення вже вивченого матеріалу, ніж для ґрунтовного опанування мови чи складних граматичних конструкцій. Вказується також на ризик фрагментарності знань, якщо мікромодулі не інтегруються в цілісну навчальну програму. Подальшого дослідження потребують питання оптимальної тривалості та структури мікромодулів, їхнього впливу на формування вищих когнітивних умінь – зокрема аналітичного й критичного мислення, а також можливості поєднання мікронавчання з іншими педагогічними підходами для досягнення більш комплексних результатів у мовній освіті.

Висновки. Отже, мікронавчання є перспективною освітньою стратегією для формування іншомовної компетентності. Воно поєднує гнучкість, технологічність і адаптивність, забезпечуючи високу мотивацію, індивідуалізацію та ефективність навчання. Такий підхід дає змогу інтегрувати навчання в повсякденну діяльність здобувачів, сприяє розвитку автономності й формуванню навичок безперервного навчання. У майбутньому доцільно розробляти адаптивні сценарії впровадження мікронавчання з урахуванням рівня мовної підготовки, особливостей освітнього середовища та специфіки навчальних цілей. Перспективним напрямом є також поєднання мікронавчання з іншими інноваційними стратегіями, зокрема, гейміфікацією, технологіями штучного інтелекту та віртуальної реальності, що відкриває нові можливості для створення динамічних, інтерактивних і персоналізованих освітніх траєкторій. Це дає змогу підвищити ефективність іншомовної освіти, забезпечити її гнучкість та актуальність у цифрову добу.

Література

1. Харченко Т., Гостіщева Н. Мікронавчання як інноваційна технологія у викладанні англійської мови. *Збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів: проблеми та стратегії»*, Кропивницький, 2022. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. С. 297–299.

2. Четверик В. К., Веретюк Т. В., Калашник О. В. Генеративний штучний інтелект для адаптації навчальних матеріалів у навчанні іноземних мов. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: педагогіка*. 2025. № 8. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-8-06-02> (дата звернення: 22.09.2025).
3. Monib W. K., Qazi A., Apong R. A. Learning Beyond Boundaries: A Systematic Review and a Novel Framework for Improving Learning Outcomes. *Heliyon*. 2024. P. e41413. URL: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e41413> (date of access: 22.09.2025).
4. Prasittichok P., Smithsarakarn P. N. The Effects of Microlearning on EFL Students' English Speaking: A Systematic Review and Meta-Analysis. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*. 2024. Vol. 23, no. 4. P. 525–546. URL: <https://doi.org/10.26803/ijlter.23.4.27> (date of access: 21.09.2025).
5. Shafiee H. Flipping in a microlearning way: effects on EFL learners' achievement and motivation in a grammar course. *Teaching English with technology*. 2023. Vol. 2023, no. 1. URL: <https://doi.org/10.56297/bkam1691/dfgf8748> (date of access: 22.09.2025).

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Руслана Шрамко

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

Стрімкий розвиток цифрових технологій поч. ХХІ ст. слугує потужним стимулом процесу освіти загалом і має виняткову вагу під час навчання й викладання іноземних мов зокрема. У складних реаліях сьогодення засвоєння цифрових навичок здобувачем освіти є передумовою успішного оволодіння контентом дисципліни незалежно від місця знаходження, що вможливорює навчання за програмами «подвійного диплома», міжнародної студентської мобільності, дистанційного (чи змішаного) навчання тощо. Не менш значущим є самонавчання, зосібна й засобами цифрових інструментів, що цілком справедливо можна вважати першорядним чинником саморозвитку й самовдосконалення особистості, а також кроком у реалізації lifelong education як засадничого принципу концепції сталого розвитку в житті людини сучася.

Глобалізація освіти, активний міжнародний туризм, розвиток ігрової індустрії онлайн, трудова міграція, провідні досягнення в науці й техніці – усе це стимулює й надихає до опанування мов і культур. Війна в Україні та спровокований нею процес вимушеної міграції викликали хвилю зацікавлення українською мовою та культурою у світі й надали поштовх до її вивчення за кордоном. Йдеться про заснування курсів (також і в онлайн-форматі) з української мови для різних рівнів, відкриття відповідних навчальних програм у закордонних університетах, програми навчання іноземних громадян у ЗВО України тощо, які сприяють опануванню лінгвокраїнознавчого компонента іноземними студентами [2]. Важливо зазначити, що на сьогодні значно впотужнилася комунікація з представниками української діаспори, коли важливо зберегти мовний і духовний зв'язок між поколіннями, поглиблюючи тим самим українське коріння й сприяючи збереженню національної ідентичності.

Усе це неможливе без сформованої диджитальної компетентності учасника навчального процесу, його готовності працювати з відповідними ресурсами для ефективного засвоєння мовного матеріалу.

Серед обширу цифрових інструментів основу для становлення репродуктивних мовних навичок (слухання, читання) вибудовують такі:

- українськомовні подкасти;
- відеоблогінг (популяризація мови й культури українськомовними блогерами);
- аудіоконтент (аудіокниги, музична індустрія);
- оцифрування (надання повнотекстового доступу) українського художнього дискурсу із метою популяризації українських письменників);
- упровадження українськомовного субтитрування фільмів іноземними мовами на цифрових платформах;
- онлайн-словники з української мови (добір українських відповідників до англійців [1] та інших типів лексичних запозичень);
- мовні тренажери.

Особливий потенціал мають ті ресурси, що спрямовані на стимулювання активних (продуктивних) мовних навичок реципієнта. Серед них наголосимо на таких:

- мовні тренажери, які дають змогу здобувачеві потренувати власну вимову;
- ресурси на основі AI (трансформування уривку українськомовного тексту в аудіоформат; транскрипт українськомовних пісень; корегування підготовлених заздалегідь есеїв з етнічним компонентом відповідно до вимог української літературної мови; формування пакетів тестів, що містять одиниці паремійного фонду тощо).

Комплексне застосування таких інструментів сприятиме максимально швидкому й довготривалому засвоєнню української мови, покращить їхню впевненість в усному й письмовому мовленні українською.

Перспективним вважаємо детальне опрацювання шкали CEFR із формування мовних навичок українською та підготовка підручника з потужним українознавчим компонентом.

Література:

1. Шрамко Р. Г., Прийма Л. Ю. Англізми в сучасному українському масмедійному дискурсі: семантико-функційний аспект. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 28. Т. 2. С. 62–72. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.28.2.11>.
2. Shramko, R., Stepanenko, M., Pedchenko, S., Pryima, L., Komlyk, N. (2023). Teaching Ukrainian as foreign language (TUkFL) at pedagogical university: innovations and perspectives. *AD ALTA*. Vol. 13, Issue 02(13/02). 385 p. P. 222–227. <https://doi.org/10.33543/j.1302.222227>.

**РЕЗОЛЮЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ: ТРАДИЦІЇ ТА
НОВАТОРСТВО»**

Згідно з Конституцією України, Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Указом Президента України «Про Концепцію державної мовної політики», листом міністра освіти «Про застосування державної мови у сфері освіти» № 1/16742-23 від 27.10.2023 р. українська мова є визначальним чинником і головною ознакою ідентичності української нації, базовим системотвірним складником. Питання збереження, розвитку та поширення, чистоти державної мови є як ніколи актуальними сьогодні. Проводжуючи освітній процес, заклади освіти різних форм власності забезпечують функціонування української мови.

Навчання мови, формування (вторинної) мовної особистості вимагає від наукових та науково-педагогічних працівників ЗВО викладацької майстерності, постійного професійного розвитку та самовдосконалення щодо використання ІТ-технологій. Зазначене підкреслює актуальність питань лінгводидактики, вивчення традиційних і новаторських підходів.

Робота міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство» уможливила обговорення дискусійних питань в галузі лінгводидактики; дозволила визначити нагальні потреби і сформулювати рекомендації науково-педагогічним працівникам:

- дотримуватися законодавства щодо застосування української мови в освітньому процесі під час проведення навчальних занять, в позаурочний час, робочий час науково-педагогічних і педагогічних працівників у спілкуванні зі здобувачами освіти та між собою;
- сприяти активному поширенню української мови в Україні та за її межами шляхом організації мовних курсів, розмовних клубів, мовних конкурсів, а також заохочення здобувачів освіти до участі в них;

- удосконалювати навчальний процес викладання мови засобами відомих та нових інтерактивних додатків, методів та прийомів навчання; об'єктивно оцінювати доцільність їхнього використання з метою уникнення надлишку залучення;
- мотивувати здобувачів освіти до вивчення мови, враховуючи їхні, практичні потреби та міжпредметні зв'язки;
- брати участь в обговоренні проєктів та розробок науково-методичних матеріалів щодо унормування та стандартизації мови певних наукових галузей.
- приділяти увагу культурній складовій під час гуманітарної освіти з метою знайомства здобувачів освіти з культурною спадщиною України;
- враховувати зауваження щодо дотримання чистоти мови, особливо в мові певних наукових галузей, проводити роботу щодо виявлення мовних недоліків та визначення заходів виправлення;
- дотримуватися вимог під час розробки нових навчально-методичних матеріалів з метою покращення якості навчальної літератури;
- звертати належну увагу на збагачення словника під час вивчення мови як обов'язкового компонента формування мовленнєвої компетенції;
- враховувати на психологічну складову під час навчального процесу.

ЗМІСТ

КУЛЬТУРОМОВНИЙ АСПЕКТ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	3
<i>Олександр Антончук</i>	
ДОМАШНЄ ЧИТАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	6
<i>Інна Апоненко, Катерина Шубкіна</i>	
ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	10
<i>Ірина Бакаленко</i>	
ЕЛЕМЕНТИ CLIL-МЕТОДИКИ У ВИКЛАДАННІ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	15
<i>Тетяна Веретюк</i>	
КУЛЬТУРЕМИ УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОПРОСТОРУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ВТОРИННОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ	19
<i>Юрій Ганошенко</i>	
УКРАЇНСЬКА МОВА У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ: РОЛЬ, ФУНКЦІЇ, СТАТИСТИКА	23
<i>Катерина Гейченко</i>	
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: ПЕРЕВАГИ І РИЗИКИ	29
<i>Світлана Гнатенко</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	32
<i>Людмила Годицька</i>	
SCIENTIFIC ARTICLE SKILLS TOOLKIT: STRUCTURED ACADEMIC WRITING SUPPORT FOR PSYCHOLOGY STUDENTS	34
<i>Anzhela Hordieieva</i>	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	37
<i>Євгенія Дмитерко</i>	
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ З ЮРИДИЧНИМ НАХИЛОМ.....	39
<i>Марина Зуєнко, Максим Шнак</i>	
INTEGRATING COIL INTO FOREIGN LANGUAGE EDUCATION: A CROSS-DISCIPLINARY APPROACH TO INTERCULTURAL COMPETENCE AND COMMUNICATION SKILLS	41
<i>Liubov Kozub</i>	

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ дистанційного навчання ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	45
<i>Юлія Кравченко</i>	
МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ.....	49
<i>Алла Куліченко-Чугіна</i>	
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ: ПОТЕНЦІАЛ СНАТГРТ У РОБОТІ З АВТЕНТИЧНИМИ ВІДЕО	52
<i>Аліса Миколайчук</i>	
ХУДОЖНЯ АВТОРЕФЛЕКСІЯ ЛІКАРСЬКОГО ДОСВІДУ В РОМАНІ АДАМА КЕЯ "THIS IS GOING TO HURT"	56
<i>Дар'я Москвітіна</i>	
СУЧАСНІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО ЧИТАННЯ.....	59
<i>Наталія Надточій, Марина Залужна</i>	
ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В медичних ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	63
<i>Людмила Огіренко</i>	
AGILE-ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ В УМОВАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ ТА ІНТЕНСИВНОСТІ	67
<i>Ірина Плачінта</i>	
СИМБІОЗ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ ПРОФЕСІЙНИХ ДИСКУРСІВ У РОЗМОВНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	70
<i>Ольга Пономаренко</i>	
ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ	74
<i>Жанна Рагріна</i>	
ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ЗВО УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	75
<i>Альона Репетун</i>	
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	79
<i>Наталія Слюсар</i>	
ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЧЕРЕЗ МОВНУ ОСВІТУ	83
<i>Наталія Солошенко-Задніпровська</i>	

МЕДІАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ	87
<i>Лариса Стрілець</i>	
TRAJECTORY OF A STUDENT PERSONALITY FORMATION THROUGH SELF- EXPRESSION AND PERSONAL RESPONSIBILITY	92
<i>Olha Fysyna</i>	
ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	96
<i>Тетяна Філат, Мирослава Сидора, Олена Запорожець</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОНЛАЙН ФОРМАТІ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ З АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ	99
<i>Олена Цупікова</i>	
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВОДИДАКТИЦІ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ДО ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ.....	104
<i>Ольга Черновол</i>	
МІКРОНАВЧАННЯ (MICROLEARNING) ЯК ЕФЕКТИВНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	107
<i>Віктор Четверик</i>	
РОЛЬ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	111
<i>Руслана Шрамко</i>	
РЕЗОЛЮЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ: ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО».....	114

ДЛЯ ПОДАТОК

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ:
ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО**
Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
(9-10 жовтня 2025 року)

Відповідальні за випуск:

Гейченко Катерина Іванівна – канд. пед. наук, доцент, завідувач кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки ЗДМФУ;

Цупікова Олена Анатоліївна – канд. пед. наук, доцент кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки ЗДМФУ.

*Реєстрація: Державна наукова установа «Український Інститут науково-технічної експертизи та інформації» МОН України
(Посвідчення № 525 від 16 червня 2025 року)*

Замовлення №10 470. Тираж 50 примірників
Видавництво Запорізького державного медико-фармацевтичного університету,
м. Запоріжжя, бульвар Марії Примаченко, 26